

Serie nouă
MARTIE 2018

3

(CC)

48 pagini

ISSN

1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

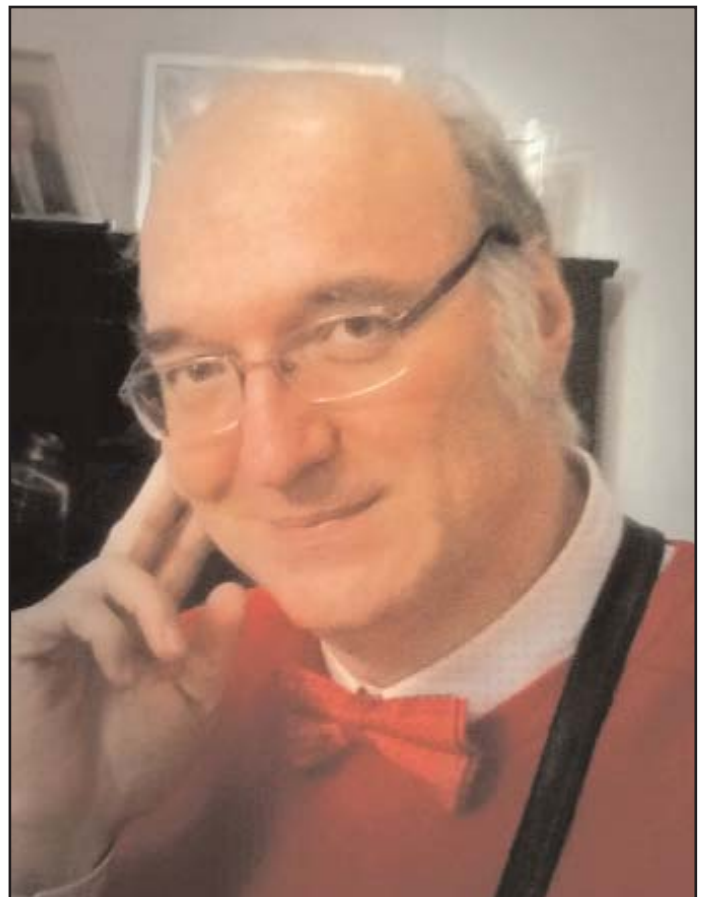
- ✓ Premiile UCMR pe 2017
- ✓ Simfonicele Filarmonicii "George Enescu"
- ✓ "Don Carlo" la ONB
- ✓ Sanremo 2018
- ✓ Eurovision România 2018
- ✓ Remember - Adrian Enescu

În imagine:
Carmen PETRA-BASACOPOL
Marele Premiu UCMR

Transformare și schimbare

Muzicienii nu lucrează cu timp, ci cu aspecte ale transformării. Transformările, da, se petrec (au loc) în timp. *Dar este oare timpul doar un loc al transformării?* Există pentru fiecare transformare un timp al ei, nu ca moment (eveniment dintr-o cronologie), ci ca durată. Așadar, fiecare transformare cu durata ei. Într-un mod paradoxal însă, bunăoară, compozitorul focalizează atât pe *transformare* – ca timp propriu al (durată a) ei –, cât și pe *schimbare* – ca timp impropriu locului (duratei) de transformare. Deși aparent există o similitudine – transformarea părând să tindă (detensionant) în schimbare, iar schimbarea excesiv variabilă deconturându-se (reconfortant) în transformare – cele două tipuri ale mișcării într-o formă comportă o sensibilă distincție. Transformarea are ca resort primenirea aceluiași (chip) în raport cu sine (conturându-se pe o constantă de fond). Schimbarea este circumstanțiată de mediu, astfel că lucrul schimbat este doar la nivelul aparenței (veșmântului). Altfel spus, transformarea are un caracter continuu-discret, survenind din interior. De cealaltă parte, schimbarea este spectaculos-discontinuu, determinată din exterior.

Îndeobște, cele două tipuri de travaliu conceptual (componistic) se regăsesc în același cadru formal, dar pe diferite niveluri. Am zice că, didactic, o transformare trebuie epuizată, în vreme ce o schimbare trebuie conservată. În fapt, tocmai pentru că suntem într-un demers artistic, lucrurile se petrec în mod *expresiv*. Adică, un proces transformațional nu este dus până la ultima versiune (posibilitate), cum nici schimbarea nu se produce la infinit. De regulă, în formele muzical-artistice sunt *conciliate* de-o manieră expresivă insuficiente-transformări cu suficiente-schimbări. Expresivitatea (frumusețea) rezultă astfel din relativitate (asimetrie), iar nu din perfecțiune (simetrie). Uneori, un anume tip de conciliere se consacră genuistic - fuga, liedul, sonata etc. Dar asta ține de eonul cultural (cutume, convenții, meme, mituri, simboluri, tehnologii) prin care firea umană (mentală și sufletească) tinde să se ancoreze într-un plan ideatic stabil – predictibil (precum ciclicitatea anotimpurilor) sau etern (precum încremenirea pietrelor). Filozofic vorbind, ne mișcăm între cele două paradigme fundamentale – heracleitică și eleată – care ne rămân însă doar ca repere la limită. Nicio muzică nu curge întru totul (veșnic) – căci, la un moment dat, albia (fondul) se schimbă –, cum nici nu transcende pe deplin (în inefabil) – rămânând mereu un rest de materialitate sonoră nesublimată (netăcută). Și asta pentru că subiectul problematizat-problematizator este Conștiința în faptu-i specific, de reflexivitate în raport cu o circumstanță de existență (concretitudine). Prin urmare, curgerii îi este necesară *cadența*, ca reper al săvârșirii, iar transcendenței *extazul* (starea-anume), ca probă de trăire (participare/elevare) spirituală. De aici, marcajul orientărilor fundamentale ale expresivității formei: *finalitatea* (demersului formal) – ca posibilitate de prindere (accepțiune, integrare); *catharsisul* (unui ethos sonor) – ca certitudine de ființare spirituală (inițiere,

iluminare). Artistica proporționare în simultaneitate a transformării și schimbării, ca și expresiva deschidere în delimitare, prin memorabilitatea finalității și pregnanța catharsisului, sunt și rămân reperele cardinale în orientarea oricărui demers muzical autentic, indiferent de perspectiva abordării interpretative – componistice, instrumentale, audiționale.

George BALINT

DIN SUMAR

Premiile UCMR pe 2017.....	2-6
Simfonicele Filarmonicii "G. Enescu".....	7-10
Recitaluri camerale.....	11-13
Pe scena Studioului "Mihai Jora".....	14-18
"Don Carlo" la ONB.....	19
Recenzii de carte.....	20-25
Punctul pe j ...azz.....	26
Remember Adrian Enescu.....	27
Sanremo 2018.....	28-30
Topuri financiare.....	32-33
Eurovision România 2018.....	34-36
Gramofonul cu amitiri.....	40-41
Lansare CD Anastasia Lazariuc.....	46-47

Recunoașterea valorii

În cadrul premiilor Secțiilor de muzică simfonică, de cameră, de operă și balet, instrumentală și multimedia, prima

Sorin Lerescu

diplomă a fost oferită compozitorului **SORIN LERESCU**, pentru piesa *Modalis IV for flute and flute ensemble, op. 80*. Compusă în 2017, lucrarea (dedicată lui Ionuț Ștefănescu, la sugestia colegului Dan Dediu, după cum a explicat autorul în cuvântul său de acceptare a premiului), a fost cântată în primă audiție în cadrul Festivalului "Săptămâna Internațională a Muzicii Noi". Despre această piesă, compozitorul ne-a mărturisit: *În acest opus, „Modalis IV”, continui să explorez o zonă de expresie în care limbajul modal se circumscrie unui tip de construcție muzicală marcat de ideea motorică, în contrast cu suprafețele sonore aparent statice. Flautul solist sugerează ansamblului diferite modalități de evoluție sonoră: trasee melodice, momente improvizatorice, formule melodice repetitive, moduri de atac și efecte timbrale. Discursul muzical – când fragmentat, când continuu – pune în evidență structuri polifone și omofone, conturându-se spre final, pentru solist și ansamblu, ideea unui excurs sonor unificator. Lucrarea este dedicată lui Ion Bogdan Ștefănescu – un nume de rezonanță în arta interpretativă românească – și Ansamblului său de flaute, „Flaut Power”.*

În cadrul aceleiași secții, pentru muzică electronică a fost premiată **IRINEL ANGHEL**, care a apărut la Gală într-o ținută nonconformistă, ca de obicei, centrată pe o idee, la fel ca și piesa premiată (compusă, desigur, tot în 2017), despre care ne-a declarat următoarele: *I Doll este o colecție de păpuși muzicale ciudate,*

Irinel Anghel

Adrian Iorgulescu, Diana Rotaru

foto: Paul Buciuța

care pune în discuție idolii confecționați de societate, standardele de frumusețe impuse din exterior. Piesa poate fi considerată un "statement" artistic al autoarei, ce indică atracția acesteia pentru demersurile diferite în raport cu modele general instituite și acceptate indiferent de către care regim, societate, comunitate sau doctrină. "Păpușile lui I" (Irinel) îi dezvăluie astfel compozitoarei spiritul rebel și, pe această direcție, o posibilă motivație a opțiunilor sale estetice: suprarealismul, dadaismul sau combinațiile hibride stranie de tip "punkademic" ori "real-ficțional".

Ultimul premiu din cadrul acestei secțiuni a revenit unui piese aparținând zonei muzicii de cameră, autoare fiind **DIANA ROTARU**. Piesa, destinată unui grup instrumental alcătuit din flaut, vioară, violoncel și pian, deci un fel de trio clasic completat cu încă o voce înaltă, de data aceasta din familia suflătorilor. Piesa "Verde" a fost compusă în 2015/2016 și prezentată în primă audiție în 2017. Despre această partitură autoarea ne-a transmis următoarele gânduri: *Lucrarea "Verde" este dedicată ansamblului GREEN THING, a fost scrisă în timpul unei rezidențe la Viena (KulturKontakt Austria) și revizuită în 2016. Punctul de pornire este poezia lui Federico García Lorca, "Romance sonámbulo", folosită ca un obiect sonor; m-am apropiat de text datorită imaginilor suprarealiste, similare parțial unor halucinații hipnagogice, dar și datorită muzicalității sale.*

Structural se decupează personaje clare și distincte din punct de vedere al ethos-ului: mecanisme obsesive, folclor imaginar de esență românească, dansuri barbare sau galante și cutii muzicale.

Cea mai amplă lucrare din întreaga listă de premii este cea compusă de binecunoscutul maestru ieșean **VIOREL MUNTEANU**, și se încadrează într-unul dintre

Viorel Munteanu

©Paul Buciuța

cele mai complexe genuri muzicale, oratoriul, destinat soliștilor vocali, corului și orchestrei. Lucrarea premiată, congruentă sferei muzicii religioase, poartă titlul *Chemări spre mântuire (Pelerinii la Sfânta Parascheva)*, și are ca punct de inspirație un fenomen care marchează spiritualitatea duhovnicească ieșeană de aproape 4 veacuri, Pelerinajul la moaștele Sfintei Parascheva. Despre această lucrare, care continuă o anume linie bizantină, compozitorul a afirmat că se axează pe valențele melodicității. Oratoriul are 5 părți (Pomenirea Sfinților, Cerc sfânt, Zis-a Domnul, Legământul Sfintei

ajunge apoi la o pagină inspirată din Lucian Blaga și se încheie cu "Sfinte Dumnezeule, sfinte tare", în varianta lui Ghelasie Basarabeanul. Autorul a mulțumit autorităților bisericești ale Iașului și Moldovei, care l-au sprijinit în concretizarea idee și în lansarea publică a acestui oratoriu.

Secția corală a UCMR a considerat că cea mai merituoasă lucrare amplă pentru cor mixt din anul 2017 este "De leagăn" de **GEORGE BALINT**. Autorul a rostit către numerosul public prezent un gând metaforic, profund, plin de semnificații și emoții, pe care îl reproducem în cele ce urmează: *Cântecul ce fiecăruia ne-a fost întru legănare, prin al mamei glas, ne-a însoțit pruncia la vreme de somn, pe când miracolul creșterii se petrecea. L-am trăit astfel neștiindu-l, și nici nu ni-l vom putea aduce vreodată în lumina*

George Balint

Gabriel Mălăncioiu

Cuvioase Parascheva și Închinarea pelerinilor) și începe cu rugăciunea "Tatăl nostru", în varianta lui Anton Pann,

minții. Totuși, ceva din ființa noastră îi păstrează urma sub chipul unui dor de fiind-ul original, pe când toate una erau. Acest lăuntric păstrător este sufletul. Iar dorul al cărui sentiment ni-l oferă ne poartă către orizontul unui cânt neconținut crescător, de până la mărimea universului întrupat din înstelate taine și onirice adâncimi. E minunat să-l ascultăm, e binefăcător să-l glăsuim, e atât de frumos să-l cântăm.

Tot secția corală a Uniunii a apreciat și valoarea unei piese vocal-instrumentale, decernând laurii compozitorului clujean **GABRIEL MĂLĂNCIOIU**, pentru piesa *Song of Avadhut*, pentru soprană și vioară. Acest Cântec al lui Avadhut (Avadhut Gita), o străveche saga transcrisă pentru europeni acum circa 100 de ani, din sanscrită în engleză, care se referă la rituri și credințe budhiste, la persoana văzută ca o conștiință.

Filiala Cluj a UCMR acordă, în mod tradițional, și un premiu propriu, care revine unui membru al acesteia, anul acesta laureatul fiind **ALEXANDRU MURARIU**, piesa

Alexandru Murariu

premiată intitulându-se *Espace I* pentru cvartet de coarde, lucrare care a deschis un set de 3 piese, grupate generic sub același titlu, însă destinate unor surse sonore diferite, schema instrumentală reducându-se după algoritmul 4-3-2: *Espace II* este pentru saxofon bariton, clarinet bas și contrabas iar *Espace III* este pentru violoncel și pian, ultimele două fiind cântate în primă audiție la Berna, respectiv la Fontainebleau, în timp ce piesa premiată s-a întâlnit pentru prima dată cu publicul la Cluj, sub bagheta dirijorului Matei Pop.

Carmen Petra-Basacopol, Adrian Iorgulescu

foto: Paul Buciluta

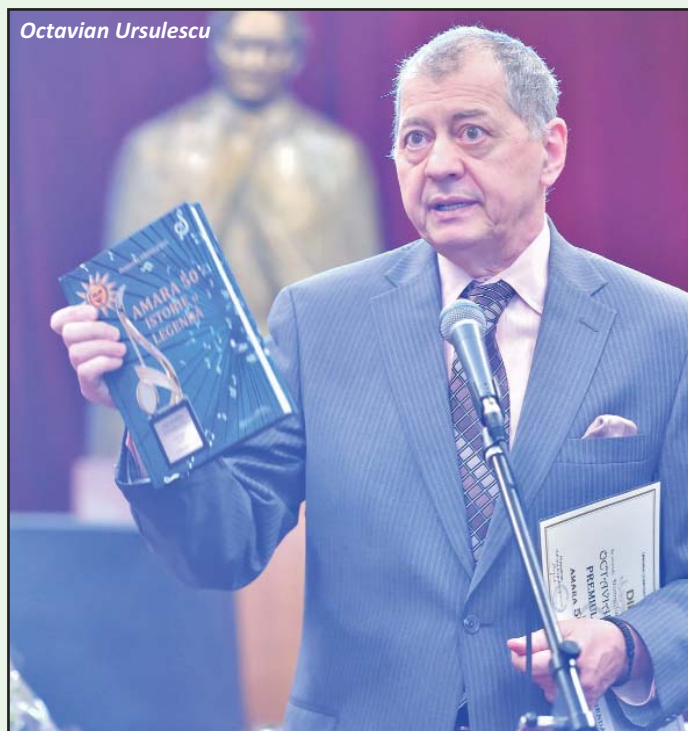
MARELE PREMIU a revenit unei personalități cu o activitate ce acoperă peste 6 decenii, doamna **CARMEN PETRA BASACOPOL** fiind unul dintre membrii cu cea mai mare vechime în Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor. După ce a beneficiat în trecut de o nominalizare la acest cel mai prestigios premiu al breslei creatorilor de muzică, anul acesta, cu o majoritate covârșitoare de voturi, nominalizarea s-a transformat în acordare, reputata muziciană primind un binemeritat semn de apreciere pentru întreaga activitate.

Carmen Petra Basacopol s-a afirmat pe multiple planuri, fiind compozitor, muzicolog, profesor. A compus muzică în toate genurile, de la sensibile miniaturi vocale până la operă, de la piese instrumentale până la concerte. Exegeza *L'originalite de la musique roumaine*, un impresionant volum de muzicologie realizat în cadrul stagiului de doctorat la celebra universitate pariziană

Sorbona, sub coordonarea lui Jacques Chailley, reprezintă una dintre cele mai pertinente și complexe pledoarii în favoarea creației românești realizate vreodată, și beneficiază, datorită scrierii în limba franceză, de o bună circulație internațională. De la catedra Conservatorului "Ciprian Porumbescu", apoi a Academiei de Muzică și în fine a Universității Naționale de Muzică București a format numeroase generații de studenți, mai cu seamă viitori interpreți, deschizându-le apetitul pentru cunoaștere, pentru cercetare, pentru muzica românească. Este minunat faptul că, deși nu demult sărbătorită la împlinirea unei admirabile vârste a senectuții, continuă să compună, să meargă la concerte pentru a asculta muzica nouă, a colegilor săi, este activă și prezentă în prima linie a vieții muzicale. Laureata și-a adus aminte, cu nostalgie, de profesorii săi de la Conservator, Mihail Jora și Theodor Rogalski, de studiile de la Darmstadt și de la Paris, și de bucuriile pe care i le-a adus muzica de-a lungul anilor și de care nu se desparte deloc, având și în prezent pe masa de lucru noi proiecte componistice.

Prezentarea făcută de dl. Adrian Iorgulescu, Președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, a fost emoționantă și plină de căldură, însuși vorbitorul fiind evident marcat de aura umană și artistică a personalității recompensate cu Marele Premiu, prezentă în sală, ca și în toate celelalte locuri unde se deplasează, alături de doctorul Basacopol,

Octavian Ursulescu

soful alături de care a petrecut zeci și zeci de ani, în armonie și într-un mediu de înaltă elevație intelectuală.

Pentru prima dată în istoria de zeci de ani a Premiilor de creație ale UCMR Secția de muzicologie a ales ca laureat un critic muzical din zona divertismentului, **OCTAVIAN**

T. Andrei, V. Gabrilă, V. Moraru, Larisa Elena Mihai, I. Tudor. O. Ursulescu

©Paul Buciuța

URSULESCU (care în ultimii ani a scris mai multe volume portretistice și istoriografice) primind premiul pe 2017 pentru cartea *Amara 50 - Istorie și legendă*, Editura Metamorfoși, Slobozia, 2017, lansată anul trecut cu ocazia celei de-a 50-a ediții a Festivalului de muzică ușoară "Trofeul tinereții" de la Amara, recordman absolut în domeniu, nefiind niciodată întrerupt din 1968! Bogat ilustrat, volumul trece în revistă cele 49 de ediții anterioare lansării. Practic, „Trofeul tinereții” este de departe nu numai cel mai longeviv, dar și cel mai important festival de muzică ușoară românească: televizat în direct, cu scenă și dotări de nivel internațional, premii consistente, cea mai valoroasă formație de acompaniament, condusă de compozitorul Ionel Tudor, nemaivorbind de organizarea impecabilă. La Amara, în 50 de ani, au fost, în juriu sau pe scenă, toate numele de rezonanță ale componisticii și interpretării de gen, cele mai multe prezențe în fruntea juriului marcându-le Vasile Donose, Horia Moculescu, Ion Cristinoiu. Depășind toate greutățile și adversitățile, festivalul de la Amara dă o lecție usturătoare manifestărilor cu mari pretenții, Mamaia sau Cerbul de aur, care au eșuat lamentabil datorită unui management catastrofal. Cu această fericită ocazie au ținut să fie prezenți la festivitate pilonii principali ai organizării – președintele Consiliului județean Ialomița, Victor Moraru, și directoarea festivalului, Larisa Elena Mihai, precum și membri ai juriului (Viorel Gavrilă, Titus Andrei, Adrian Romcescu) sau ai orchestrei de acompaniament (Ionel și Andrei Tudor).

Valentina Sandu-Dediu

Al doilea premiu al secției, destinat lucrărilor din sfera sistematicii, a fost primit de **VALENTINA SANDU-DEDIU**, pentru cartea *În căutarea consonanțelor*, Editura Humanitas, București, 2017. Despre acest volum a scris câteva gânduri pianistul Andrei Vieru, caracterizându-l în felul următor: *Întreaga istorie a muzicii se află în prezent pe YouTube. Valentina Sandu-Dediu este o călăuză avizată și discretă pe căile, uneori nevăzute, ale acestei istorii. E un ghid erudit, însufletit de pasiune, acea pasiune fără de care Valery Larbaud nu s-ar fi obosit, poate, să-i facă pe James Joyce și pe atâția alții accesibili publicului francez.*

Cuprinzând o sumă imensă de informații, autoarea scrie o carte în tradiția cea mai nobilă a muzicologiei și criticii literare. Menirea noastră, spune autoarea, este de a mijloci contactul dintre lumile muzicale. Vorbește desigur de lumile muzicale, dar și de oamenii, muzicieni sau melomani, care aspiră să trăiască în ele. Căci muzica nu se întâlnește totdeauna cu publicul ei chiar din prima clipă.

Atins cu prisosință, scopul cărții pe care o țineți în mână este de a trezi setea de cunoaștere a neofitului și de a o redeștepta pe cea a cunoscătorului blazat. Cine o citește nu se va rătăci inutil și indiferent prin jungla YouTube-ului. Va rătăci încântat, stăpân pe curiozitatea sa strunită.

C. MIHAI

Distincțiile Secției de muzică jazz/pop au atras în Aula Palatului Cantacuzino numeroși muzicieni dornici să asiste la festivitatea de premiere, între aceștia numărându-se Margareta Pâslaru, George Natsis, Stela Enache, Mircea Drăgan, Viorel Covaci, Andrei Kerestely, Cristina Manoliu (dirijoarea corului de copii "Sunetul muzicii"). O parte din ei venise să-l susțină pe veteranul veșnic tânăr **JOLT KERESTELY**, 84 de ani pe 12 mai – decan de vârstă al

Jolt Kerestely

©Paul Buciuța

compozitorilor noștri de muzică ușoară. Chiar dacă nu a sosit de această dată pe bicicletă (eleganța impune!), nu s-a dezis de umorul său proverbial, pregătind un text tipărit pe două pagini, dar la care a renunțat, dialogând liber cu președintele Adrian Iorgulescu. Susținut de întreaga familie, dar și de prieteni, între care promotorii Livia și Vali Gauzin, dar și medicii care efectiv i-au salvat viața, Kerestely a fost premiat pentru cântecul *“Dedicație pe un disc”*. Beneficiind de un text aparținând lui Marian Stere, firește și el prezent în rândul întâi, cântecul a fost interpretat în premieră de Pompilia Stoian pe scena Festivalului internațional *“Dan Spătaru”* de la Medgidia. Extrem de activ, *“Joly”* are în lucru noi melodii și discuri pentru Paul Surugiu Fuego și Marcel Pavel. Redăm în continuare cuvântul lui Jolt Kerestely:

„Domnule Președinte Adrian Iorgulescu, dragi colegi, invitați și prieteni.

Toată viața mea am fugit de interviuri, speech-uri, declarații diverse... Un compozitor trebuie să-și exprime gândurile, sentimentele, trăirile doar prin muzica lui, ceea ce am și făcut. De data aceasta am hotărât să vorbesc liber. De câte ori am făcut notițe m-am tot bălbâit, dar dacă tot e să mă bălbâi, măcar să o fac pe viu. De altfel, toți prietenii mei îmi spun că

“acesta este farmecul meu”, iar dacă este adevărat, nu vreau să-mi pierd acest farmec. În drum spre sediul U.C.M.R., am făcut o analiză și am ajuns la concluzia că sunt înconjurat de foarte mulți prieteni adevărați, sunt un om iubit, dar am făcut și o altă constatare: că majoritatea prietenilor mei sunt medici și mi-am pus întrebarea: de ce? Vă spun tot eu. Pentru că prietenii mei doctori mă țin

între viață și moarte, ca să aibă un pacient ca mine. Cu 10 zile în urmă Horia Moculescu a făcut o emisiune de 2 ore la Radio România Cultural din creațiile mele și ale băiatului meu, Andrei. Unde printre altele a spus că: „În viața lui nu a văzut un om mai bun ca mine” - să nu luați că o laudă din partea mea. Ne cunoaștem cu Horia din anul 1955, când el era student la Facultatea de mine din Petroșani, iar eu ca băiat de preot am fost deportat la detașamentul de muncă în mina din Valea Jiului. Gândiți-vă, din anul 1955 până-n 2000 sunt 45 de ani + 18 = 63 de ani, este o viață de om. De atunci am rămas prieten cu Horia. Mai am un bun prieten, Voicu Enăchescu. De câte ori ne întâlnim toți trei, Voicu, Horia și cu mine, primul lucru este să mă controleze dacă nu sunt îmbrăcat cu ceva roșu, alb sau verde. Dacă nu au găsit nimic, atunci îmi ridică pantalonii să vadă dacă nu cumva ciorapii mei au culorile steagului unguresc. Să știți că nu o fac din răutate, țin foarte mult la mine, așa se amuza ieri. Un alt episod cu Horia - l-am invitat la ziua mea când am împlinit 75 de ani. A venit cu o sticlă de Whisky, un buchet de flori pentru

Nicolae Caragiu

soția mea Roxana, s-a dus la o librărie și a cumpărat harta mare a României de unde a decupat Ardealul și mi-a adus-o cadou. La o altă emisiune Horia a spus „Dacă aș fi trăit în America, aș fi fost milionar” - nu sunt de acord. Eu m-am născut aici, aici m-am realizat și am trăit „fericit” (în ghilimele,) cum s-a putut trăi după al doilea război mondial, în timpul comunismului, apoi ce-a urmat este ceea mai neagră perioadă din istoria țării noastre. Am avut ceea mai bogată țară din Europa. Nu fac politică, dar dați-mi voie ca la vârsta mea, azi mâine fac 84 de ani, să fiu revoltat, probabil ca și Dvs., cum am putut asista nepăsător la distrugerea totală a acestei țări. Am distrus totul și nu am construit nimic de 28 de ani. Nu mai avem cultură, sănătate, nu avem industrie. Dacă ne-am uni am putea face ceea mai frumoasă și bogată țară din Europa. Vă cer scuze dacă am deviat de la

Cristian Soleanu

subiect. Vă rog să îmi dați voie să mă întorc în timp, cu peste 20 de ani, când am primit primul premiul de excelență. S-a întâmplat în cadrul Festivalului de la Mamaia, unde regretatul compozitor Aurel Manolache mi-a înmănat acest premiu. Eu am fost pur și simplu șocat, am crezut că un astfel de premiu primesc cei care sunt la sfârșitul vieții lor. Și mai spuneam: „Uitați-vă la mine, sunt într-o

formă excelentă fizică, intelectuală, compun zilnic. Vă avertizez că peste câțiva ani, va mai trebui să-mi oferiți alte premii” - așa s-a și întâmplat. Domnule președinte Adrian Iorgulescu, deși acum o lună de zile am trecut peste o operație extrem de dificilă, Dumnezeu m-a salvat de o tragedie, cum mă vedeți iar sunt într-o formă bună, fizic și intelectual, așa cum pot să fiu după o operație grea. Să știți și acum așa cum sunt cu dureri, zilnic lucrez. Vă avertizez și pe Dvs., dacă Dumnezeu mă ține în viață, peste câțiva ani va trebui să îmi oferiți și alte premii! Dacă astăzi pot să fiu prezent aici, se datorează unei echipe de medici și asistenți profesioniști de la Spitalul Militar “CAROL DAVILA”. În primul rând, mulțumesc Dnei General Dr. Florentina Ioniță, șeful secției de neurochirurgie vasculară, Dnei Dr. Laura Vamanu, asistentei șefe Cătălina Filip, dnei Coca Mocanu, Larisei Veronica Mustea și nu în ultimul rând, domnului Dr. Zoltan Galajda, renumit chirurg, care a efectuat cele trei intervenții (peste 22 de ore).”

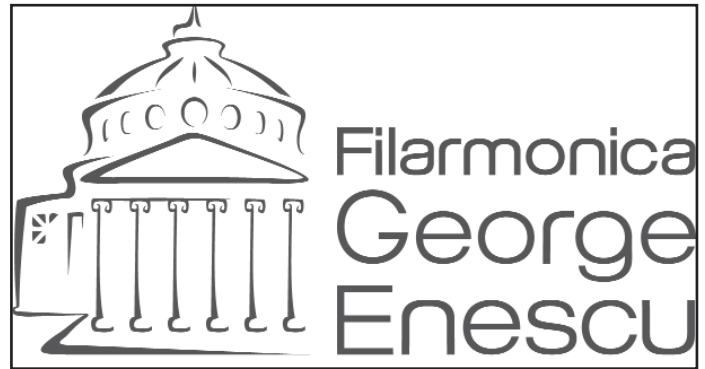
La aceeași categorie, *“Melodie sau grupaj de melodii”*, a fost premiată *“ex aequo”* frumoasa română *“Să nu-ți dorești (Singurătate)”*, muzică și versuri NICOLAE CARAGIA, distinsă anul trecut cu premiul II la ediția jubiliară a festivalului internațional al romanței *“Crizantema de aur”*, fiind cântată atunci de tenorul clujean Sorin Lupu. Laurii categoriei *“Muzică de jazz sau muzică instrumentală”* au revenit piesei instrumentale *“I Remember Johnny”* (evident, este vorba de Johnny Răducanu), semnată de CRISTIAN SOLEANU.

Lelia PRUNDU

Un concert romantic

În primele două seri ale lunii februarie, filarmonica bucureșteană a prezentat, sub conducerea dirijorului David Giménez Carreras, un interesant program de lucrări din perioada romantismului auroral. Astfel, am urmărit în deschidere uvertura la opera *Wilhelm Tell*, compusă de Gioacchino Rossini în anul 1829 pe baza piesei teatrale a lui Schiller, care-l omagia în versuri vibrante pe legendarul erou elvețian, devenit simbol al luptei popoarelor pentru libertate. O muzică melodioasă, atașantă a introdus efluviile învolburate în iureșul bătăliei. A urmat un episod bucolic, din care s-a născut cântecul eroic al cavalcadei finale. Orchestra a sunat armonios, închegat, iar componenții ansamblului s-au evidențiat prin strălucirea cu care au trecut proba de natură spectaculară a virtuozității individuale.

În *Concertul nr. 1 în sol minor pentru pian și orchestră* de Felix Mendelssohn Bartholdy, compus în anul 1831, am recunoscut o lucrare ce reprezintă o adevărată paradigmă a genului concertant din primele decenii ale secolului

față, obținând ca supliment cântecul fără cuvinte *Gondoliera veneziana*. Și aici am avut de reproșat unele accente nefirești și pierderi de sunet care au fragmentat expunerea liniilor melodice, care sunt, de fapt, esențiale în configurarea celebrei bijuterii miniaturale mendelssohniene.

Compusă în perioada 1809-1812, inaugurată public în anul 1913 și supranumită mai târziu *Apoteoza dansului* de către Wagner, datorită caracterului dansant evident al tuturor părților sale, cea de a VII-a simfonie, în la major, a lui Beethoven s-a deschis cu o introducere sărbătorească, urmată de acel *Vivace* antrenant, energic contaminant prin vitala bună dispoziție. Partea a doua, *Allegretto*, chiar dacă părea că anunță introducerea unui marș funebru, în concepția dirijorului catalan a evoluat spre un discurs plin de ferwoare, în mișcarea *Presto-Assai meno presto*. Ultima parte a apărut ca o izbucnire de exuberanță, de o bucurie a vieții provenind din prea plinul de energie pe care îl creează finalul beethovenian. Prin ferwoarea imprimată șuvoiului sonor, artiștii au reușit să transmită acea rupere de zăgazuri interioare care aduce cu sine suprema bucurie de a trăi.

În toate cele trei piese ale programului, orchestra a sunat omogen și admirabil armonizat într-o nobilă sincronie. În cea ce-l privește, dirijorul David Giménez Carreras, nepot al marelui artist liric José Carreras, mult îndrăgit de publicul nostru alături de amatorii de operă de pretutindeni, a avut o prezență prestigioasă. El s-a prezentat ca un șef de orchestră echilibrat, precis, elegant, eficient. David Giménez Carreras pare a face parte din

romantic. Solistul concertului, italianul Roberto Prosseda, este posesorul unui palmares impresionant de trofee și colaborări ilustre internaționale. Prestația sa mendelssohniană a debutat cu participarea însuflețită, dar lipsită de transparență și rafinement sonor, precum și de angajamentul afectiv cerut de caracterul lucrării. În prima mișcare *Molto allegro con fuoco*, pianistul a fost mai degrabă reticent, în partea lentă pierzându-se chiar adesea în supranuanțări care răpeau din curgerea firească a frazelor. În schimb, printr-o fericită compensație, în acel splendid *Andante* median, grupul violoncelor și al violelor a dat fermecătoarei cantilene expresia simplă și învăluitoare a unei idile primăvăratice. În mișcarea finală *Presto-Molto allegro e vivace*, pianistul a dezvoltat o tehnică destul de încheșată, în locul sclipirii de cristal ce se cuvine a fi realizată în această prea bine cunoscută pagină. Am asistat la etalarea unor pasaje de tehnică mărunță a degetelor, de arpegiate și acorduri, acolo unde așteptam să admirăm linii expresive montate într-un complex sonor fremătând de vitalitate luminoasă, bravură și avânt. Acest final frustrant pentru ascultător, ne-a readus în memorie interpretările de neuitat pe care le-a izbutit de fiecare dată în acest concert marele pianist român, maestrul Valentin Gheorghiu. Publicul generos a aplaudat cu entuziasm performanța de

categorii artiștilor pentru care rațiunea precumpănește asupra emoției, a expresivității. În atitudinea sa față de muzică, față de ansamblul orchestrei simfonice a filarmonicii bucureștene și față de publicul ateneului, am putut detecta, printre prețioasele calități care-l situează în rândul dirijorilor de top, dârzenia și demnitatea specifice poporului catalan. Evoluând la conducerea unui ansamblu simfonic de elită, dirijorul și orchestra primei noastre

filarmonici ne-au oferit împreună o configurație sonoră minunată, un model de muzică romantică trăit cu anvergură și autenticitate, spre delectarea publicului select și exigent al stagiunii noastre simfonice.

Lavinia COMAN

Andreescu-Mangova

Filarmonica bucureșteană a programat în 8 și 9 februarie două concerte simfonice care i-au adus în prim plan pe dirijorul Horia Andreescu și pe pianista Plamena Mangova. Repertoriul atractiv și ofertant în același timp, a cuprins lucrări scrise de Wojciech Kilar, Serghei Rahmaninov și Georges Bizet/Rodion Șcedrin. În deschiderea programului am ascultat poemul simfonic *Krzesany* de Wojciech Kilar, lucrare considerată la data apariției (1974) ca fiind reprezentativă pentru orientarea avangardistă a compozitorului polonez. Publicul a admirat originalitatea și complexitatea discursului muzical, în care sunt percepute influențe ale folclorului provinciei Podhale, precum și inedite procedee componistice. Maestrul Horia Andreescu a făcut dovada măiestriei, experienței și capacității sale excepționale de a pătrunde în profunzimea semnificațiilor muzicii. Sub bagheta sa magică, orchestra a evocat originalitatea turnurilor melodice, varietatea ritmică, instabilitatea tonală, contrastele dinamice, bogăția sonoră și expresivă și, nu în ultimul rând, unitatea de inspirație a

procedeu ce contribuie la îmbogățirea expresivă și semantică a lucrării. Pe scena Ateneului, *Variațiunile pe o temă de Paganini* s-au bucurat de o interpretare onorabilă, care a vizat latura expresivă și performanța instrumentală. Din păcate, datorită faptului că pianista a cântat cu partitura în față (fără a apela la ajutor), au existat mici decalaje cu orchestra și imprecizii care au afectat continuitatea discursului pianistic. Dincolo de aceste detalii, am remarcat o bună colaborare între dirijor, solistă și orchestră, materializat într-un dialog firesc, o îngemănare armonioasă a sonorității pianului și celei orchestrale. La bis, Plamena Mangova a interpretat o transcripție a liedului *Der Altas* de Franz Schubert, realizată de Franz Liszt. Versiunea pianistei a confirmat aprecierile de care se bucură pe plan internațional.

Horia Andreescu

În partea a doua a programului am avut privilegiul de a asculta *Suita "Carmen" pentru coarde și percuție* de Șcedrin/Bizet în interpretarea magistrală realizată de maestrul Horia Andreescu la pupitrul Filarmonicii bucureștene. Muzicienii au demonstrat că și în cazul unor lucrări de mare popularitate se poate adăuga ceva personal, care conferă originalitate și autenticitate demersului artistic. Îm-

preună au evidențiat cu măiestrie lirismul ardent, vivacitatea, impetuoșitatea și ritmicitatea vie a lucrării, au conturat imagini variate, asemănătoare unui caleidoscop plin de farmec și culoare. În *suita Carmen*, comicul se îngemănează cu seriozitatea și cu tragicul. Pe scena Ateneului, artiștii au evocat sentimentele pasionale, nestatornice, fanteziste și violente ale eroinei principale, au evidențiat cu dăruire și eleganță motivele de dans cu culoare exotice, momente de gravitate pline de profunzime și expresivitate. Pe parcursul celor 13 părți ale lucrării, am admirat varietatea expresivă, spontană și îndrăzneță, uneori provocatoare, cu elanurile și nostalgiile caracteristice. Remarcabilă prin mobilitatea sentimentelor, prin imprevizibilul și ineditul imaginilor muzicale, interpretarea de un șarm aparte, a entuziasmat publicul. Performanța de pe scena Filarmonicii se datorează colaborării de excepție dintre Maestrul Horia Andreescu și muzicienii ce alcătuiesc ansamblul. Dirijorul cercetează partiturile nu doar prin prisma interpretului avizat, ci și cu ochi de estetician, descoperind fantasticul în real și sublimul în cotidian. Dacă elementele de limbaj artistic specific nu ar fi susținute de o vie spiritualitate, de o înțelegere muzical-poetică desăvârșită, de o noblețe sufletească fără egal, de măiestria caracteristică a Maestrului Andreescu, de forța sa creatoare, ele nu ar comunica atât de bine, nu ar crea emoții și nu ar fascina ascultătorii.

Carmen MANEA

Plamena Mangova

lucrării. Departe de orice intenție descriptivă, muzica lui Kilar se remarcă printr-o interesantă combinație între interiorizare și gravitate, prin retrăirea trecutului actualizat cu o surprinzătoare intensitate.

În continuare, pianista Plamena Mangova a susținut partitura solistică a *Rapsodiei pe o temă de Paganini pentru pian și orchestră* de Serghei Rahmaninov. Spre deosebire de predecesorii săi Schumann, Liszt și Brahms (care au avut ca sursă de inspirație *capriciul 24* al celebrului violonist italian), Rahmaninov reușește să subordoneze mijloacele tehnice în vederea ilustrării scopului artistic. Ca și în celelalte creații pianistice, muzica poartă amprenta dublei calități de compozitor și interpret a autorului. Pe parcursul ciclului de 24 de variațiuni (ce ilustrează construcția tripartită), Rahmaninov prelucrează nu doar tema paganiniană, ci și secvența gregoriană *Dies Irae* (începând cu variațiunea a VII-a *Meno mosso a tempo moderato*),

Contraste (reliefuri) policrome

Sintagma din titlu mi s-a conturat mental în timp ce mă lăsasem absorbită de fluxurile și refluxurile sonore emanate de lucrările incluse în programul simfonicului din 16 Februarie 2018, al Filarmonicii „George Enescu”: Uvertura operii *Flautul fermecat* de W.A. Mozart și *Concertul nr. 1 în fa diez minor pentru pian și orchestră, op. 1* și *Dansurile simfonice, op. 45*, ambele semnate de Serghei Rahmaninov. Efectul acesta, grandios prin reliefulurile atât de proeminente contrastante, deși complementare, s-a datorat nu numai texturilor intrinseci ale partiturilor, ci și viziunii proiectate asupra lor de către dirijorul german de origine americană Mark Laycock, și de către pianistul israelian Alon Goldstein.

Purtând doar aparent subtitlul de *Singspiel*, ce presupune, printre alte caracteristici, pe aceea de povestire fantastă, cu personaje populare și situații comice, ultimul opus liric mozartian ascunde, în fapt, dramatismul și, deopotrivă, sublimul unui parcurs inițiativ destinat, în principal, prințului Tamino, dar care a determinat, treptat, și transformarea interioară a Taminei, ba chiar și pe aceea a cuplului eminent profan Papageno-Papagena. În mai puțin de zece minute, Mozart sintetizează *strictețea*, nu lipsită de asperități a normelor masonice impuse novicilor, prin formule ritmice cu o metrică aproape cazonă, și *euforia* finală, rezultată din accederea – *per aspera ad astra* – în imperiul „paradisiac”, acolo unde „muritorii sunt asemenea zeilor”. Încă de la primele acorduri, Mark Laycock și-a definit maniera dirijorală bazată pe un principiu similar cercurilor concentrice: un simplu impuls inițial, ce lasă apoi muzicii libertatea de a se configura de la sine, în valuri sonore succesive. Laycock s-a folosit de aceeași tehnică și în redarea *Concertului* de Rahmaninov. Lucrare adolescentină, începută în 1890, completată în 1892 și revizuită definitiv în 1917, după ce era deja faimos, grație celui de-al doilea și al treilea *Concert pentru pian și orchestră*, acest *opus 1* conține, în realitate, chintesența tematică și armonico-melodico-ritmică, *in nuce*, din care s-au întrupat

trecherilor bruște de la exultanța mistuitor-agonică la cantilenenele visător-introspective ale muzicii. Ajutat de un temperament vulcanic, de o muzicalitate structurală, de o remarcabilă generozitate în înțelegerea naturii sufletești a autorului, și, nu în ultimul rând, de lungimea și suplețea degetelor (!), Goldstein s-a implicat vizibil în demersul componistic: cu forță și lejeritate, cu sunet profund și rafinat, cu anvergură și delicatețe, trecând de la agonie la extaz în prima parte; cu autentică transpunere în starea narativ-introspectivă, cu tentă visătoare, din partea a doua; cu impetuozitate, maleabilitate, simț al culorilor și nuanțelor extreme, în ultima parte, intuind parcă, dincolo de intenția manifestă de a *biciui* – la propriu! – dar și de a *mângâia* sunetele, dorința autorului de a-și impune sieși un fel de autodisciplină, cu efecte salvatoare, la fel cum va proceda în finalurile *Concertelor nr. 2, în do minor, și nr. 3, în re minor pentru pian și orchestră*. La bis, Alon Goldstein a încântat publicul de la Ateneu cu două bijuterii scarlattiene: *Sonata în do minor, K 11 (L 352)*, de un lirism poetic, vaporos,

Foto: Christian Steiner

Alon Goldstein

și *Sonata în re minor, K 120 (L 215)*, dinamică, policromă, care i-a pus în valoare abilitățile de artist complex, virtuoz și, în egală măsură, hermeneut subtil al textului muzical.

Și dacă timpuriul *Concert în fa diez minor, pentru pian și orchestră*, conține pilonii fundamentali pe care se vor edifica lucrările ulterioare destinate pianului, *Dansurile simfonice*, trei la număr, creație a

anilor 1940-1941, constituie un fel de *retrospectivă* a ceea ce le-au precedat atât în privința propriilor partituri, cât și în ale unora dintre înaintași: nostalgia misterioasă a cantilenelor repartizate suflătorilor solitari, adesea în duo-uri contrapunctice; efuziunile lirice, perspectivale, aidoma celor din simfoniile lui Dvorak, dar și celor întâlnite în concertele pentru pian amintite, precum și ritmurile acide, agresive, ca cele din pasajele alerte ale acelorași (în primul *Dans, Non Allegro, în do minor*); luxurianța orchestrală și sunetul compact al alăturilor; intențiile valsante, disimulate ori *mimate*, după modelul *Valsurilor* lui Ravel sau Sibelius, urmate de suspensii ale propriei ființări, ca în partea lentă a *Concertului în do minor pentru pian și orchestră* (în cel de-al doilea *Dans, Andante con moto. Tempo di valse, în*

sol minor); alternanța între acorduri tăioase și pasaje delicate; stranii inflexiuni iberice, cu aer exotic (la *piccolo* de pildă); tensiuni extreme și diminuări ale intensităților sonore până la disoluție, conturând o atmosferă pe care aș defini-o, printr-un oximoron, drept *liniște neliniștită!*; desfășurări progresiv ascensionale masive, de sorginte bruckneriană; disperări camuflete, cu ieșiri dar și cu

Mark Laycock

celelalte două dedicate pianului solist. Paradoxal, arhitectura sa e mai consolidată și mai coerentă, cu mai puține hiatusuri emoționale, substanța sonoră și ideatică mai profundă, mai dramatică și mai vizionară, cu trăiri mai lucide și mai nuanțate decât cele detectabile în concertele ulterioare! Din acest punct de vedere, Alon Goldstein mi s-a părut a fi unul dintre interpreții adecvați exprimării

prăbușiri în sine, ca în majoritatea opusurilor lui; o reminiscență aluzivă la motivul *Dies irae*, insinuat mai ferm în *Variațiunea a VI-a* a precedentei *Rapsodii pe o temă de Paganini pentru pian și orchestră, op. 43* – ca o recunoaștere și acceptare a existenței unui Demiurg suprem, de la a cărei „Judecată de Apoi” nu i se poate sustrage niciun muritor (în ultimul Dans, *Lento assai – Allegro vivace, în Re major*).

Deloc spectaculoasă/spectaculară, gestică lui Mark Laycock s-a dovedit a fi extrem de eficientă prin sugestivitatea și precizia impulsurilor la care m-am referit la început. În momentele în care tumultul, tensiunile orchestrale riscau să devină entropice, aceste impulsuri erau dublate de tactarea riguros geometrică a măsurilor – ceea ce conferea o elocvență și o claritate sporite demersului sonor. O altă calitate a actului dirijoral al lui Laycock rezidă în arta departajării prim-planurilor de fundalurile sonore, ca și în armonizarea contrastelor ritmico-melodico-armonice, pe baza regizării abile a culorilor timbrale – cu siguranță, un reflex al preocupărilor lui adiacente, de compozitor și poet!

Ca de obicei în ultima vreme, Orchestra Filarmonicii s-a pliat cu promptitudine și elevată comprehensiune atât exigențelor partiturilor, cât și sugestiilor dirijorale, contribuind la una dintre serile memorabile ale ansamblului simfonic bucureștean.

Despina PETECEL THEODORU

Un ambițios proiect de concert

Dirijorul Zsolt Jankó, a condus orchestra Filarmonicii George Enescu într-un proiect ambițios, propunând trei lucrări stilistic foarte diferite din punct de vedere al scriiturii. Seara de 22 februarie a.c. s-a deschis cu celebrul *Preludiu* la opera *Tristan și Isolda* de Richard Wagner, lucrare care a stârnit controverse în epocă și printre „marii grei” ai timpului datorită aspectelor cromatice fără precedent, al ambiguității tonale, al coloritului orchestral și

fața lui Tristan sub imperiul miracolului și al terorii” și al lui Bruno Walter: “Niciodată sufletul meu nu a fost invadat de asemenea revărsări de sunet și pasiune, niciodată inima mea nu a fost atât consumată de dorul fericirii. Wagner a fost zeul meu și doresc să fiu profetul lui”. Într-adevăr, viziunea dirijorului s-a pliat pe cea a lui Wagner care a atribuit preludiului ambiguitatea sintagmei *Liebestod*, în timp ce aria Isoldei (*Mild und leise*) era considerată drept *Verklärung*, o transfigurare. Barry Millington în cartea sa “Vrăjitorul din Bayreuth” scria că Tristan “oferă o profundă meditație asupra lumii materiale, asupra metafizicii, asupra subiectivității și a misterului existenței umane în sine”. Tehnic vorbind, Zsolt Jankó a construit o interpretare dinamică, în care arcurile subiacente celui grandios, pe care este construită întreaga operă, au fost supuse unei strategii eficiente prin care s-a realizat un crescendo continuu, pulsațiile leitmotivelor intensificând atât tensiunea sonoră cât și emoția artistică. Solistul concertului, Ștefan Cazacu s-a desfășurat cu multă dezinvoltură în paginile *Concertului pentru violoncel și orchestră în si minor op. 104, B. 191*, de Antoni Dvořak. Am asistat la o interpretare robustă, foarte sigură, care s-a manifestat printr-un sunet amplu, bine valorificat, plusat de o tehnică solidă, cu tentă de virtuozitate acolo unde textul a permis-o. Concertul oferă bogăția unor idei variate, prilej pentru Ștefan Cazacu de a-și manifesta creativitatea, remarcată mai ales în mișcarea secundă unde a reușit să contureze poetica melodică prin sensibilitate, culoare și expresie deosebite. Tumultul acestui tur de forță, care a durat aproape 50 de minute, în care simfonismul atribuit orchestrei a fost susținut de dirijorul Zsolt Jankó într-un perfect echilibru raportat la solist, a fost eterizat de sonoritățile elegante ale bisului, *Bourrée I* din *Suita nr. 3 pentru violoncel solo* de J.S. Bach.

Și, pentru a trece dinspre lumesc spre celest, partea a doua a cuprins *Recviemul* de Gabriel Fauré, o lucrare vocal-simfonică mai restrânsă, dacă e să comparăm cu omonimele scrise de Mozart și Verdi, încărcată de transporturi serafice, ale căror ecouri nu pot fi perturbate nici măcar de dramatismul paginilor din *Kyrie*, în care corul s-a evidențiat cu precădere, sau din aria baritonului *Libera me*. Soliștii *Recviemului* au fost soprana Irina Ionescu și baritonul Florin Estefan, în prestații adecvate stilului francez și al conținutului despre care Fauré spunea că este încărcat de sentimentul profund uman referitor la credința în pacea eternă. Zsolt Jankó, a cărui formație dirijorală se datorează unor nume de succes (Leopold Hager, Giorgio Proietti, David Zinman, Iván Fischer, Peter Eötvös, Dimitrij Kitajenko, dar mai ales a celor de origine română: Petre Sbârcea și Octav Calleya) și a unei activități neobosite care i-a permis asimilarea unui repertoriu care cuprinde toate genurile, a venit însoțit de o “garnitură” clujeană, Florin Estefan fiind actualul și

cel mai tânăr manager al Operei Române din Cluj. Concertul, în totalitate, s-a bucurat de un deosebit succes, publicul din sala Ateneului reacționând cu entuziasm la o muzică de foarte bună calitate.

Corina BURA

Zsolt Jankó

tensiunilor armonice nerezolvate, dar mai ales prin mesajul transmis, acela al căutării unei trăiri a extazului. Ceea ce a caracterizat gândirea dirijorului poate fi sintetizat printr-un binom oglindit de cuvintele lui G. Verdi : “...am stat în

Recital de pian la Institutul Maghiar

Institutul Maghiar *Balassi* din București a programat în 6 februarie un recital de pian susținut de Benjamin Diószegi, masterand al Academiei *Gheorghe Dima* din Cluj, la clasa distinsei profesoare Adriana Bera. Manifestarea

Benjamin Diószegi

s-a bucurat de mult interes din partea publicului care a umplut până la refuz sala de concert. Programul a beneficiat de prezentarea apreciatului critic muzical Ecaterina Stan, consecventă susținătoare a tinerilor muzicieni. Am apreciat în egală măsură valoarea repertoriului alcătuit din lucrări reprezentative ale tezaurului pianistic, cât și prestația artistică de cel mai înalt nivel a interpretului. Prezentarea acestor lucrări diverse din punct de vedere stilistic – datorate compozitorilor Haydn, Silvestri și Liszt –, s-a remarcat prin acuratețe, bogăție expresivă, bun gust, originalitate sonoră și timbrală, creativitate, dinamism, virtuozitate și, nu în ultimul rând, prin profunzimea mesajului transmis. Ascultând cu emoție versiunea plină de prospețime și sensibilitate a *Sonatei în Mi bemol major nr. 59* de Joseph Haydn, îmi aminteam cuvintele pianistului Vladimir Horowitz referitoare la interpretare, ce presupune "intelență, tehnică și suflet". Aceste deziderate s-au regăsit în varianta de excepție oferită de tânărul pianist Benjamin Diószegi. Execuția plină de maturitate și fantezie a *Cântecelor de pustiu op 27 nr. 1* de Constantin Silvestri, a evocat ingenios înfățișările vieții, curgerea generațiilor, întâmplări din trecut sau contemporane autorului, precum și unele frământări existențiale. Pianistul a evidențiat cu măiestrie intensitatea stărilor sufletești diverse, îmbinarea stilului improvizatoric cu procedeele componistice riguroase, complexitatea armonică a discursului muzical (în care se remarcă tratarea liberă a disonanțelor), efectele impresioniste, dar și unele sonorități cu alură expresionistă. Am apreciat capacitatea de concentrare a interpretului, nivelul artistic înalt cu care a realizat toate detaliile, a reliefat temele, dar și particularitățile timbrale și coloristice ale diferitelor registre ale pianului, rafinamentul dinamic și agogic, pedalizarea adecvată scopului expresiv.

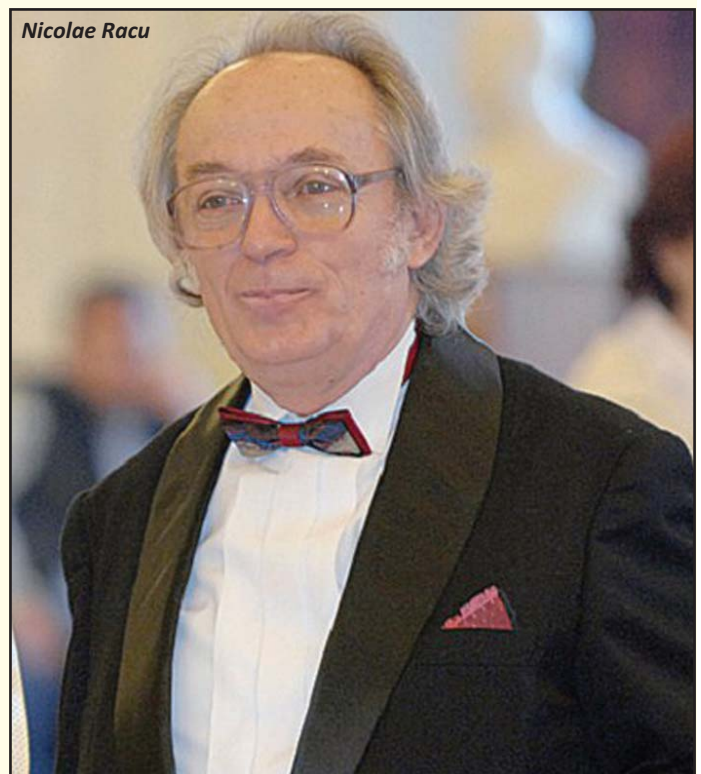
În *Sonata în si minor S. 178* de Franz Liszt, pianistul a făcut dovada înțelegerii profunde a semnificațiilor muzicii, precum și a stăpânirii tuturor mijloacelor

instrumentale pe care le presupune abordarea cu succes a dificilei partituri. Elaborată în formă monopartită, capodopera lisztiană poate fi abordată ca un poem instrumental ce evocă viziunea novatoare a compozitorului romantic asupra construcției muzicale (îmbinând ingenios trăsăturile formei de sonată și ale fanteziei), a armoniei, polifoniei, scriiturii pianistice și care evidențiază plener posibilitățile sonore și expresive ale pianului orchestral. Publicul a fost impresionat de capacitatea interpretului de a reda bogăția expresivă și semantică a lucrării, de cântul său pianistic cuceritor, plin de culoare, de inedit și bravură (în care acesta desfășoară un impresionant arsenal de efecte instrumentale), dar și de sensibilitatea și noblețea sufletească a momentelor lirice. Am admirat bogăția sonoră și simțul frazării, rafinamentul tușeului, expresia poetică a temelor cantabile, forța și strălucirea momentelor de culminație, integrarea armonioasă a ideilor muzicale în arhitectura lucrării; dincolo de particularitatea acestor calități, interpretarea a avut darul de a revela laturi temperamentale puternice și o spectaculoasă combustie interioară. Remarcabil prin sinceritate, profesionalism și maturitate, recitalul pianistului Benjamin Diószegi a fost un eveniment cultural de marcă, un etalon de bun gust și înalt nivel artistic.

Carmen MANEA

Clasic e fantastic – Concert aniversar Nicolae Racu

De jumătate de secol orele de orchestră și activitatea ansamblului simfonic al Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti din București sunt intrinsec legate de un singur nume: Nicolae Racu. Profesor cu vocație, Nicolae Racu a pregătit zeci generații de elevi veniți să se perfecționeze pe băncile celui mai important liceu de muzică din țară, care au putut descoperi sub îndrumarea sa primele secrete ale vieții de orchestră dar și ale unor repertorii foarte variate,

Nicolae Racu

pe care aveau apoi să le întâlnească în propria lor carieră. Exigent și riguros, Nicolae Racu și-a pus amprenta asupra unei bune părți a istoriei Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti, devenind un model atât pentru elevi cât și pentru generațiile de profesori ce s-au succedat în liceu.

Veritabil simbol al Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti, Nicolae Racu este de ani buni și un colaborator apropiat al proiectului *Clasic e fantastic* inițiat de muzicologul Cristina Bohaciu Sârbu în cadrul stagiunii Filarmonicii bucureștene, având apariții constante alături de Orchestra Colegiului. În semn de apreciere pentru activitatea sa didactică și profesională, concertul de duminică, 18 februarie 2018, a fost dedicat aniversării celor cincizeci de ani de continuă aplecare spre formarea tinerilor muzicieni în cadrul Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti. Programat la orele prânzului, concertul a constituit și un bun prilej de promovare a muzicii românești printre reprezentanții tinerei generații aflați atât pe scenă cât și printre spectatorii din Sala Mare a Ateneului Român, afișul acestuia propunând exclusiv lucrări ale unor compozitori autohtoni. Astfel, manifestarea, precedată de un scurt *laudatio* al directorului Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti, Florian Nemeș, a debutat cu *Mica suită* pentru orchestră de coarde de Vasile Timiș, o lucrare impregnată de melosul popular românesc prezentată într-o versiune echilibrată și bine articulată de Orchestra Colegiului Dinu Lipatti la pupitrul căreia s-a aflat chiar Nicolae Racu. A urmat apoi partea I din *Concertino în stil clasic* pentru pian și orchestră de Dinu Lipatti, ce i-a adus pe scenă pe tânărul Luca Rusu și pe Andrei Ștefan Racu, acesta preluând ștafeta conducerii orchestrei Colegiului de la tatăl său. Versiunea propusă a fost una de ținută, în care am

remarcat sensibilitatea artistică și eleganța frazărilor dovedite de Luca Rusu, fost elev al Colegiului Dinu Lipatti, dar și autoritatea cu care a Andrei Ștefan Racu a condus orchestra în formula de acompaniament a solistului. Concertul a continuat cu două momente de virtuozitate ale orchestrei etalate în partea a III-a, Rondo, a *Concertului pentru orchestră de coarde* de Paul Constantinescu și în spectaculoasa *Hora mărtișorului* de Grigoraș Dinicu, unde am remarcat și certele calități vocale ale solistei Irina Sârbu, ce a adus parfumul muzicii jazz în cadrul evenimentului. După o variantă bine realizată a Rapsodiei Române nr.1 de George Enescu, în care temele de sorginte folclorică au fost evidențiate inspirat de membrii ansamblului și de dirijorul Andrei Ștefan Racu, evenimentul aniversar dedicat lui Nicolae Racu s-a încheiat cu două momente vocal-simfonice în care orchestrei i s-a alăturat și Corul Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti, pregătit de profesorul Lăcrămioara Pauliuc. Aflate sub bagheta lui Nicolae Racu, Corul și Orchestra Colegiului au interpretat Corul final din *Oratoriul bizantin de Paști* de Paul Constantinescu și două coruri din opereta *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu, în

cadrul acestor lucrări evidențiindu-se buna pregătire a corului dar și coeziunea dintre cele două ansambluri.

Încheiat într-o atmosferă sărbătorească, evenimentul de duminică s-a constituit pe de o parte într-un frumos omagiu adus unuia dintre dascălii de prestigiu ai unuia dintre cele mai importante licee de muzică din țara noastră, iar pe de alta într-o pledoarie pentru muzica românească la început de an centenar.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Reverență pentru ARCHAËUS

Fac parte dintre cei care au avut privilegiul și bucuria de a aprecia – pe parcursul a peste un sfert de secol – efortul neîntrerupt al lui Liviu și al Rodicăi Dănceanu, al Ancăi Vartolomei, al lui Marius Lăcraru și al celorlalți "Archae-i" de a pune în lumină fenomenologia muzicală contemporană și de a "provoca" spectatorii să-i cerceteze

Archaeus - Ana Radu, Anca Vartolomei, Rodica Dănceanu, Marius Lăcraru, Sorin Rotaru, Șerban Novac, Mircea Pădurariu, Ion Nedelciu

trăsăturile caracteristice. Cei care li s-au alăturat de-a lungul anilor – Șerban Novac, Ion Nedelciu, Sorin Rotaru și, în formula cea mai recentă, Ana Radu – au adus un plus de har și prosepțime deja binecunoscutului septet instrumental asumat ca "atelier de muzică nouă", care interpretase deja, până în 2017, mai mult de 700 lucrări.

Incontestabil autor conceptual al ascensiunii ansamblului, compozitorul Liviu Dănceanu a adus permanent în atenția auditoriului titluri noi, a lansat tineri creatori, și-a propus – și a reușit, cu succes – să proiecteze, în cadrul fiecărui concert susținut de **Archaeus**, o sumă de repere privind varietatea stilistică a dez-limitării *cool* culturale care ne amprentează existența. Ultimul eveniment de acest gen coordonat de Liviu Dănceanu – seara finală a Festivalului Internațional MERIDIAN, Zilele SNR-SIMC 2017 – a fost gândit ca o expunere sonoră a nu mai puțin de șapte lucrări în primă audiție absolută, lucrări care au cedat ulterior locul unui absolut îndreptățit omagiu muzical adus dispariției compozitorului, prin prezentarea unor extrase simbolice din creația sa.

Cu firească emoție, în seara de 19 februarie 2018 și în aceeași ambianță a sălii "George Enescu" a U.N.M.B., pianista Rodica Dănceanu, cellista Anca Vartolomei, oboista Ana Radu, clarinetistul Ion Nedelciu, fagotistul Șerban Novac, percuționistul Sorin Rotaru și violonistul Marius Lăcraru conduși de dirijorul Mircea Pădurariu au readus în discuție trei dintre acele prime audiții programate inițial în **MERIDIAN: Muzică Arhaică** de Lucian Zbarcea, *Cinci piese pentru Archaeus* de Vladimir Beleaev și *Archaeus MMXVII* de Laurențiu Ganea, acestora adăugându-le două opusuri remarcabile semnate de Dan Dediu – *Apfelwurmer VI* – și Liviu Dănceanu – *History 2*.

În fapt, parafrazând titlul ultimei piese, partiturile alese de **Archaeus** au întrupat sonor "povești" purtând amprenta unui anumit spațiu-ogindă de trăiri interioare, care s-a materializat în arhitecturi expresive dintre cele mai diverse. Influențată, în spirit și literă, de *ground*-ul unor muzici tradiționale clar personalizate precum cea românească și cea indoneziană, lucrarea lui Lucian Zbarcea a imaginat cu inteligență o fuziune pertinentă între cele două tipuri de organizare microstructurală și sintactică, ipostaziate prin ethosuri specifice, precum și între universuri timbrale particularizate ca flautul balinezian "Suling Gambuh" și cavalul românesc. Cele *Cinci piese pentru Archaeus* semnate de Vladimir Beleaev au alcătuit un puzzle de schițe miniaturale al căror demers constructiv – de o poeticitate aparte, cea a simplității neostentative – poartă amprenta autorului. În *Archaeus MMXVII* – o lucrare al cărei proces de gestație s-a extins pe parcursul unui an, Laurențiu Ganea s-a racordat la acea dimensiune epică ce-i este proprie, proiectată "dincolo" de efemeritatea unui anumit timp și spațiu. Dificultatea punerii sale în pagină

History 2 ni s-a redezvăluit din perspectivă semantică, sub forma aceluși comentariu subtil și concis, de o impresionantă acuitate, asupra entropiei stilistice contemporane.

Nu doar pentru acest concert și sutele de apariții scenice care l-au precedat în cei peste treizeci și doi de ani de performanță interpretativă, ci și pentru cele care le vor urma cu siguranță la același nivel de exigență profesională și de permanentă sondare a orizontului cultural, reverență, **ARCHAEUS!**

Loredana BALTAZAR

Program atractiv cântat cu dăruire

La sala mică a Ateneului Român, în cadrul "Concertelor de Marți" dedicat tinerilor instrumentiști de excepție în plină afirmare, am ascultat în 20 Februarie 2018 într-un program cameral, pe tânăra și foarte talentată violonistă Alexandra Bobeico împreună cu pianista mereu prezentă, cu eficiență, în sălile de concert, Clementina Ristea Ciucu.

Programul a fost superb, cu mare încărcare interpretativă stilistică instrumentală, cuprinzând *Sonata KV 301 în Sol major* de W.A. Mozart, *Sonata op. 47 în La major "Kreutzer"* de L. van Beethoven și *Sonata nr. 3 op. 45 în do minor* de E. Grieg.

Ca piesă de virtuozitate cele două interprete au cântat în final o piesă de caracter: studiul în formă de vals de C. Saint-Saëns, în prelucrarea marelui violonist E. Ysaÿe.

Acest program, foarte dens și ca solicitare instrumentală, prezentat fără pauză, este o piatră de încercare pentru orice tânăr la începuturile carierei, dar Alexandra Bobeico, prin pasiunea talentului și perfectul control instrumental, a realizat o contopire maximă cu cerințele partiturii și scriitura pianistică creând, împreună cu pianista Clementina Ristea, momente de artă interpretativă de referință, cu mare impact asupra publicului.

În cele mai reușite momente sunetul cald și înaripat al viorii împreună, sau în dialog cu partitura complexă a pianului au creat avântul dramatic sau liniștitor, povestitor al primei mișcări în *Sonata* de Grieg, mângâierea cântecului de leagăn din partea a doua a aceleiași sonate și implicarea în ritmurile accentuate și temperamentale ale celei de a treia mișcări.

În alt stil și registru interpretativ *Sonata "Kreutzer"* cere, prin complexitatea scriiturii, nenumărate schimbări de tușeu pianistic de culoare a sunetului, sau vibrato-ului violonistului, evident fără o excesivă romantizare, dar cu imaginație pentru fiecare diferențiere de expresie.

Limpezimea amănuntelor se va adăuga, cu timpul, prin aprofundare.

În debutul concertului, *Sonata* de W.A. Mozart a fost cântată cu grația, gingășia și naturalețea proprie lucrărilor mai timpurii, încă neatinse de dramatismul celor de maturitate, iar în încheierea concertului, *Studiul în formă de vals* de Sains-Saens – Ysaÿe ne-a adus tuturor dorința de a le reasculta pe cele două interprete și de a urmări cu încredere și așteptare evoluția tinerei artiste Alexandra Bobeico.

Cornelia BRONZETTI

din punct de vedere interpretativ – similară cu cea a piesei lui Dan Dediu, *Apfelwurmer* – a pus la încercare, întrucâtva, bagheta dirijorală, gestică deosebit de precisă și eficientă a lui Mircea Pădurariu reușind nu doar să confere, la nivel tehnic, unitate și acuratețe fiecărui reper din program ci, mai ales, să detalieze aspectele originale ale construcțiilor componistice. Încadrabile în arsenalul plurivalent postmodern, ultimele momente ale seriei – aparținând lui Dan Dediu și Liviu Dănceanu – s-au constituit în veritabile scenarii dramatice, centrate pe individualitatea unor personaje instrumentale autodefinite prin evoluția graduală a propriilor parametri sonori; mai mult decât atât,

Cu străveche și reînnoită admirație

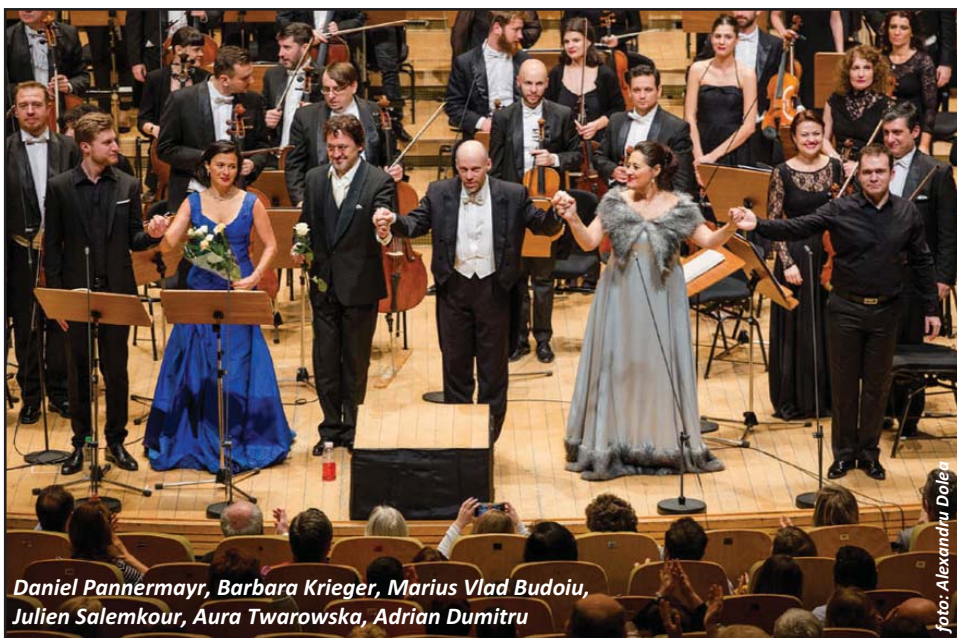
... așa am ascultat Orchestra Națională Radio. Iar după concertul ei – *absolut memorabil* – din seara zilei de 2 februarie, nu cred că se mai îndoiește cineva de faptul că această orchestră simfonică este probabil cea mai bună, performantă și calitativă formație de gen din țară. Și dacă norocul, întâmplarea, sau cunoașterea și aprecierea ei îi aduce la pupitru – cum a fost cazul acum – un dirijor pe măsură, adică: talentat, vizionar, cu o curiozitate și deschidere nelimitată pentru descoperirea și înțelegerea celor știute și mai puțin știute, a celor văzute și mai puțin văzute, din mesajul partiturilor compozitorilor abordați, ca și din potențialul tehnic și emoțional – unic așa zice – al instrumentiștilor formației în cauză, rezultatul final nu poate fi decât *absolut memorabil*, ceea ce a și fost!

Și asta în condițiile în care programul serii nu s-a compus din lucrări prea răsunătoare, cunoscute și abonate la succes, ci tocmai din lucrări dificile, grele și rar, foarte rar incluse în repertoriul suratelor ei, ale orchestrei, adică: Schönberg „Noapte transfigurată” Op. 4 (în prima parte) și Wagner Actul II al operei „Tristan și Isolda” (în partea a doua).

Știm *Noaptea transfigurată* ca sextet de coarde, cum de altfel a fost concepută original, ea cântându-se destul de frecvent în concertele camerale. Și nu pot spune că m-am pierdut cu firea, ascultându-o. Mi s-a părut doar interesantă și atât. Acum însă, auzindu-o transcrisă (tot de autorul ei) pentru orchestră mare de coarde, și când spun mare, mă refer la toate corzile dintr-o orchestră simfonică, aproape toate dublate, față de numărul care se folosește de obicei în literatura clasică, m-a fascinat de-a dreptul. Pe de o parte, pentru că suna cu totul altfel: monumentală, vibrantă, romantică, puternică, duioasă, reflexivă, aproape ca o expresie a portretizării naturii și emoțiilor sufletești. Pe de altă parte, pentru că a beneficiat de o interpretare basmică, dirijorul Julien Salemkour făcând din ea ceea ce este, dar puțin o știu, respectiv o incontestabilă capodoperă, în tălmăcirea căreia partidele de coarde ale Orchestrei, cu sunetul și omogenitatea lor rarismă, susținut de nuanțe greu de descris în cuvinte, au dat fiori, prin strălucire.

Apoi, după o pauză a urmat *Actul II* din Opera „Tristan și Isolda” de Wagner. Operă grea, care de când s-a născut a stârnit controverse și a împărțit lumea muzicală în două: pro și contra Wagner – eu găsindu-mă pe undeva pe la mijloc. Câteodată îmi place, câteodată nu, câteodată mă neliniștește și mă încarcă cu nuanțe întunecoase, neprietenoase, altă dată dimpotrivă, mă luminează și bucură. Așa că acum, fiind curioasă să văd cum iese această operă în concert, mi-am stăpânit neliniștea și ideea inconfortabilă de a sta o oră și jumătate aproape nemișcată ascultând o lucrare care nu se înscrie printre preferatele mele, m-am așezat confortabil pe locul meu din sală, așteptând. Și ce bine am făcut. Deoarece nu numai că nu

am regretat, dar ora și jumătate a trecut ca într-o clipire, iar muzica s-a dezvoltat aproape în egală măsură, dulce și blând înfricoșătoare; sublimă și devastatoare; și mai ales frumos – romantică. Iar conlucrarea dintre orchestră și dirijor, un fel de conversație îndrumătoare, respectuoasă, simbiotică, a făcut posibilă auzirea acelor linii melodice și armonice mai ascunse, care dau de fapt farmecul operei, ca și descifrarea codului secret al trăirilor nietzscheene, aproape imposibil de explicat altfel, realizând astfel din prezentarea actului II din opera în concert, o minunată dramă muzicală, ceea ce, în opinia mea, chiar asta și este. Soliștii vocali tenorul Marius Vlad Budoiu (Tristan), soprana Barbara Krieger (Isolda), tenorul Adrian Dumitru (Melot), baritonul Daniel Pannermayr (Marke), toți foarte cunoscuți și solicitați pe scenele lumii, au fost în voce dar nu în stil și nici prea convingători, cu excepția Aurei Twarowska, mezzosoprana care a dat viață personajului Brangane, și care a fost de departe cea mai bună voce wagneriană, cu tot ce presupune ea: forță, vigoare,

Daniel Pannermayr, Barbara Krieger, Marius Vlad Budoiu, Julien Salemkour, Aura Twarowska, Adrian Dumitru

foto: Alexandru Dolea

ampluare, timbru generos, bogat, clar, și o dicție intonațională personalizată.

Cât privește efectele speciale (sincronizate perfect): cornii care se auzeau de undeva din pădure, mă rog din holuri; vocea Branganei pe care o auzai dar nu o vedeai, ea, ca persoană fizică, fiind în altă încăpere, plus textul care se putea citi lejer pe monitoare, au adăugat acestui valoros act muzical, un suflu încărcat de filozofie, și mai mult mister.

Adaug în final, un buchet de cuvinte laudative, pentru dirijorul Julien Salemkour, pătimaș iubitor și cunoscător al Operelor și Baletelor dar și a lucrărilor simfonice de substanță, care m-a cucerit de când l-am văzut prima dată – tot aici și tot cu Orchestra Radio -, pentru paleta-i largă de cunoaștere, pentru imensu-i interes ce se îndreaptă repetat spre calitate, fie că e vorba de repertoriul abordat, de orchestre sau de soliști, ca și pentru însușirile sale personale: e talentat, riguros, respectuos, modest și modern în gândire. Motiv pentru care aștept noi întâlniri cu el și cu această Orchestră, pe care se simte că o apreciază atât de mult.

Clasic, vesel și spumos

Nici măcar întinericul – teribil de inconfortabil și foarte nepolitic, pentru plătitorii de taxe – ce îmbracă centrul Bucureștiului după lăsarea serii, transformând aproape în coșmar drumul spre casă, nu mi-a diminuat buna dispoziție și aura sprințară cu care am plecat de la concertul simfonic din 9 februarie, când Orchestra Națională Radio a interpretat o muzică vioaie, dinamică, frumoasă, ritmică, și deosebit de dansantă, dar în nici un caz mai ușoară. Pentru că, după cum bine se știe, mă rog așa sper eu, nici o muzică, mai ales simfonică, nu e ușoară. Iar ceea ce apreciez și îmi place grozav la această orchestră

Anastasios Symeonidis

este tocmai adaptabilitatea ei exemplară de la un repertoriu dificil, complex, cu trimiteri filozofico-metafizice și de mare anvergură orchestrală, cum a fost cel "absolut memorabil" de săptămâna trecută – 2 februarie – la unul clasic, limpede, luminos, ușor de reținut, cu armonii consonante sau mici disonanțe care își găsesc imediat rezolvarea, un program clasic dar cu muzică modernă și universal atemporală, în pofida vârstei partiturilor, interpretată, cum altfel? decât minunat. Așa că, vineri seara, am ascultat în Sala Radio o muzică tânără, cântată tinerește; o muzică proaspătă, cântată cu prospețime, o muzică elegantă, cântată cu eleganță. Și mi-a plăcut nespuse. Am auzit totuși câteva voci care susțineau ideea că acest concert a fost unul foarte ușor. Total greșit. Pentru că nimic nu e mai greu de interpretat decât un repertoriu, (doar în aparență ușor), alcătuit numai din lucrări scrise la adolescență, la tinerețe sau ca debut. Ele cuprinzând de fapt în paginile lor orchestrale, prefigurarea intuitivă a tuturor viitoarelor virtuți și particularități ce le-au consacrat în timp, compozitorii: stil, preferințe tonale, accente, tempo-uri, forme îmbogățite, îndrăznețe combinații de armonii, chiar și treceri bruște de la un gen la altul, etc. Ori tocmai prin relevarea acestora, cu mare acuratețe și expresivitate se remarcă interpretul cu har, cum a fost în cazul de față: Orchestra Națională Radio, flautistul Ioan Bogdan Ștefănescu și dirijorul Anastasios Symeonidis. Seara a început cu „Amurg de toamnă”, o schiță pentru orchestră de coarde a compozitorului român Alfred Alessandrescu (scrisă la doar 17 ani, lucrare care îi marchează debutul componistic). Piesa este o frumoasă elegie a cărei temă plină de lirism se repetă obsesiv, călătorind confortabil, cu o duioasă seducție prin tonalități

apropiate. A urmat *Concertul în mi minor* pentru flaut și orchestră de coarde de S. Mercadante, pe care de câte ori îl ascult mă gândesc invariabil la *soartă*. Soarta care își pune amprenta atât de definitiv și derutant pe câte o carte, o operă de artă, o partitură sau un compozitor. De ce? Pentru că Mercadante, deși a fost un prolific și influent compozitor de opere (a scris șaiszeci), deși a fost considerat la vremea lui cel puțin un egal al lui Donizetti și Bellini, beneficiind chiar de aprecierea lui Verdi, a rămas în istorie cu acest concert pentru un instrument de suflat, spre care s-a îndreptat cu toată pasiunea. Nu știu ce ar fi fost dacă rămânea doar la opere, dar știu că datorită acestui concert a ajuns celebru, lucrarea aflându-se printre preferințele flautiștilor soliști și deci, frecvent prezentă în concerte și recitaluri, mai ales pentru partea a III-a a lui „Rondo russo”, recunoscută piesă de rezistență în literatura de specialitate. Este original, cu o melodică fluentă de tipul belcanto-ului italian, conjugată fericit cu o scriitură acrobatică chiar din punct de vedere tehnic, e colorată orchestral cu ornamente, cromatisme, arpegii, în tempo-uri alerte și salturi de octavă, toate punând în valoare acolo unde este și aici a fost, performanțele solistului și valorificarea potențialului orchestrei. Iar flautistul Ion Bogdan Ștefănescu, un excelent tehnician, posesorul unui larg univers sonor, mereu nou, pe care îl exprimă printr-un discurs personalizat, izvorând în egală măsură din talent precum și din complexul de calitate al instrumentului Muramatsu pe care îl stăpânește,

Ion Bogdan Ștefănescu

i-a dat strălucirea meritată. În încheierea concertului am ascultat *Simfonia I* de Beethoven, lucrare tot de debut (ca formă muzicală evident) din care transpare, pe lângă respectul și voalat teama de geniu și notorietatea lui Mozart și Haydn și trăsături care ulterior vor deveni tipice limbajului său orchestral: tempo-uri rapide, chiar și la menuet (din care practic nu a rămas decât ritmul ternar)

dinamismul, schimbările bruște de nuanțe, înlănțuirea rapidă a ideilor etc, trăsături curate și voioase "explicate" prin tâlmăcire de membrii orchestrei. În fine, seara de 9 februarie de la Radio a fost una luminoasă, antrenantă, spumoasă, energizantă și atât de dansantă încât, dacă aș fi coregraf "in no time", s-ar naște un balet – dans modern – pe acest program și cu aceeași interpretare – balet în care costumele (de la rochii cu crinolină la fuste scurte și bocanci) și decorurile (de la o grădină glamuroasă gen Versailles la orice altă piață largă) s-ar plia perfect pe mișcările contemporane – foarte ritmice, invitate firesc și instant din muzică. Dar...

Pagini de **Doina MOGA**

Revenirea pe traiectorie

După epuizarea agitației și petrecerilor, fenomen care însoțește în mod firesc cele aproape trei săptămâni dedicate festivităților care au loc la cumpăna dintre ani, luna decembrie a anului trecut fiind foarte solicitată și din cauza ceremoniilor care au avut loc pentru înmormântarea ultimului suveran al României, regele Mihai I, iată că viața, implicit cea muzicală a intrat pe clasa ei traiectorie și Orchestra Națională Radio, sub bagheta reputatului dirijor Justus Franz a oferit o seară memorabilă, în care unitatea a fost dată de două lucrări emblematice pentru romantismul școlilor naționale de expresie slavă, scrise de Antonin Dvořák și de N. Rimski-Korsakov. Solistul concertului a fost binecunoscutul violoncelist, Răzvan Suma, care a avut o seară extrem de inspirată în tălmăcirea paginilor *Concertului pentru violoncel în si minor op.104, B. 191* scris de Dvořák între anii 1894-95. Simfonismul pronunțat al lucrării, multitudinea aspectelor înnoitoare, bogăția melodică au constituit tot atâtea argumente pentru Răzvan Suma în a-și dezvălui la scară largă potențialul artistic, într-o redare plină de fantezie și de aleasă expresivitate. Se poate afirma că interpretul se află la momentul unei maturități "tinere", manifestată printr-o gândire muzicală împlinită, precisă, prin cunoașterea partiturii în deplinătatea ei, gândire marcată de echilibrul dintre perfecțiunea tehnică și subtilitatea frazării, dublate de o coloristică timbrală aparte. Performanțele muzicale, atât cele pianistice cât și cele dirijorale, ale muzicianului Justus Franz, binecunoscute de-a lungul anilor (mulți tineri interpreți români găsim și locul și împlinirea în Filarmonica Națiunilor din Germania, a cărui co-fondator este din 1995) nu puteau fi mai bine evidențiate, Maestrul urmărind și conducând Orchestra Națională Radio spre o colaborare artistică deplină cu solistul. De fapt, opusul în sine este un fel de simfonie cu violoncel obligato, iar aparatul orchestral, de dimensiuni considerabile, a susținut amplele suprafețe atribuite de către compozitor ca partener egal, urmărind în același timp cu maximă atenție detaliile mișcărilor interioare propuse de solist. Sala Radio, arhiplină, a răsplătit cu îndelungi ovații calitatea deosebită a acestei colaborări, iar violoncelistul Răzvan Suma a oferit un bis, extras din literatura de virtuozi (aluzie la Paganini), întrupat în *Capriciul nr. 7* scris de Carlo Alfredo Piatti. Partea a doua a seriei a adus în prim plan universul exotic al lumii arabe, așa cum l-a perceput compozitorul Nikolai Rimski-Korsakov în suita simfonică *Seherazada, op. 35* inspirată de textele celor *1001 de nopți*. Structurată pe patru mișcări care urmăresc mai mult sau mai puțin destinul celor două personaje principale, Shahriar și frumoasa lui soție și neîntrecută povestitoare, lucrarea este unificată de revenirea permanentă și împletirea celor două teme – leitmotiv caracteristice, (prima, severă și necruțătoare plasată în tutti la registrele grave ale orchestrei și cea de a doua, delicată, fragilă, intonată de violina solo) care apar pe fundalul desfășurării "narației". Pe acest suport conducător

se perindă lumea pestriță a navigatorilor de pe corabia lui Sindbad, aventurile fantastice ale prințului Kalandar, atmosfera destinsă a vieții unui cuplu princiar și, în sfârșit, o sărbătoare la Bagdad care reintroduce acțiunea pe făgașul fantasticului. Materialul sonor este cumva înrudit și, față de *Antar* unde Rimski-Korsakov folosește linii melodice genuine, în cazul nostru le creează conferindu-le acel parfum oriental caracteristic. *Seherazada* reprezintă un moment de virtuoziție orchestrală, nu numai în ce privește tehnica scriiturii, care oricum plasează autorul printre cei mai iscusiți ai lumii, ci în solicitarea pur tehnică a participanților la actul artistic. Dirijorul Justus Franz a realizat o variantă foarte legată, colorată și dinamică, trecerile de la un tempo la altul și schimbările de caracter desfășurându-se cu naturalețe, succesiunea episoadelor presărate cu nenumărate solo-uri ale instrumentelor de suflat, dialogurile care se înfiripă sugerând aceeași

Justus Franz

continuitate și sinuozitate preluate din tema Seherazadei. Concertmaestrul Adrian Florescu, însoțit de acordurile harpei, a interpretat cu mare acuratețe și sensibilitate toate aceste intervenții care aduc în memoria ascultătorului pe cei doi protagoniști ai narațiunii, pretext al întregii desfășurări. Orchestra a răspuns tuturor exigențelor dirijorului, remarcabile fiind mai ales intervențiile instrumentiștilor de la compartimentul suflătorilor de lemn, solo-urile de la corn (la care îl adăugăm și pe cel din în Dvořák), de la violoncel și percuția în mare formă; o seară de cea mai bună calitate.

Corina BURA

Un discurs coerent și clar

Programul oferit de Orchestra Națională Radio în seara de 23 februarie a.c. a reușit să surprindă pe fideli melomani care au înfruntat vicisitudinile iernii pentru a se delecta cu o lucrare interpretată mai rar, și anume poemul simfonic *Don Quixote (Don Quijote) op. 35* scris de Richard Strauss. Pentru a încălzi puțin atmosfera, dirijorul Cristian Oroșanu a propus mai întâi o simfonie de Haydn, ultima scrisă de acesta, *nr.140 în Re Major, Hob I:104* care încheie

ciclul "Londonezelor". Aparent, doar aparent, suntem în fața unui opus care se caracterizează printr-o la fel de aparentă simplitate, în care Haydn se arată partizanul monotematismului, tocmai acest fapt permițându-i să-și etaleze toată virtuozitatea componistică, pe un parcurs sonor în crescendo. Pentru ascultător, aceste subtilități ies la iveală o dată cu debutul celei de-a treia mișcări, *Marele Menuet* (în care aspectele ritmice deturneză cumva ideea de clasic, spiritul vesel prelungindu-se în *Trio* prin acele linii melodice sinuoase și mătăsoase care evocă mieunatul unei delicate feline, idei care intră în arsenalul "glumelor muzicale" iscate de Papa Haydn), continuate cu acel final strălucitor inspirat de un cântec popular (probabil din Croația) însoțit de un bass ionic. Cristian Oroșanu a construit foarte exact acest parcurs, pornind de la sobrietatea gestului în Introducere (*Adagio*), care precede începutul simfoniei propriu-zise (*Allegro*), trecând prin relativa solemnitate a *Menuetului*, apoi la grația *Trio*-ului și la caracterului sărbătoresc din *Finale - Spirituoso*. Elementele discret comice ale simfoniei au pregătit cum nu se poate mai bine dispoziția pentru receptarea fantasmagoricelor peripeții ale lui *Don Quixote* cu care s-a deschis partea a doua a concertului. Despre acest megapoeem se cunosc destul de multe, cei 110 ani scurși de la prima sa audiție (1898) au "colecționat" o bogată literatură muzicologică și gândurile așternute pe partitură de către marii interpreți și dirijori care s-au apropiat de această extraordinară muzică. Dimensiunea sa, desfășurată pe aproape 45 de minute, îl/o situează la rangul unei simfonii și doar forma cvasi liberă (de fapt este un fel de mare temă cu variațiuni în care liniile melodice caracteristice se transformă și se împletesc conform scenariului deja

pe care a studiat-o în cele mai mici amănunte, textul fiind o provocare pentru orice violoncelist. Spectaculoasele pasaje în pozițiile foarte înalte unde emisia sonoră a fost desăvârșit stăpânită, utilizarea tuturor registrelor instrumentului cu aceeași ușurință tehnică, culoarea expresiei, toate au contribuit din plin la închegarea unui foarte convingător Don Quixote. Cât despre șugubățul Sancho Panza, el și-a găsit un alias muzical redevabil în persoana renumitului violist de origine română Daniel Vagner, actualmente solist la Orchestra Filarmonicii Radio France și Colonne, care nu de mult a evoluat pe aceeași partitură la Sala Pleyel sub bagheta dirijorului Laurent Petitgirard. Sunetul său deosebit de calitativ, amplu și expresiv în același timp, a frapat prin strălucire și accente burlești, în conformitate cu personajul lui Cervantes. Discrete și la fel de sensibile au fost intervențiile vioarei soliste mânuite de concert-maestrul Virgil Zvorișteanu, care au întregit această complicată scriitură straussiană. Orchestra Națională Radio, condusă extrem de convingător de către dirijorul Cristian Oroșanu a oferit un discurs muzical foarte legat, coerent și clar, instrumentiștii manifestând un interes deosebit pentru calitate și performanță.

Corina BURA

Un program coerent, o evoluție excepțională

Atunci când cineva a afirmat că "Muzica este darul Divinității către omenire" cu siguranță a avut în vedere și faptul că pe o vreme mai mult decât vitregă Sala Radio a înregistrat un aflus însemnat de spectatori, dornici să asculte un program care se asorta mult mai bine cu buchețelele de ghiocei și violete vândute în coșulețe drăgălașe sub razele unui soare mângâietor. La acea dată (28 februarie n.n.) mai erau încă trei săptămâni până la echinocțiul de primăvară, dar, în general, 1 Martie dă startul primăverii, astfel că minunatele sonorități ale Clasicismului Vienez cuprinse în *Serenada KV 101 (K 250a)* de Mozart, ale majestuosului *Concert pentru violoncel în Do Hob. VIIb/1b* de Haydn și nu în ultimul rând cele de o extraordinară prospețime ale *Serenadei pentru orchestră de coarde op. 48* scrisă de Ceaikovski aproximativ un secol mai târziu, au reușit să facă uitat pentru aproape două ore înghețul care cuprinsese Capitala. Orchestra de Cameră, sub conducerea dirijorului Christoph Adt, a avut o evoluție excepțională, favorizată de coerența programului și de o viziunea stilistică foarte precisă. Deși intitulată *Serenadă (Ständchen)* acest KV cuprinde în fapt 4 așa-numite contradansuri (*Contredanse, Andantino, Presto* și *Gavotte*) de dimensiuni reduse care, paradoxal, afișează o anumită robustețe, diferențierea realizându-se mai mult datorită modificării caracterului decât prin tempo-uri contrastante, acestea din urmă fiind adaptate conținutului muzical; așadar un început stimulat care a captat sala de la primele măsuri. Structura primei teme, tonalitatea Do major atribuită de Haydn concertului scris între 1762- 1765 și data la care acesta a fost re-descoperit (1961, cu p.a. în 1962), toate au condus la timpul respectiv spre o concepție interpretativă orientată spre rigoare, s-ar putea spune, mai "germanică". Având în vedere că lucrarea se revendică unei

cunoscut) descriptivismul evident (și în acest caz la fel de interpretabil deoarece temele sugerează simultan și trăirea, starea de spirit a personajului la care se face referire) și dorința autorului vin să-i schimbe cumva "genul". Credem că echipa care a realizat această variantă a fost una dintre cele mai bune. Violoncelistul Filip Papa, binecunoscut publicului bucureștean, solist al Filarmonicii "Moldova" din Iași, întrupare sonoră a personajului-erou principal a realizat pe o parte solistică extrem de bine pusă la punct,

perioade de tranziție, de la Baroc spre Clasicism, (personal l-am perceput ca fiind mai aproape de ultimul) Răzvan Suma a preferat totuși o manieră care să evoce atmosfera salonului aristocratic, cu fraze foarte elegante, emise de un sunet minunat, elaborat în cele mai mici detalii. Cerințele partiturii solistice extrem de complexe, pasajele rapide în registre deosebit de înalte, foarte solicitante, finalul, care depășește cu mult dimensiunea celor din epoca Barocului,

Christoph Adt

virtuozitatea și rezistență extreme, toate au fost rezolvate de către solist cu cea mai mare ușurință. Dacă mai adăugăm căldura și sensibilitatea cu care au fost conduse liniile melodice ale *Adagio*-ului, se poate afirma că am asistat la o interpretare magistrală. Ca bonus pentru fidelitate, publicul a fost răsplătit cu un bis deosebit, *Allemanda* din *Suita a VI-a pentru violoncel solo* de J.S.Bach, care, după mărturisirea violoncelistului Răzvan Suma, face parte din corpusul lucrărilor sale favorite. Partea a doua a reprezentat acel *éternel retour*, *Serenada op.48* de Ceaikovski fiind un omagiu adus de marele romantic rus geniului mozartian.

Trăsăturile sale aduc în memorie acel gen de muzică pe care Wolfgang Amadeus l-a adus la perfecțiune în anii tinereții sale petrecute la Salzburg și care i-a permis să-și etaleze bogăția inspirației pe o plajă pluripartită. Serenada amalgamează subtil trăsături ale muzicii vest - europene cu cele ale muzicii rusești, iar Christoph Adt a evidențiat cu toată pasiunea acea fantastică Introducere - coral, evocatoare de muzică liturgică slavă, care revine mai mult sau mai puțin metamorfozată, pe tronsoane sau în integralitate spre final. Acest patos care a solicitat întregul potențial al orchestrei, a creat rama pe care s-au țesut atât elegantele sonorități ale delicatului și misteriosului *Vals* din mișcarea secundă cât și tonurile din ce în ce mai întunecate ale *Elegiei*. Chiar jucăușele sonorități ale Finalului - *Tema*

Răzvan Suma

russo - nu reprezintă decât o altă fațetă a aceluiași coral care unifica acest admirabil opus, iar Christoph Adt a folosit toate resursele discursului muzical pentru a crea contrastele necesare unei interpretări cu totul remarcabile și suntem siguri că publicul a captat și reținut pentru mult timp ideile muzicale ale Serenadei. Christoph Adt este un dirijor care stăpânește excelent orchestra, iar partenerii care alcătuiesc Orchestra de Cameră Radio au dat măsura calității printr-o intonație impecabilă, o sincronizare perfectă și o sonoritate de cea mai mare puritate.

Corina BURA

Despărțiri

Cornel Buescu

S-a stins din viață unul dintre cei mai statornici susținători ai creației muzicologice din cadrul Editurii Muzicale a Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Ca unul care mi-am făcut acolo ucenicia, ca redactor, din 1959 până în 1965, am avut în Cornel Buescu un prieten de nădejde și un sfetnic de neprețuit în tot acest timp.

A fost perioada în care au activat la Editură nume importante pentru cultura muzicală românească, precum Bogdan Moroianu, Titus Moisescu, Felicia Doncescu, Irina Odăgescu, Petre Simionescu, Grigore Constantinescu, Sorin Vulcu, Gheorghe Deriețeanu, Radu Căplescu.

Personalități printre care s-a destins și Cornel Buescu. El însuși autor și nu numai redactor de carte, care și-a pus semnătura pe numeroase volume apărute sub îngrijirea sa a fost deseori consultat de către Biroul Secției de Muzicologie al UCMR pentru a-și exprima opinia în legătură cu viitoarele apariții editoriale. Exigența și competența sa l-au consacrat ca un expert în acest domeniu.

Dar Cornel Buescu a fost și un om plin de viață și de umor, dornic de excursii, de tovărășia prietenilor buni, un povestitor neobosit al întâmplărilor din lungile sale călătorii prin Europa, alături de soția sa Irina.

Cu tristețe în suflet spun: Dumnezeu să te odihnească dragă Cornel!

Alexandru LEAHU

“Don Carlo” în Șah

E foarte bine, că odată cu premiera din 18 februarie, “Don Carlo” s-a întors în repertoriul Operei Naționale Bucureștene. Și cum, după o absență mai lungă, nu putea veni cu mâna goală, a adus cu el o mare tablă de șah, pe care, ca un pion respectabil, s-a jucat de-a liantul între celelalte personaje ale tragediei lui Schiller, împreună cu care, la finalul celui de-al IV-lea act – ce încheie opera, în varianta ei milaneză –, au dat șah la Rege sau... și-a dat sieși (viitor rege și el) șah mat. În fine, opera lui Verdi (frumoasă, complexă, cu sonorități alternativ puternic dramatice sau de cameră; răscolitoare sau duioase; monumentale sau vibrante; încărcate de melancolie; cu un limbaj orchestral bogat, emanând totodată o fină noblețe romantică – minunate în acest sens fiind începutul și sfârșitul lucrării, ambele desfășurate în fața catafalcului lui Carol Quintul, cu incantația din culise, plină de nuanțe a corului -) a fost înfățișată publicului într-o nouă și interesantă concepție regizorală, care pledează pentru simbolistică, simplitate, stilizare.

Îmbrăcată în *haine noi*, cu nuanțe pal pământii, în stilul epocii, spart doar de rochia roșie, aproape violentă, dar de mare efect, a principesei Eboli, ca simbol al iubirii – singura de altfel capabilă de acest sentiment cu toate componentele lui: de la speranță la disperare, de la răzbunare la căință, etc.;

cu o scenografie aerată, aproape transparentă pe alocuri și cu planul înclinat la scenei, sub forma unei table de șah, care simbolizează în egală măsură fragilitatea echilibrului emoțional al personajelor ca și strictețea regulilor de joc asumate dinainte prin specificul rangului lor istoric, regizorul italian Mario De Carlo, care a semnat și decorurile, costumele și luminile, a imprimat astfel “jucătorilor” de pe scenă o oarecare rigiditate, de fapt o ordine mai strictă, limitând mișcarea la minimum necesar (elocvent în acest sens fiind dansul celor doi balerini care mimează vag povestea de iubire dintre Elisabeta și Carlo din grădina Fontainebleau, (act scos de Verdi din această versiune), rigiditate, care a condus spectacolul mai mult spre o operă cu costume în concert – cum am perceput-o eu – decât spre clasică operă. Ceea ce nu mi-a displicut, mai ales că în ultima vreme am observat prin lume și pe aici, preferința protagoniștilor genului de a se adresa mai mult publicului (deci cu fața la el) decât partenerilor de scenă. O fi mai simplu așa și oricum mai sigur pentru proiecția sonoră. Pe lângă regie, care mi-a plăcut, seara premierei a mai avut câteva reușite, interpretative de

data asta, cum ar fi cele ale: bass-baritonului Ramaz Chikviladze care a îmbrăcat haina regală pentru a contura figura hieratică a suveranului Spaniei Filip al II-lea, ascunzând sub aparența suveranității necruțătoare o viață interioară plină de frământări și îndoieli, dar care după o chinuitoare noapte albă, confirmă amalgamul de contradicții ce-l macină, ieșind la rampă cu faimosul monolog “Ella giammai m’amo” din tabloul de la Palatul Escorial – partitură care reprezintă și punctul culminant al creației sale vocal artistice; a Oanei Andra (Principesa de Eboli), cu vocea gravă, frumos conturată, clară, cărnosă, în aria “O don fatale”; a baritonului Cătălin Țoropoc în Rodrigo - Marquizul de Posa, egal în sulețe vocală și expresivitate pe tot parcursul operei; a sopranei Cellia Costea (Elisabetta de Valois) în mare arie din final, arie care i-a oferit posibilitatea valorificării complexului de însușiri vocale, pe care până atunci nu prea le-am auzit, ea fiind mai mereu acoperită de orchestră sau chiar de colegii de scenă; și a tenorului Daniel Magdal (Don Carlo) mai ales în prima sa arie, “Io l’ho perduta”, ultimii doi, deși beneficiarii unor instrumente bune și serios lucrate, neasortându-se cu ceilalți din punct de vedere al calibrului vocal. Din păcate, nu pot menționa aici și orchestra, scăpată total din mâna dirijorului Tiberiu Soare, care a cântat dezordonat, dezlânat, împrăștiat, fals pe alocuri, în decalaj cu scena și chiar cu ea însăși, rătăcită în tempo-uri neidentificabile dar ce-i drept foarte bine ancorată într-un

perpetuu fortissimo țipăt, mai ales în actul I. E drept că s-a mai dres busuiocul spre sfârșitul lui, mai ales în actul II, odată cu intrarea în forță a corului, care, ce să-i faci, cântă foarte bine și întotdeauna când, cum, cât și ce trebuie, indiferent de brambureala sonoră pe care o fac unii de pe sau mai ales de sub scenă. Și cum dacă începi ceva cu o bălbă, cam tot așa o duci până la capăt, chiar dacă pe parcurs s-a mai reparat relația dirijor – orchestră, orchestră – soliști, dirijor – întreg aparatul sonor, pot afirma că în mod sigur, niciunul dintre ei nu a fost într-

una din serile lor bune sau măcar bunele. Sper însă, că odată cu rodarea spectacolului, să se pună de acord și să fie, mai ales orchestra, ce trebuie să fie, adică personajul principal, personaj care spune corect, cursiv, și cu har dacă se poate, de la A la Z, întreaga poveste muzicală. Oricum, până la urmă, cu toate lipsurile și neconcordanțele ei, pentru cele bune menționate mai sus, spectacolul cu Opera “Don Carlo de Verdi” a plăcut publicului, care l-a răsplătit cu îndelungi aplauze. În ceea ce mă privește, “entuziasmul” a fost moderat, mai ales că nici timpul, nici timpurile nu mi-au putut șterge din memoria sufletului acel “Don Carlos” de referință, pe care l-am urmărit tot la O.N.B. în cadrul Festivalului Internațional George Enescu din 1970, când distribuția lui i-a cuprins pe marii cântăreți – artiști: Nicola Rossi-Lemeni (Filip II), Virginia Zeani (Elisabetta de Valois), Nicolae Herlea (Rodrigo di Posa), Cornel Stavru (Don Carlos), Viorica Cortez-Guguianu (Principessa de Eboli) pe scenă, și la pupitru pe talentatul dirijor Bogu Leskovi. A fost un spectacol magistral... din păcate irepetabil în condițiile de astăzi.

Doina MOGA

Ad libitum updated

Dacă la Iași mai este de așteptat vremea bună pentru o viață muzicală pe măsura calității artiștilor și ansamblurilor de azi și a tradiției urbei, surpriza oferită recent de **Cvartetul Ad libitum** cu primul concert în noua componență a reușit să înviorze melomanii, să le amintească de anii în care nimeni nu ar fi putut prevedea nici unul din norii de azi și să aducă o bucurie vie în inimile tuturor. Cel care a provocat-o este violinistul Remus Azoitei, mereu prezent aici cu unul sau două concerte pe an, dar de acum înainte atașat ideii de muzică de cameră, ca violina I a valorosului cvartet ieșean. O hotărâre surprinzătoare pentru noi și un motiv bun pentru reluarea unor capodopere ale muzicii de cvartet. Cum va face naveta la Iași domnul profesor de la Academia Regală de Muzică din Londra, nu știm, dar acest gest de iubire și dăruire are un feed-back excelent și este o împropătare binevenită pentru toată lumea, artiști și public deopotrivă. Cu pasiunea, temperamentul, dezinvoltura și căldura pe care i le cunoaștem, Remus Azoitei ne-a pus în priză pe toți și a conferit concertului Ad libitum un dinamism, o temperatură și un suflu tineresc și elegant, dantelat delicat în Divertismentul mozartian, elegant și cald în Cvartetul Cvintelor de Haydn (poate aici era nevoie de și mai mult echilibru, dar când ești fericit ierți multe!) și Ad libitum a devenit aproape furtunos în Cvartetul postum „Moartea și fata” de Schubert, mai ales în Presto final. Cuvântul „regal” se potrivește aici, nu doar pentru că Remus vine de la o Academie Regală. Nu numai pentru că Aula Bibliotecii Centrale Universitare „Mihai Eminescu” din Iași are un aer regal. Ci pentru că acești artiști pot, știu și reușesc să ne facă să simțim ce înseamnă noblețea și atingerea excelenței.

Cvartetul de coarde Ad libitum împlinește anul acesta 30 de ani de activitate. Născut la Iași și rămas al urbei, a primit ca semn de recunoaștere a activității desfășurate pe mari scene internaționale, statutul de

formație a Filarmonicii Moldova. Era în urmă cu 10 ani, iar pentru noi este încă un motiv să-i sărbătorim și să le fim recunoscători pentru faptul că ar fi putut opta demult să se stabilească pe meleaguri mai prielnice artei lor, dar nu au făcut-o. Fondatorii din 1988 sunt doi ieșeni, Adrian Berescu – violina I și Bogdan Bișoc – violă și doi tineri atrași aici de Conservatorul al cărui absolvenți au devenit, Șerban Mereuță – violina a II-a și Filip Papa – violoncel. Ad libitum și-a luat repede zborul din cuibul în care maestrul lor, Bujor Prelipcean, i-a pregătit pentru scenele cele mai înalte ale lumii. La instruirea lor s-au adăugat importante cursuri de măiestrie cu membrii cvartetelor Fine Arts, Juilliard sau Amadeus, iar în 1997, Cvartetul Ad libitum a câștigat Marele Premiu, Premiul Presei și Premiul mecenatului muzical la Concursul de la Evian, urmat de un alt succes notabil, Premiul I la Concursul Max Reger din Germania.

Prestigiul internațional s-a datorat atât formulei fericite, de tineri colegi de generație cu un talent bine hrănit și menținut nu doar mereu în formă, ci mereu la cotele cele mai înalte, cât și stabilității formației, cu aceeași componență în primii 23 de ani. Între anii 2011-2017, Alexandru Tomescu a activat ca prim-violonist al cvartetului de coarde Ad libitum.

Ad libitum susține, pe lângă concertele de acasă, mai ales de la Iași, turnee excelent primite de critică și îndelung aplaudate în mari festivaluri europene: Printemps des Arts (Monte Carlo), Orlando și Delft Festival (Olanda), Luberon (Franța), Bensheim (Germania), Gstaad (Elveția), Maribor (Slovenia) etc. De asemenea, a concertat în celebre săli de concert ca Musée D’Orsay și Cortot (Paris), Diligentia (Haga), De Doelen (Rotterdam), Konzerthaus (Berlin), Concertgebouw (Amsterdam), Kaisersaal (Frankfurt), Beethoven Haus (Bonn), Tempelpiaukion (Helsinki), Ateneul Român (București) etc. Multe din aceste concerte au fost înregistrate la radio și TV în Iași, București, Radio France, Hesischen Rundfunk, Sudwest-Rundfunk, TV VARA-Amsterdam.

Daniela VLAD

Recenzii

Vasile Vasile - Anton Pann, personalitate complexă a muzicii și a culturii românești, Volumul I

Lucrarea muzicologului Vasile Vasile, oferită lecturii de Editura Academiei Române, București 2017 (însușind 456 de pagini) cuprinde, de-a lungul unui voluminos material de cercetare, documentare și comentarii, la care se adaugă și o iconografie semnificativă privind portretizarea muzicologică și științifică a personalității lui Anton Pann. Volumul aduce cu generozitate în actualitate semnificative documente descoperite până acum, luminate de impresionanta atitudine a autorului față de adevărul ivit prin buna credință a studiului întreprins.

Anton Pann și multiplele sale fațete - muzicală, literară, folclorică, tipografică, editorială, culegător de folclor și de cântece de lume - subliniază necesitatea prezentării detaliate a componentelor personalității sale. Cercetarea muzicale se remarcă în multiple ipostaze: *interpretativă* – psalt; *didactică* – dascăl; *traducător*, creator de cântări de strană, autor de cântece de lume, unele dintre ele prelungindu-și existența până în timpurile noastre.

Cercetarea moștenirii creației lui Anton Pann, psaltul poposit pe pământ românesc acum două secole și integrat în totalitate culturii românești, a fost urmată de diminuarea activității sale muzicale, scrisului chirilic, al notației muzicale hrisantice. De la aceste premise pornește muzicologul Vasile Vasile, acceptând condițiile de limitare a dimensiunii lui Anton Pann doar la aspecte literare și folclorice, neținându-se seama de domeniul muzical predilect - care a constituit titlul de glorie al psaltului-literat, „dascăl al școlii de muzichie”.

Preocuparea autorului se îndreaptă către surse și documente primare, manuscrise din diverse arhive, din biblioteci de stat și mănăstirești (Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Biblioteca Sfântului Sinod, Arhivele Statului Vâlcea, Muzeul de Istorie Vâlcea, Biblioteca Episcopiei Râmnicului, mănăstirile Tismana, Dintr-un lemn, Surpatele, Hurezi, Polovragi, Stavropoleos, Neamț, Bogdana, extinse în fondurile din așezămintele monahale din Muntele Athos, ori la cele aflate în Arhiva Națională a Moldovei, de la Chișinău și în fonduri particulare ș. a.). Vasile Vasile reconstituie eflorescența personalității celui ce a semnat și publicat în propria tipografie *Bazul teoretic și practic al muzicii bisericești, Gramatica melodică*, precum și alte cărți de cântări liturgice în limba română. Autorul proiectează continuarea investigațiilor într-un viitor volum consacrat catalogului creației muzicale a lui Anton Pann și circulației acesteia în manuscrise și tipărituri risipite de-a lungul celor două secole, bizantinologia, muzicologia și etnomuzicologia noastră dispunând de un instrument de maximă utilitate pentru așezarea lui Anton Pann în istoria muzicii bisericești de limbă română, dar și a celei profane: *Tatăl nostru*, considerat „imnul ortodoxiei românești”, sau *Imnul național*.

Cele 13 capitole grupează importante aspecte ale activității celui care și-a pus numele pe cărți cu note muzicale destinate stranei, la care se adaugă, cum spuneam, altele cu creații folclorice și cântece de lume. Printre acestea se include o prezență constantă în principalele momente ale istoriei noastre, privitor la „melosul actualului *Imn național*”: 1848, 1859, 1877, 1918, 1989.

Vasile Vasile realizează portretul muzicianului din generația psalților ce au impus limba română și etosul românesc în cântările de strană pregătind viitoarele culegeri de folclor și de cântece de lume, noi drumuri ale romanțelor următoarei epoci, cu ecou în creația lui Eminescu.

Privitor la dimensiunea literar-artistică a personalității lui Anton Pann, se urmărește tranziția de la muzica orientală la cea occidentală, ce aparține publicării a zeci de cărți, majoritatea muzicale, pe drumul tipăriturilor din țara noastră, în notație guidonică. În capitolele lucrării, reținem activitatea didactică, de psalt, de teoretician și realizator al procesului de românire, de editor muzical, folclorist, autor și semnatar al unor cărți reprezentative în spiritualitatea românească și ortodoxă. Vasile Vasile reflectă

ancorarea în cultura bizantină a modelelor din limba greacă, așa cum este și cazul *Bazului teoretic și practic al muzicii bisericești*, după Theodor Fokeos, lucrare de referință, nedepășită până în prezent.

Cântările incluse în masivele volume tipărite de Anton Pann dovedesc învecinarea cântării de strană cu etosul românesc, capodoperele sale din domeniul muzicii de strană fiind analizate cu acribie în direcția scopul ilustrării legăturilor cu spiritualitatea românească și cântările în limba greacă pe care le-a semnat.

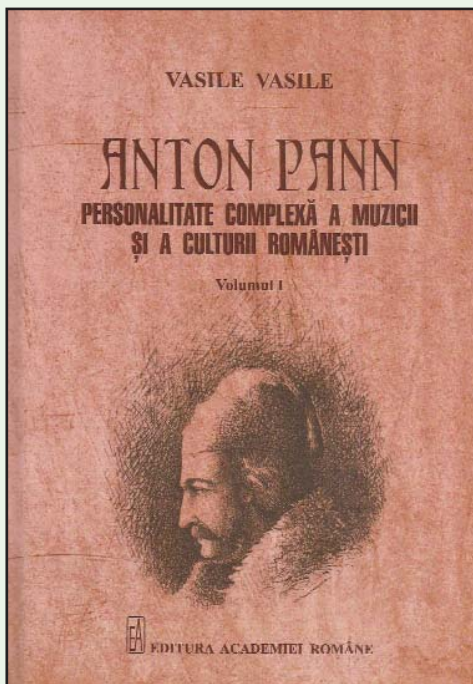
În concluzie, Vasile Vasile a investigat un vast material manuscris și tipărit, pentru a descoperi și releva principalele merite ale unuia dintre reprezentanții de frunte ai procesului de românire a muzicii de cult, considerat unanim cel care a dăruit stranei românești tot ceea ce aveau nevoie cântăreții epocii. Tipăriturile sale sunt prezentate în contextul cultural în care au apărut și cele legate de folclor, acordându-se atenția cuvenită creațiilor din culegeri anterioare cu cele care au avut capacitatea de a prelungi viața cărților cu semiografie muzicală rezervate muzicii laice.

Cunoscător al muzicii bizantine, și autor de specialitate, muzicologul Vasile Vasile are meritul de a integra în lucrarea sa foarte importante documente inedite, păstrate în arhiva savantului George Breazul și din alte arhive românești, continuând munca începută de acest istoric, nefinalizată din cauza limitării creației laice și religioase, prohibite de interesele ideologice ale vremii. În același timp, Vasile Vasile lărgeste spațiul cercetării spre elementele liturgice ale vastului repertoriu trecut prin mâna celui pe care Eminescu l-a denumit „finul Pepei”, printre documentele rămase după moartea poetului numărându-se manuscrise și tipărituri cu creații antonpannești.

Considerăm că alt merit al lucrării comentate îl constituie respectarea particularităților lingvistice ale documentelor timpului, înlesnind cunoașterea limbii române din prima jumătate a secolului al XIX-lea, calitate ce i-a fost de mare folos în realizarea ultimei faze a procesului de românire pentru cântările bisericești. În acest scop se insistă asupra rolului lui Anton Pann în îmbogățirea limbii române cu termeni creați de el și integrați în exprimarea muzicală până în timpurile noastre.

Totodată, sunt plasate sub lupă multe dintre controversalele care au planat asupra pribeagului psalt, deși el s-a integrat în mod exemplar în cultura românească și în spiritualitatea creștină și a lăsat posterității valori perene, prea puțin cunoscute specialiștilor. Disprețul exprimat uneori, chiar cu prea multă îndrăzneală față de statutul său de „biet dascăl de strană”, nu trebuie privit peiorativ, pentru că Pann face parte din constelația lui Coresi și a cronicarilor care au pus temelii solide ale culturii noastre.

Apreciem drept admirabilă discuția asupra legăturilor dintre creațiile antonpannești și psalmii lui Dosoftei sau lucrările în limba greacă ale lui Dionisie Fotino, autorul unei istorii a Daciei, tipărită în trei volume,

strămoș al marilor artiști și muzicieni Fotino, ori ale unor înaintași de dimensiunea lui Fiothei sin Agăi Jipei sau Naum Râmnicianu. Exemplele ar putea continua...

Cum s-a spus deja, o amplă bibliografie include documente primare, referiri la psalt încă din timpul vieții și din perioada de după moartea sa, datorate lui Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, George Sion Dimitrie Bolintineanu, I. L. Caragiale, trecând prin reprezentanții folcloristicii ultimei părți a secolului său, Moses Gaster, Theodor Speranția, ajungând la amplele istorii ale literaturii române aparținând lui Nicolae Iorga, Gheorghe Adamescu, George Călinescu, Ovid Densusianu, Alexandru Piru, Paul Cornea, precum și biografiilor lui Anton Pann: Ion Manole, Constantin Mateescu etc. Înșiruirea literaților reliefează din principiu faptul priorității literare a lui Anton Pann ca și celei folcloristice, abordată din aceeași direcție a folclorului literar, neuitând faptul că autorul *Spitalului amorului* ne-a dat primele antologii muzicale de cântece de stea, cântece de lume și de melodii populare românești.

Volumul I al lucrării muzicologului Vasile Vasile, prezintă continuarea și finalizarea proiectului prefigurat de Ion Popescu – Pasărea, cel mai important reprezentant al muzicii bizantine în limba română, Mihail Poslušnicu, George Breazul și Gheorghe Ciobanu pentru conturarea profilului ilustrului psalt, exghisitor, traducător și editor al cântărilor bizantine în limba română, a celui dintâi tipograf al muzicii noastre și autor al unui vast repertoriu de cântece de lume, cuprinse de muzicologul Octavian Lazăr Cosma în volumele *Hronicul muzicii românești*. Autorul a integrat cu discreție și cu probitate științifică numeroase fișe realizate de George Breazul, ce urmau, să servească unei lucrări asemănătoare, pentru care, din nefericire, eminentul muzicolog nu a mai avut timp și condiții de valorificare.

Cartea lui Vasile Vasile, *Anton Pann, personalitate complexă a literaturii, folcloristicii, tiparului, educației dar, mai ales, a muzicii românești* restituie una dintre figurile de seamă ale muzicii românești religioase și laice. Lucrarea impulsionează inițierea mai multor direcții de cercetare în muzicologie, bizantinologie, etnomuzicologie și, neîndoios, componistică. Coperta a patra poartă o dedicație simbolică, semnată meritoriu de Mitropolitul Antonie Plămădeală ;"A murit înainte de vreme și pe neașteptate, înfruntând vremea, înscris hotărât pe drumul nemuririi. Unii înclină să creadă că el însuși n-a bănuțit nici proporțiile la care posteritatea îi va evalua activitatea."

Grigore CONSTANTINESCU

Sabin Pautza Neobosit căutător al spațiilor muzicale universale

L-am cunoscut pe Sabin Pautza în 2017 la Slobozia, în calitate de președinte al comisiei Festivalului și Concursului Ionel Perlea. Ca membru al comisiei de lied, fericită că am ocazia să îl cunosc (în sfârșit!) și eu pe cel care pentru mine și colegii mei era o legendă, m-am îndreptat direct către Domnia-Sa, cu speranța să-l pot îmbrățișa. Nu a fost să fie așa; a invocat o gripă rebela și m-a îndepărtat sec din elanul meu plin de curtoazie și curiozitate. Mi-a venit să plâng. Eram un copil mare căruia i se luase privilegiul de a primi o jucărie superbă care stătea de ani buni în vitrină și nimeni nu i-o cumpăra. A doua, a treia, a patra zi, nu ne mai despărțeam. Îl căutam cu privirea să îmi spună câte ceva despre experiențele sale uriașe cu muzicieni de poveste și cu o muzică ce ajungea prea greu în țara noastră. Știam atâtea despre maestru prin relatările colegilor mei care au terminat Conservatorul la Iași. Era o revelație. Am descoperit un om bun și o privire care poate sfredeli caractere și se poate acomoda cu suflete calde, sincere, cuminiți și tămăduitoare, ca el. Îmi povestea cum a primit palme morale și cum unii și alții l-au îngenunchat, așa cum numai noi românii știm să ne umilim între noi, deși, pe drumul marilor confirmări, este loc pentru toți, nu că am descoperit eu marea înțelepciune, ci fiindcă Dumnezeu, în sublimul Lui, ne așează pe toți, acolo unde știe el că suntem de folos, rostuind (cum ar zice Noica) fapte și vorbe.

Cartea Danielei Caraman-Fotea este extrem de cuprinzătoare ca date de identificare și cunoaștere ale carierei maestrului Sabin Pautza: opinii ale marilor personalități muzicale românești și internaționale, omagii și Laudatio cu fiecare frază rostită, reverențe clasice ale unui creator fascinat de modern și divers. Muzica lui narcotizează și transmite un filon sensibil de proveniență natural românească, ca o perdea de amintiri a celor care semnavă odinioară pagini muzicale superbe, în pleiada pariziană a școlii tradiționale naționale.

Sabin Pautza este descris în ritm și fapte, în locuri și creații, decupându-se teme atractive de repertoriu și ilustre magii muzicale interpretate de societăți filarmonice de înaltă prestație artistică, peste tot în lume.

În momentul în care deschizi cartea, nu poți să o mai lași, pentru că aventura unui erou de senzație, cum este seducătorul compozitor Sabin Pautza, oferă un pavilion de impresionante succese care vin peste tine setos, lăsându-ți doar gândul să se înfrupte din izvorul nesecat al geniului românesc.

Noi încă nu ne cunoaștem bine și corect marii artiști și creatori, iar pedeapsa este să aflăm despre ei din lumea mare, care asociază numele Sabin Pautza cu țara lui, cu țara mea, cu țara noastră.

Mulțumim, Daniela Caraman-Fotea!

Maestre Sabin Pautza, a fost să fiți un român la New Jersey și asta vă costă glorie, demnitate și frumusețe binecuvântată prin muzică.

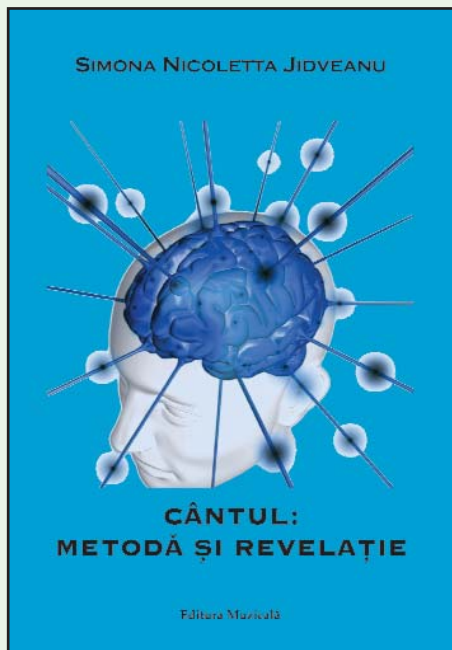
Florența Nicoleta MARINESCU

Despre nașterea oratoriului ca gen de maximă complexitate muzicală

O carte recentă despre arta cântului a apărut la Editura Muzicală, cu titlul *Cântul: metodă și revelație*, semnată de **Simona Nicoletta Jidveanu**. Volumul este rezultatul cercetărilor întreprinse în anii studiilor doctorale și al propriilor experiențe dobândite în cariera de interpretă. Materia cărții este structurată în trei capitole. Cel dintâi se intitulează *Resacralizarea, terapie critic-hermeneutică a spiritului*, având ca obiect prezentarea principalelor scrieri ce aprofundează aspectele pe care le cunoaște lupta dintre sacru și profan de-a lungul istoriei culturii, luptă care, în final, capătă înfățișarea unui nou concept, *transdisciplinaritatea*.

În capitolul al doilea, autoarea trasează parcursul biografiei creatoare a lui Joseph Haydn sub forma unei meditații hermeneu-

tice asupra vieții și operei genialului clasic vienez. Sunt evidențiate contribuțiile decisive în abordarea subiectului, aduse de Heinrich Rickert, Theillard de Chardin, C. Gustav Jung, Hans Georg Gadamer, Paul Ricoeur, Jean Grondin, Jacques Maritain etc., alături de teoriile marilor fondatori clasici ai științelor, menite să consacre o împăcare a spiritului cu materia. În acest sens este formulată opinia potrivit căreia „elementul dramatic caracteristic ultimului deceniu de viață creatoare (a lui Haydn, n. n.) este reprezentat prin ultimele șase misse. Creația sacră haydniană a constituit obiectul cercetării vestitului profesor vienez de origine română Eusebiu Mandicevski și a colaboratorilor săi, muzicologii Anton von Hoboken și Pierre Barbaud de la Conservatoarele din Viena și Paris. Lucrarea finală *J. Haydn: Tematisch – bibliographisches Werkverzeichnis* sau *HobokenVerzeichnis* (J. Haydn: catalog tematic – bibliografic al operei complete) publicată în 1957, aparține lui Hoboken. Elementul dramatic anticipat de Haydn în ciclul ultimelor simfonii (londoneze) s-a continuat și în ultimele șase misse dar mai ales în oratoriile de maturitate (*Creațiunea și Anotimpurile*). Rațiunea practică a fost cea care i-a călăuzit spiritul pe calea tranziției componistice într-o epocă de austeră mentalitate estetică, în care experimentul intuitiv al compozitorului depășește stadiul istoric existențial.” (Simona Nicoletta Jidveanu, *Cântul: metodă și revelație*, Ed. Muzicală, București, 2018, p. 207) În continuarea ideii enunțate, autoarea arată că „idealul artistic al secolului XVIII în care a trăit și creat Haydn definea o stare de spirit prin care

fenomenul artistic era marginalizat la contemplarea lumii sensibile, chiar și atunci când realitatea sau existența demonstra contradicția între *lumea de dincoace* (sensibilă) și *lumea de dincolo* (suprasensibilă). Dogmatica raționalistă practică încă în vremea lui Haydn punea în opoziție realitatea și valoarea cu sensul și semnificația artistică.” (Idem, p. 207.)

Ultimul capitol, intitulat *Oratoriile haydniene Creațiunea și Anotimpurile. Hermeneutica rolurilor de sopran*. Problema este dezvoltată în subcapitolele *Nașterea genului oratoriu. Compatibilitatea dintre J. Haydn și libretistul Gottfried van Swieten*. Urmează subcapitolul dedicat *Oratoriului Creațiunea*, cu subcapitolele *John Milton și poemul Paradise Lost, Reprezentarea Haosului, Rolurile de sopran în Creațiunea, Caracteristici ale vocalității Belcanto, Arhanghelul gabriel, Eva. Oratoriul Anotimpurile* are subdiviziunile *James Thomson și poemul The Seasons, Temeiuri logice și filozofice la J. Haydn, Calități ale interpretului, după Hermes Trismegistos, Amprente haydniene în libretul Anotimpurilor, Oratoriul Die Jahreszeiten: aspecte generale, Hermeneutica rolului Hanna, Caracteristici ale vocalității Belcanto*.

Ampla analiză multifuncțională a rolurilor de soprană din cele două capodopere se sprijină pe o bibliografie bogată, alcătuită din 283 de titluri de referință.

La sfârșitul unei lecturi marcate de predilecția pentru conexiuni, comparații, paralele istorico-estetice, cititorul constată că a parcurs un drum al inițierii, plin de semnificații, în interiorul procesului de zămislire a unui nou gen muzical, genul de maximă complexitate al oratoriului. Prin aceste lucrări pe care autoarea ni le apropie, putem avea imaginea genialului aport al lui J. Haydn la dezvoltarea potențialului spectaculos al oratoriului, cunoscând momente de apoteoză pe parcursul timpului, momente ce se pot regăsi inclusiv în perioada contemporană.

Lavinia COMAN

Dumitru Jompan - *Coruri din Banat. Lexicon, vol. III, (S-Z)*

Un vechi proverb românesc afirmă că „omul sfințește locul”, iar veridicitatea dictonului popular se arată din frecvența aproape rituală cu care acesta se repetă în exprimarea socială. Sunt multe locurile și mulți oamenii despre care putem realiza o astfel de formulă. Dacă privim istoric sau ne orientăm în contemporaneitate, vedem că înaintașii noștri au fost mari prin faptele lor și mulți oameni din zilele noastre au sfințit locurile existenței lor.

La Marga, prin viața cultural-artistică ce a făcut ca fruntașă localitate bănățeană să fie recunoscută național și internațional, vedem împlinită cu prisosință ancestrala cugetare românească. Aici, oamenii, prin contribuția lor, au făcut ca locul să fie sfințit mai ales prin cânt, iar cântecul, la rândul lui, i-a purificat pe oameni. În acest fel s-a împlinit KATHARSIS-ul la care ne îmbie arta.

Un reprezentant de cinstă al comunei Marga, care a sfințit nu doar vatra satului ci și locurile multe prin care a umblat, este D-I prof. univ. dr. Dumitru Jompan. Contribuțiile Domniei Sale sunt extrem de însemnate și se

întind pe mai multe paliere. Nu este doar animator al vieții corale prin dirijat, ci și compozitor, muzicolog, folclorist, etnolog, profesor universitar, formator de conștiințe culturale, iubitor al gliei străbune, cinstitor de memorie culturală, colecționar de bunuri culturale și un redevabil mecena al culturii corale bănățene și românești.

De altfel, prin amplitudinea exprimării, evenimentul care a adunat acum la Marga multă lume, **115 ani de activitate artistică a Coralei Margana**, este de departe un moment Dumitru Jompan. Este evocare, este trecut și prezent, este ospetie și cântare, știință și cultură, cercetare și rodire într-un cuvânt. Și cine putea să îmbine totul într-o armonie culturală desăvârșită și să le rânduiască cu bagheta înțelepciunii mai bine ca Maestrul Jompan? Simpozion științific, dezvelire de placă comemorativă în cinstea dirijorilor care au activat la conducerea corului, concert aniversar de colinde, oaspeți aleși și multe alte bucurii pentru suflet.

În aceeași suită de evenimente sărbătorești se înscrie și prezentarea ultimei cărți a profesorului doctor Dumitru

Jompan: *Coruri din Banat. Lexicon, vol. III (S-Z). Județele Caraș-Severin și Timiș*, apărută la editura Mecatrin din Brașov. Dintru început trebuie să mărturisim că este cea de-a 73-a carte din palmaresul autorului, lucru ce dovedește seriozitate, conștiință științifică și perseverență în ce au activat în localitățile din județele Caraș-Severin și Timiș, literele de la S la Z, o lucrare

ce întregeste o activitate de mulți ani, așa cum afirmă autorul în postfață, fiind coroana unei serii de volume ce cartografiază corurile ce și-au desfășurat activitatea în localitățile Banatului. Cartea este extrem de utilă nu numai pentru muzicologi, ci și pentru istorici, monografiști și pentru toți cei care doresc să cunoască în mod cuprinzător viața artistică a comunităților bănățene. Seriozitatea și utilitatea scriiturii se desprinde din aparatul infrapaginal care cuprinde 803 note de subsol, din indicele onomastic și cel toponimic, din vastitatea și ineditul bibliografiei (arhive, periodice, cărți și studii). Informația scrisă este adăugită de ilustrații diverse; coperte de cărți, fotografii ale corurilor, chipuri de dirijori profesioniști și țărani.

Deși la o primă vedere neavizată pare monoton și anost să derulezi pe pagină date concrete despre un anumit tip de activitate ce s-a petrecut în diferite locuri dintr-o regiune, cei care cunosc valoarea unui dicționar înțeleg ce muncă și ce nivel a trebuit să aibă cercetarea Domnului Profesor Jompan și apreciază la justa valoare cartea prezentată.

Un lucru trist ce trebuie semnalat este faptul că, deși trăim într-o lume a risipei, nu s-au găsit resurse pentru

finanțarea acestei lucrări care, așa cum am arătat mai sus, încheie și articulează o importantă cercetare ce s-a desfășurat episodic, prin volume, pe o perioadă de peste 15 ani. Mai direct spus, cartea a apărut prin grija și din jertfa familiei Jompan, fără sponsori și binefăcători.

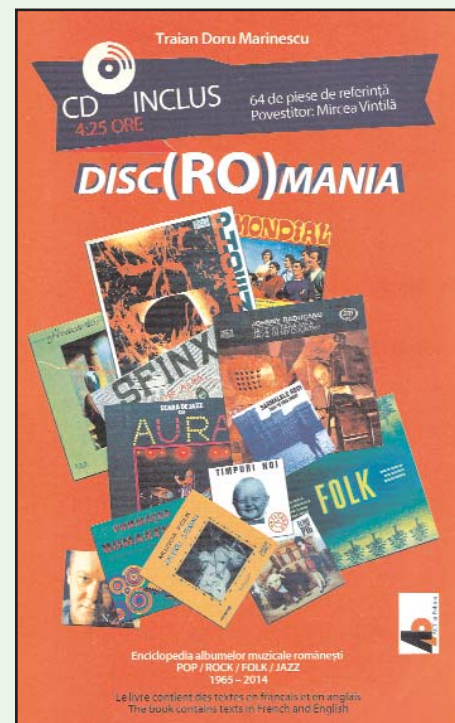
Cinste Familiei Jompan, pentru viața lor de continuă luptă pe scena vieții culturale din Marga, pentru jertfa de a lăsa în urmă lucruri perene cum sunt cărțile, pentru vizibilitatea muzical-artistică pe care au oferit-o lumii despre localitatea lor dragă și despre Banat.

Felicitări Domnului Profesor dr. Dumitru Jompan pentru cea de-a 73-a carte și respect pentru cei prezenți la festivalul cultural și spiritual de la Marga. Dumnezeu să Vă sporească tuturor dragostea!

Daniel Aron ALIC

Traian Doru Marinescu - DISC(RO)MANIA

Un volum unicat în peisajul tot mai populat al aparițiilor de gen autohtone, prin scopul inedit propus (și atins!), dimensiuni (29,5 cm. X 22,5 cm.) și prezentare tehnică-grafică. Autorul este absolvent al Institutului de Arte Plastice București, cetățean francez din 1983, care și-a dorit inițial doar să realizeze, conform profesiei sale, un istoric al designului copertelor de disc românești, dar după o muncă de câțiva ani a sfârșit prin a alcătui un dicționar cu texte adiacente prezentând conținutul discurilor respective (semnate de autor, dar și de Nelu Stratone și Teodora Ionescu), precum scanări de afișe de spectacol (din colecția Mihai "Croco" Manea).

Nu este, desigur, o carte de critică muzicală, ci un dicționar, care are un scurt capitol introductiv (tratând istoricul înregistrărilor discografice în România, primele case de discuri, aparatele de redare - gramofon, patefon, primele orchestre și interpreți înregistrați), abia apoi pornindu-se la trecerea în revistă a aparițiilor discografice pop-rock-folk-jazz dintre anii 1965 și 2014,

orânduite în ordine alfabetică după numele interpreților (cam 350 de "intrări", de la Abra și Asha la Ză Duff și Zaharia Dorin Liviu).

Textele sunt tipărite în română, franceză și engleză, pe hârtie velină, cu reproduceri de calitate și aranjamente paginale aparte (este evidentă "mâna" autorului): avem de fapt un album de artă, de 240 de pagini, editat de ACT și

Politon, care-și justifică prețul recomandat - 190 lei. Mai mult, "în preț" intră și CD-ul atașat, conținând nu mai puțin de 65 înregistrări de tip MP 3 (durata totală: 4 ore 25 min.), cu un comentariu de Mircea Vintilă, plasate alfabetic, de la Academica la Willy Donea.

Nu știm dacă vreun istoric muzical ar putea investiga peisajul nostru discografic de până la 1965, cu puținele mărturii rămase, deci anul de "start" pare justificat. Oricum, câteva erori sau omisiuni nu grevează asupra calității demersului autorului. Așadar, o apariție editorială de elită, necesară pentru a cunoaște istoria apariției discurilor românești timp de 49 de ani.

Doru Ionescu - TIMPUL CHITARELOR

Neobositul nostru colaborator ne oferă un nou volum din seria pe care a intitulat-o "Timpul chitarelor". Ca de obicei, pe lângă jurnalul de călătorie din arhiva TVR, completează cu adăugiri de filmări și interviuri ulterioare. Nu este un intim al folkului (după cum recunoaște), dar impulsul l-a primit de la Valentin Ajder (directorul editurii Eikon), pentru a finisa această carte relativ voluminoasă de 410 pagini (plus 29 cu fotografiile), format standard (20x14cm.), cu o prefață semnată de George Stanca.

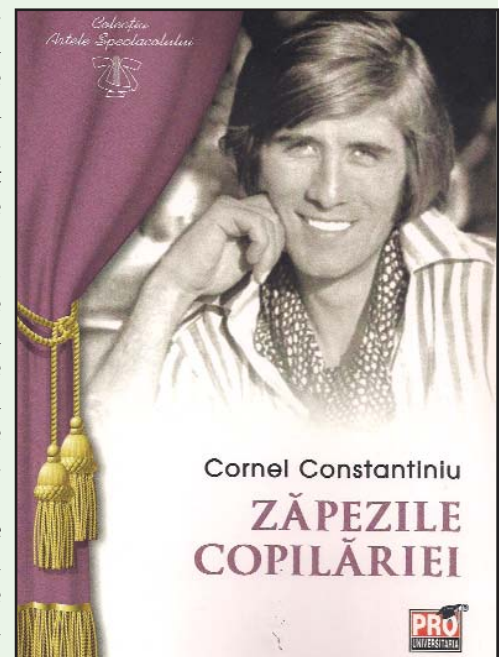
Cuprinsul este structurat în capitolele Vânăre de FOLK, Poezia muzicii FOLK, Muzica poeziei poezia muzicii, (13 portrete), Fetele chitară, Timișoara în Folk, Reveniri, Vânăre de folk la final. Sunt "înramate" 29 de medalioane, prilej să ne aducem aminte de cei plecați la cer ca Mihai Diaconescu, Dorin Liviu Zaharia, Valeriu Sterian, Nicu Vladimir, Anda Călugăreanu, Florian "Moțu" Pittiș.

Ca de obicei, documentație fără cusur, preluări din presa vremii, declarații edificatoare, un eșafodaj interesant și complet. Încă o reușită a autorului, care lucrează deja, probabil, la alte surprize editoriale.

Dan CHIRIAC

Cornel Constantiniu: - "Zăpezile copilăriei"

Puține sunt editurile, la noi, preocupate să tipărească biografii artistice, atât de gustate și de așteptate de marele public. La loc de frunte se situează grupul editorial Universul juridic-Pro Universitaria, condus de Nicolae Cârstea, care, în ciuda titlaturii, are serioase preocupări culturale. Astfel, în colecția "Artele spectacolului", coordonată de colega noastră Oana Georgescu, au apărut până acum cărți consacrate unor personalități cum ar fi Jolt Kerestely, Olga Delia Mateescu, Alexandru Jula, Titus Munteanu, în pregătire fiind volume dedicate Marinei Voica sau fenomenului "Școala vedetelor". Alături de acestea, o notă aparte face autobiografia lui Cornel Constantiniu, apărută tocmai în acești ani de suferință a îndrăgitului interpret. Cartea este dedicată fratelui său geamăn Mircea, decedat cu ceva timp în urmă în Africa de Sud. Cu un real talent literar, Cornel Constantiniu istorisește bună parte din viața sa, insistând îndeosebi asupra perioadei mai puțin cunoscute, cea a copilăriei (cum indică și titlul) și a tinereții, cu școlile urmate, facultatea de teatru, cele dintâi spectacole și mai ales primele cântece de muzică ușoară, scrise pentru el de Sabin Păutza, care pe atunci preda la Conservatorul din Iași. Delicios este episodul legat de piesa de teatru "Prinț și cerșetor", cu muzică de Paul Urmuzescu, în care cei doi eroi copii erau jucați de frații gemeni Cornel și Mircea Constantiniu, pe care nimeni nu putea să-i deosebească! Dar nu este vorba în aceste pagini doar de amintiri din vremuri de demult, căci autorul are considerații pertinente despre festivalurile de la Mamaia și "Cerbul de aur" sau despre nivelul jalnic la care a ajuns televiziunea, în general, la ora actuală. La finalul cărții, înaintea unei consistente arhive foto, câțiva dintre cei care l-au cunoscut și apreciat deapănă amintiri și considerații: Dorin Anastasiu, Doina Spătaru, Aurora Andronache, Petre Geambașu, Sabin Păutza, Cătălina Buzoianu, Octavian Ursulescu. Este o carte pe care v-o recomandăm din toată inima, care se citește cu sufletul la gură, scrisă de unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai muzicii ușoare românești, care-și trăiește suferința cu demnitate și eleganță, fără a se plânge...

Suzana STIHLEA

Saxofonissimo: Cristian Soleanu

Un act artistic de excepție, primul pe anul 2018 din serialul „JAZZ PE ROMÂNEȘTE” (concerte-emisiuni radiodifuzate și în direct, concomitent pe lungimile de unde ale posturilor *România Cultural* și *România Muzical*), s-a petrecut în Sala mare (Studioul T 4) a **Radiodifuziunii Române**, cu participarea **Big band-ului Radio** sub autoritatea baghetă a lui **Ionel Tudor**. Cum doar doi instrumentiști din acest ansamblu – **Cătălin Milea** și **Sebastian Burneci** – s-au mai aflat în ipostaze similare de protagoniști unici ai unor concerte anterioare, în seara de 23 ianuarie a. c. a fost de astă dată rândul lui **Cristian Soleanu** să se releve cu strălucire în multipla calitate de saxofonist improvizator, șef de combo, compozitor și aranjor al tuturor celor nouă piese prezentate de **Big band-ul Radio** în integralitatea sa (șaisprezece componenți) precum și de formule de quartet, sextet și septet conduse tot de **Cristian Soleanu**, conlucrând cu trei muzicieni invitați.

Venit pe lume la Călărași, la 28 iulie 1967, absolvent în 1985 al Liceului de muzică „George Enescu” la Clasa clarinet, apoi al Universității Naționale de Muzică din București în 2005, **Cristian Soleanu** a revenit în anii din urmă la acest institut de învățământ superior muzical spre a cuceri titlul de doctor în arta sunetelor în aprilie 2016 cu lucrarea de licență purtând titlul „Improvizația muzicală – o perspectivă compozițională”.

S-a specializat ca autodidact în interpretarea la acele instrumente inventate în 1846 de belgianul **Adolphe Sax**, saxofoanele – favorite pentru interpret fiind saxofonul tenor și saxofonul sopran, utilizate și în contextul la care ne referim, dar el stăpânind cu egală dezinvoltură saxofonul alto și saxofonul bariton. Din 1990, adică de 28 de ani succesiv, s-a impus ca prestigios instrumentist solist al **Big band-ului Radio**, colaborând însă ocazional și cu ansambluri simfonice și camerale, precum **Orchestra Națională Radio**, **Filarmonica „George Enescu”**, orchestra **Operei Naționale Române** și **Ansamblul „Archaeus”**. A colaborat cu semnificativi muzicieni de jazz români și străini, între care pianiștii **Johnny Răducanu**, **Marius Popp**, **Mircea Tiberian**, **Ion Baci Jr.**, vocalistele **Aura Urziceanu**, **Anca Parghel**, **Luiza Zan**, bass-istul **Decebal Bădilă**, dirijorii **Dusko Goykovich** și **Peter Herbolzheimer**, americanii **Burton Greene**, **Sam Newsome**, **Alex Harding** și mulți alții. Peste hotare a fost aplaudat în Franța, Grecia, Bulgaria, Austria, Suedia. Și-a înscris numele pe genericele unei duzini și jumătate de discuri în componențe naționale și internaționale, a participat la înregistrări de muzică de teatru, de film și de dans contemporan. Acum aproape doi ani a câștigat competiția „New Jazz Works” de sub egida „Bucharest Jazz

Festival 2015” organizat de **ArCuB**, cu originala lucrare a sa numită „Elements”.

În debutul concertului din 23 ianuarie, am apreciat modernitatea, complexitatea, bogăția de armonii și disonanțe, echilibrul arhitectonic și policromia imaginilor sonore investite de compozitorul aranjor în configurarea unei piese-dedicație pentru colegii de orchestră, intitulată „THE SIXTH STUDIO BIG BAND SUITE” – „Suita pentru Big band-ul din Studioul 6”, (habitaclul unde acest ansamblu repetă zilnic). Soliști ai Suitei au fost **Cristian Soleanu** însuși la saxofon sopran și **Marian Georgescu** la gitară. Au urmat alte două ample compoziții ale lui **Cristian Soleanu**, el semnând totodată și aranjamentele lor: secvența numită „River Flow” ai cărei soliști instrumentiști au fost **Laurențiu Moise** la flugelhorn, **Paolo Profeti** la saxofon alto, **George Natsis** la pian, **Marian Georgescu** la

gitară și „MORE, ON BLUES” – piesă-tribut consacrată memoriei regretatului muzician român **Peter Herbolzheimer**, cu aportul soliștilor **Paolo Profeti** - saxofon alto, **Sebastian Burneci** - trompetă, **Cristian Soleanu** - saxofon tenor, **George Natsis** - pian.

Sucesivele patru momente muzicale pe durata cărora orchestra a rămas în expectativă (cu excepția lui **Paolo Profeti**, **Sebastian Burneci**, **Marian Georgescu**), au fost realizate de protagonistul **Cristian Soleanu** cu aportul suplimentar a trei camarazi de feeling invitați, admirabilul pianist **Albert Tajti**, experimentatul contrabas-ist **Adrian Flautistu**, inventivul baterist **Vlad Popescu**. Ne referim la creațiile numite „PETER'S DREAM”, „ANASTASIA” dedicate copiilor saxofonistului autor, la nostalgică piesă în metru ternar „BETWEEN PAST AND FUTURE”

și la reușita temă „cu adresă” pentru acela care a fost **Johnny Răducanu**, „I REMEMBER JOHNNY” (premiată de Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor Români).

Reîntregit pe podium, **Big band-ul Radio** sub profesionista coordonare a dirijorului **Ionel Tudor** a oferit apoi publicului ultimele două episoade sonore ale concertului, desigur compoziții și aranjamente purtând autograful de măiestrie al lui **Cristian Soleanu**. Titlurile pieselor: prima, în ton cu anotimpul – „WAITING FOR THE FIRST SNOWFALL” („Așteptând prima ninsoare”) – soliști **George Natsis** - pian și **Cristian Soleanu** - saxofon tenor, tot el împreună cu improvizatorii **Paolo Profeti** - saxofon alto și **Silviu Groaza** - trompetă asigurând intervențiile solistice în alerta piesă epilog „BLUE SUN”.

Apreciind la justa valoare efortul aparte al „eroului serii” – **Cristian Soleanu** și ținuta interpretativă demonstrată cu aplomb de membrii **Big band-ului Radio**, de dirijorul **Ionel Tudor**, cât și de cei trei instrumentiști invitați, spectatorii i-au recompensat cu prelungite, entuziaste aplauze, inclusiv prin solicitarea a două suplimente sonore, acordate de artiști.

Florian LUNGU

70...

Pe 31 martie, **Adrian Enescu** ar fi împlinit 70 de ani, dar destinul a vrut altfel... Să încercăm, în acest spațiu, să trecem în revistă câteva din reperele cele mai importante ale unei cariere muzicale excepționale. Interesant este faptul că muzicianul nu a avut nici un fel de antecedente în familie, dar părinții i-au intuit înclinațiile muzicale și i le-au cultivat prin lecții de pian. Dar nu numai atât – lecții de limbi străine și nu numai, care l-au ajutat să dobândească un bagaj de cunoștințe substanțiale de cultură generală, pentru că Adrian Enescu a fost un intelectual rafinat. De pildă, așa cum ne spunea văduva sa, cunoscuta actriță Adina Enescu, era foarte pasionat de geografie, având vaste cunoștințe în domeniu. Toate acestea aveau să-i fie de folos peste ani, când a devenit pianist și compozitor asociat al Companiei de balet "Liliana Cosi" din Italia sau când a fost orchestrator în studiouri de muzică electronică sau clasică din SUA, Canada, Italia, beneficiind de pregătirea exemplară de la Conservatorul bucureștean, unde i-a avut dascăli, între alții, pe Aurel Stroe, Ștefan Niculescu, Viorel Cosma, Alexandru Pașcanu, Tudor Ciortea, Myriam Marbe, Nicolae Beloiu, Emilia Comișel. A devenit foarte tânăr, la numai 25 de ani, membru al UCMR, fiind renumit pentru complexitatea talentului său, care i-a permis să se exprime

plenar în toate genurile muzicale abordate. A compus și a interpretat muzică de jazz (a luat parte la câteva ediții ale festivalului de la Sibiu), etno, fusion, simfonic, pop, muzică contemporană. În special genul "fusion" l-a pasionat, desăvârșindu-l până la sfârșitul vieții, o culminație fiind discul "MyBach", apărut postum pe 6 martie 2017 și pe care cântă și vechiul lui prieten stabilit în SUA, chitaristul Radu Goldiș. Pe acest album, editat de A&A Records, Adrian Enescu semnează piesele "1989", "Matrix", "BlowUp", celelalte 9 lucrări fiind compuse de el împreună cu Cristian Lolea. A scris muzică pentru teatru, televiziune, vocal-simfonică (în acest an i se va cânta un oratoriu la Filarmonică), dar a dovedit aptitudini rare îndeosebi pentru muzica de film. A semnat coloana sonoră pentru peste 40 de filme, muzica sa fiind premiată la festivalurile de profil de la Sanremo, Lisabona, New Delhi. Câteva titluri ale filmelor la care a semnat muzica ne dau o imagine a faptului că el a scris istorie și în acest domeniu (de altfel, Ileana Popovici l-a înscris la loc de cinste în câteva antologii discografice pe care le-a realizat): "Concurs", "Adela", "Dreptate în lanțuri", "Bietul Ioanide", cele 3 filme din seria "ardelenii în America", "Faleze de nisip", "Să mori rănit din dragoste de viață",

"Ciuleandra", "Noi, cei din linia întâi", "Mircea", "Tănase Scatiu", "Septembrie", "Ringul", "Pas în doi", "Fiul risipitor" ...

Înafara muzicii de film, marele public îl cunoaște pe Adrian Enescu îndeosebi prin prisma lucrărilor, de excepție și acestea, ca tot ce a lansat, din muzica ușoară, pop, rock, jazz. Aș aminti aici piesele instrumentale "Dedicație", "Prelucrare după o temă de Stevie Wonder", "Pe șase", "Jazz-Melos 1", "Jazz-Melos 2", "Pasărea măiastră" sau poemul pop "Basorelief", pe versuri de Ioan Alexandru. Tot din anii '70 datează trei lucrări pe versuri de Victor Brătulescu - "Cum s-a născut o cetate", "Flori de pace", "Izvor și legendă", apoi "Inscripție" și "Dansul timpului" pe versuri de Corina Brăneanu, în care preocupările sale întru investigarea unui univers sonor ultra-modern, cu sintetizator și pian electric, încep să prindă contur. În acest sens o adevărată revelație și o premieră în muzica noastră a fost marcată de poemul electronic, cum l-a numit el, "Funky Synthesizer, volumul I", editat pe disc în 1982, urmat de volumul II în 1984. În 1983 începe colaborarea atât de fructuoasă cu poetul Lucian Avramescu, materializată într-un alt disc, "Salut lumina vieții", cu titluri

cum ar fi "Adio", "Nu te du după doru-ru", "Plopii impari", "Coloana infinită", "Și dacă", "Dar să lupți". În anul 1988 a apărut albumul care a făcut istorie și a bătut toate recordurile de tiraj, propulsând-o pe Loredana Groza în rândul marilor vedete ale genului: "Bună seara, iubito!" (cântec în care alături de solistă apare actorul Ion Caramitru), pe versurile aceluiași Lucian Avramescu. Acest album epocal mai include titlurile "Îți citesc în ochi", "O inimă de 16 ani", "Să-ți spun adio", "Tu și eu", "Măcar o clipă". Adrian Enescu a revoluționat pur și simplu muzica ușoară/ pop a acelor ani, o altă probă convingătoare fiind colecția de hit-uri din 1989, de pe un alt disc-campion, "Un buchet de trandafiri". Cine n-a fredonat măcar o dată, cine n-a dansat frenetic la "ceaiurile" vremii pe piese cum ar fi "Joc matematic", "Iubirea, cartea mea de oftat", "De mă vrei, voi reveni", "Ninsoare de mai", "Scrisoare simplă", "Zăpada palmei tale"? Înfără de Loredana Groza și de duetul Stereo, a colaborat mult cu Silvia Dumitrescu, la rându-i solistă modernă, nonconformistă. La scurtă vreme după ce el ne-a părăsit interpreta a lansat la casa de discuri Eurostar (superb gestul producătorului Paul Stîngă!) un CD "in memoriam", intitulat "Cred în tine". Înfără piesei titulare, discul mai conține minunate compoziții ale lui Adrian Enescu, cum ar fi "Noi am ales", "Soare din val", "Ochi căprui", "Haide", "Hey You", "Stau pe o margine de lună", "Ce s-a-ntâmpat?", "O poveste oarecare", "Milionarul din Carpați". De asemenea compozitorului îi aparțin prelucrările folclorice ale pieselor "Săracă inima mea", "Dragă vecină", "Așa beu oamenii buni", precum și prelucrarea ariei "Nessun dorma" de Puccini (în care Silviei Dumitrescu îi dă replica Dan Bittman). Adrian Enescu, ne mărturisește soția sa, intenționa ca în viitor să se consacre muzicii simfonice, marea lui iubire, prima și ultima pasiune, considerând că acum atinsese maturitatea necesară.

Aceste rânduri sunt prea sărace pentru a zugrăvi uriașa personalitate a unui adevărat maestru al artei sunetelor. Da, pe 31 martie Adrian Enescu ar fi împlinit 70 de ani...

Octavian URSULESCU

O ediție strălucitoare și neconflictuală

- Corespondență exclusivă din Italia de la Ileana Popovici -

Timp de 5 zile a durat ediția a 68-a a Festivalului cântecului italian, găzduit ca de obicei de Teatrul Ariston. Anul acesta director artistic și prezentator a fost îndrăgitul cantautor Claudio Baglioni, 66 de ani, care se cunoaște de 40 de ani cu Octavian Ursulescu! Alături de el s-au aflat fosta soție a lui Eros Ramazzotti, actrița elvețiană Michelle Hunziker, 41 de ani, iubită și ea de publicul italian (a mai prezentat în 2007, alături de Pippo Baudo), și actorul Pierfrancesco Favino, 48 de ani. Am precizat și vârsta pentru a vedea că la manifestările importante experiența contează, nu cum se procedează la noi, din păcate. Baglioni a decis să nu mai fie eliminări, ca în anii trecuți (deci toți cei 20 de concurenți "Big" au ajuns în seara finală), să fie așadar o competiție neconflictuală, să nu mai fie umilite marile vedete, o altă învățătură pentru noi. Competiția tinerilor, "Giovani", a inclus 8 nume, din păcate s-a renunțat la seara "Cover", în care erau reluate marile șlagăre ale cântecului italian. Decizia lui Baglioni în ce privește eliminările nu este deloc surprinzătoare dacă ne gândim la începuturile sale.

Moro, faimos pentru textele sale cu mesaj, unul din aceste cântece aducându-i acum câțiva ani victoria la Sanremo și devenind un adevărat imn împotriva Mafia, "Pensa prima di sparare" (Gândește-te înainte să tragi). Regulamentul a prevăzut ca toți cei 20 "Big" să cânte în prima seară, marți, 10 din ei revenind pe scenă a doua zi, alături de primii 4 "giovani" (Nuove proposte). Ceilalți 10 au re-cântat joi, împreună cu ceilalți 4 din competiția speranțelor. Vineri, în a patra seară, toți cei 20 "campioni" și-au prezentat cântecele într-o nouă formulă, cu o altă orchestrație și alături de un invitat, ceea ce s-a întâmplat și sâmbătă. Așadar, aceste melodii au fost ascultate fiecare de câte trei ori, ceea ce a permis o judecată echilibrată și cumpănită, aprecierile venind din partea telespectatorilor (televot) și

Ermal Meta, Fabrizio Moro

jurnaliștilor din sala Stampa; în primele 3 seri a existat și votul demoscopic (300 de persoane iubitoare de muzică, alese pe criterii stricte), iar în ultimele două a intervenit și juriul de specialitate. Sistemul de vot a fost schimbat. În primele 3 seri au funcționat 3 jurii, în proporția de 40% televotingul, 30% sala Stampa (mass-media), 30% juriul demoscopic. În cea de-a 4-a seară televotingul a avut 50%, sala stampa 30% și 20% juriul de specialitate, același sistem fiind păstrat și pentru finala din ultima seară. Între invitații care au fost chemați să dea, în penultima seară, o dimensiune aparte celor 20 de melodii finaliste la secțiunea "Campioni" s-au numărat Skin (fost jurat la "X Factor"-ul italian), Piccolo coro dell Antoniano, Paolo Rossi, Cricicchi

Nu a luat parte niciodată (!) la Sanremo, dar la debut a suportat umilințe, a fost fluierat și eliminat din viața artistică, primele sale albume, editate în 1970 și 1972, fiind un fiasco și retrase din magazine. Când cariera lui părea definitiv compromisă i-a întins o mână producătorul și cântărețul Teddy Reno, soțul Ritei Pavone. Acesta a crezut în talentul lui Baglioni și i-a cerut să scrie o piesă pentru Pavone, aflată atunci în Top. Așa s-a născut "La sugestione", hit în Italia, dar și în Franța; au urmat alte compoziții, dar cariera lui Claudio a fost relansată definitiv și irevocabil în 1972, cu "Questo piccolo grande amore". Între cei 20 de "Campioni" au fost câteva prezențe speciale: Roby Facchinetti și Riccardo Fogli (de la I Pooh) – cu piesa "Il segreto del tempo", Luca Barbarossa (mult cumințit!), Giovanni Caccamo (de la casa de discuri a Caterinei Caselli), veterana Ornella Vanoni (la 83 de ani este în formă, susține concerte) - "Imparare ad amarsi", Ron (cu un cântec al lui Lucio Dalla needitat), Elio e le storie tese, Red Canzian (bateristul de la I Pooh), Ermal Meta (albanez de origine, revelat anul trecut). Meta a cântat împreună cu Fabrizio

alături de Michelle Hunziker

(fost învingător la Sanremo cu piesa "Ti regalero una rosa"), Paola Turci, Masini, Arisa, Giusy Ferreri, Neri, Alice, deci poate nume uneori chiar mai mari decât ale "titularilor"! Dar serile de festival nu au adus pe scenă doar aceste colaborări, ci și invitați foarte diverși: Alessandro Preziosi (cunoscut de la noi din serialul "Elisa di Rivombrosa"),

actorii "mareșalul" Frassica și Fabrizioo, realizatoarea TV a emisiunii "Storie maledete" (din închisori), Francesca Leosini, star-urile internaționale Sting, Shaggy, James Taylor, Liam Gallagher, Laura Pausini (43 de ani, a debutat la Sanremo în 1993, la "Giovani", cu "Solitudine"), Biagio Antonacci (54, debut în 1988 la Sanremo tot la "Giovani", cu "Voglio vivere in un attimo"), Fiorello, Enrico Ruggeri, Gianna Nannini, Gianni Morandi... Multe aplauze au cules în penultima seară Ornella Vanoni cu Bungaro și Pacifico, Serena Rossi cu Rubino, Mario Biondi ("Rivederti") cu doi brazilieni "bossanoviști", Ana Carolina și Daniel Jobim, Annalisa cu Michele Bravi, Enzo Avitabile și Peppe Servillo cu Avion Travel și Daby Toure (legendă a muzicii africane), Decibel cu Midge Ure (de la Ultravox), Luca Barbarossa cu

Anna Foglietta, Nina Zilli cu Sergio Cammariere (împătimit al muzicii braziliene), The Colors cu Tullio de Piscopo și Enrico Nigiotti, această inițiativă a lui Baglioni ducând la o adevărată desfășurare de nume și stiluri.

Emisiunile "Dopofestival" s-au transmis seară de seară, după concurs, de la Vila Ormond, participând vedete și jurnaliști, discuțiile alternând cu muzică. Și pentru că asta interesează pe toată lumea, inclusiv în România, Rai Uno a dat și de această dată dovadă de transparență totală. Festivalul a costat 16 milioane 400 de mii de euro, dar vânzările au depășit cu mult 30 de milioane. Baglioni a primit 600 de mii de euro, cu 10% mai puțin decât

predecesorul Carlo Conti, Hunziker a încasat 400 de mii, iar Favio 300. A fost lansat un proiect al câștigătorilor festivalului (ce frumos!) - un traseu pe care turiștii îl vor parcurge pe jos, descoperind nu numai orașul, ci și istoria muzicii ușoare italiene. Pe traseu vor fi în jur de 66 de statui din bronz, reprezentând nu doar câștigătorii, ci fiind inspirate și de melodiile învingătoare. O primă statuie

exista de altfel de câțiva ani pe strada principală Giacomo Matteotti, pe care se află și teatrul Ariston, fiind vorba de cea a legendarului prezentator Mike Bongiorno. Următoarele statui vor fi, în ordine, ale Nillei Pizzi (prima câștigătoare a festivalului), urmată de Claudio Villa, Domenico Modugno (câte 4 victorii fiecare), Pippo Baudo (a revenit acum pe scena de la Ariston și a dedicat festivalului o scrisoare de dragoste) și de toți eroii manifestării. Primele statui vor fi instalate înainte de ediția 2019, vor fi înalte de 2 metri și vor fi realizate de academii de arte din Italia și din străinătate. În felul acesta, Sanremo va rămâne pentru totdeauna un oraș al muzicii! Dar respectul față de corifeii muzicii ușoare italiene (câte am avea de învățat, după cum se vede!) se manifestă și pe alte planuri. În urmă cu câteva luni, compozitorul (a scris mult pentru Mina) și interpretul Cristiano Malgioglio a lansat într-o emisiune de televiziune propunerea ca Baglioni să găsească o modalitate prin care Milva să fie omagiată pentru întreaga carieră, idee susținută imediat. Ornella Vanoni a scris pe o rețea de socializare: "Mă gândesc că Milva are dreptul la acest premiu, a dus Italia în întreaga lume prin cântecele ei". Milva, voce uriașă a cântecului italian, a luat parte la 15 ediții Sanremo, fiind cunoscută în toată lumea; suferindă, s-a retras de câțiva ani din viața publică. Trofeul a fost înmănat fiicei artistei, Martina Corgnati, care a dat citire unei scrisori emoționante a mamei sale, întreaga sală aplaudând în picioare, cu lacrimi în ochi... Scena festivalului a fost una

hipertehnologică, urmărind puterea evocativă a textelor, colorându-se în funcție de atmosfera cântecelor. Au dominat albul și culorile metalice, scenografă fiind Emanuela Trixie Zitkowski. În sală, din considerente scenografice (să nu uităm orchestra de mari dimensiuni), s-a renunțat la 450 de scaune, rămânând doar 1300 - vă dați seama ce bătaie a fost pe bilete! Interesant este faptul că directorul muzical al festivalului a fost... englez.

Juriul a fost alcătuit din adevărați oameni de cultură și a redus cu 20% procentul de vot al juriului demografic. Componența: celebrul compozitor și interpret Pino Donaggio (președinte), compozitorul Giovanni Allievi, dirijorul Mirca Rosciani, actrița și cântăreața Serena Autieri, omul de televiziune Milly Carlucci, jurnalistul Andrea Sacanzi, regizorul Gabriele Muccino. Acesta din urmă și-a prezentat cel mai recent film, "A casa tutti bene", în care joacă și co-prezentatorul Pierfrancesco Favino. Sanremo 2018 a fost un eveniment de neuitat, un succes de echipă și al televiziunii publice italiene, RAI, care în postură de producătoare a bătut seară de seară recorduri de

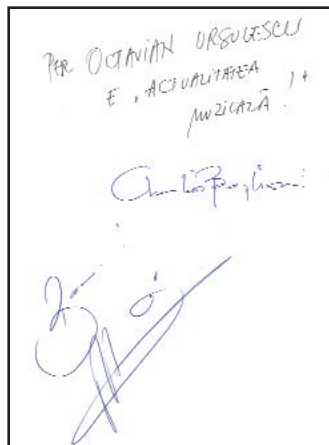
audiență. Principalul merit îi este atribuit directorului artistic Claudio Baglioni, care a știut să edifice un spectacol TV original, punând în prim plan muzica și textele cântecelor și chiar pe el însuși. Împreună cu Hunziker (încurajată din sală de soțul actual, Tomaso Trussardi) și Favino (care în penultima seară a cântat cu talent la saxofon tenor!) a dat o magnifică probă de talent într-un joc de echipă care a dăruit momente emoționante, alături de divertisment de calitate, de reflecție, dar și comice. Claudio Baglioni s-a preocupat în special de partea muzicală, lăsând prezentarea mai mult pe umerii lui Hunziker și Favino. Dintre cîntecele de succes ale lui Baglioni au fost evocate pe scena festivalului "Poster" (Negroamaro l-a cântat într-un nou aranjament) și "Strada facendo" (Nek, Pezzali și Francesco Renga). De asemenea, toți invitații au cântat și câte o melodie a lui Baglioni: Volo, Giorgia, Fiorella Manola, Gianni Morandi, Antonacci, Gianna Nanini, Laura Pausini, Piero Pelu, putîndu-se vorbi de un festival "Baglioni și prietenii". Dar, firește, au fost omagiate și alte nume uriașe ale cântecului italian - Mina, Adriano Celentano, Sergio Endrigo, Fabrizio d'Andre. Succesul excepțional al ediției 68 trebuie pus sub semnul calității și al modernității, pe toate planurile, scenografie-sunet-lumini-orchestrații. Ultima seară a festivalului a fost urmărită de mai bine de 12 milioane de telespectatori, procentul share mergînd de la 58,3% la 68,9%. În prima seară au fost peste 15 milioane de telespectatori (share 58,5), în a doua aproape 12 milioane (69,8%).)

Iată clasamentul secțiunii tinerilor (giovani sau "nuove proposte"). A triumfat... Ultimo, 22 de ani, din Roma, șomer, a studiat pianul și bateria, suferința din dragoste și singurătatea inspirîndu-l pentru piesa "Il ballo delle incerteze". Al doilea a fost Mirkoeilcane, cu "Stiamo

tutti bene", iar al treilea Mudimbi, cu "Il mago". La secțiunea Big a triumfat favoritul meu Ermal Meta, alături de Fabrizio Moro, cu "Non mi avete fatto niente", cel de-al treilea autor fiind Andrea Febo, dar nu fără emoții, fiindcă au fost acuzați de... auto-plagiat (au folosit ritornella unui alt cântec al lor, "Silenzio", de acum 3 ani), dar comisia de la RAI a decis revenirea în concurs. Victoria s-a datorat și textului, tot mai multe fiind cîntecele cu tentă socială sau chiar politică: după teama care ne-a cuprins după oribilele atentate de la Bataclan sau Nisa, un bărbat care și-a pierdut soția în 2015 trimite o scrisoare deschisă, subliniind că nu-i urăște pe făptași... Așa s-a născut cântecul - o radiografie a timpurilor noastre, cu orchestrație și interpretare cu adevărat extraordinare: "Vor cădea zgârie-nori și orașe/ziduri construite pentru pâine/ dar împotriva oricărei

terori care pune piedici mersului înainte/ lumea se ridică din nou/ cu zâmbetul unui copil...". Melodia, conform tradiției, va reprezenta Italia la finala Eurovision de la Lisabona, în mai. Pe poziția secundă - Lo Stato Sociale cu vesela piesă "Una vita in vacanza", un șlagăr fredonat de toată lumea. Un rol important l-a avut fosta balerină acrobatică, englezoaica Paddy Jones, acum în vîrstă de... 83 de ani! Annalisa a cucerit "bronzul" cu "Il mondo prima di te", iar Ron a fost al 4-lea cu "Almeno pensami". Veterana concursului, Ornella Vanoni s-a situat pe locul 5, alături de

Bungaro și Pacifico, titlul lor fiind, vă reamintesc, "Imparare ad amarsi". Premiile speciale au reținut și ele atenția, recompensând melodii care poate meritau mai mult. La secțiunea "Big": Premiul criticii "Mia Martini" - Ron, "Almeno pensami"; Premiul "Sala stampa Lucio Dalla" - Lo stato sociale, "Una vita in vacanza"; Premiul "Lunezia", pentru text - Luca Barbarossa,

"Passame er sale"; Premiul "Sergio Endrigo" pentru cea mai bună interpretare - Ornella Vanoni, cu Bungaro și Pacifico, "Imparare ad amarsi"; Premiul "Giancarlo Bigazzi, pentru cel mai bun aranjament orchestral, votat de orchestra festivalului - Max Gazze, "La legenda di Cristalda e Pizzomunno"; Ermal Meta și Fabrizio Moro (premiul Tim Music pentru cel mai ascultat și difuzat cântec). La secțiunea "Nuove proposte" premiile speciale au mers către Mirkoeilcane (premiul criticii), Alice Caioli, "Specchi rotti" (premiul "Sala stampa"), Ultimo (premiul "Lunezia"), Mudimbi (premiul Assomusica), . Reamintesc, premiul "Città di Sanremo" pentru întreaga carieră a fost acordat mării interprete Milva. Urmînd exemplul de mai sus n-ar fi deloc rău dacă și la festivalurile din România premiile ar fi personalizate, cinstind memoria unor nume de marcă ale muzicii ușoare.

Așa cum au arătat și audiențele indicate anterior, festivalul cântecului italian de la Sanremo este cel mai important eveniment artistic al anului, care adună în fiecare an în fața televizoarelor familii întregi, micșorînd distanțele și facilitînd dialogul între generații. Iar revista "Actualitatea Muzicală" a fost prezentă la loc de cinste, după cum se vede, la sala Stampa, fiind oferită multora dintre participanții la festival, în frunte cu Claudio Baglioni.

Loredana - ADOR, în turneu național

După succesul de casă al spectacolului ADOR, cu două reprezentații (una, la cererea publicului) la o Sală a Palatului arhiplină, Loredana a început anul cu un turneu

național. Același Stoian Anghel a programat „cel mai spectaculos și mai emoționant dintre show-urile Loredanei” pentru luna martie: 11 spectacole ADOR cu Loredana în tot atâtea orașe: Cluj (Sala Polivalentă), Brașov (Cinema Patria), Galați (Sala Sporturilor “Dunărea”), Constanța (Casa de Cultură a Sindicatelor), Ploiești (Casa de Cultură a Sindicatelor), Iași (Casa de Cultură a Studenților), Suceava (Casa de Cultură a Sindicatelor), Bacău (Teatrul de Vara “Radu Beligan”), Pitești (Casa de Cultură a Sindicatelor), Turnu Severin (Palatul Culturii) și Timișoara (Opera Națională). Astfel, fanii artistei s-au bucurat nu doar de una dintre cele mai mari desfășurări de forțe în producția de

spectacole din România, dar și de unul dintre cele mai emoționante spectacole-concept ale divei muzicii românești.

“Cânt la Sala Palatului de când eram mică, dar de fiecare dată pentru mine show-ul acesta anual are o emoție mai mare!” – mărturisea Loredana. „Îmi doresc mereu ca oamenii să se bucure, să se emoționeze, să-și reamintească lucrurile frumoase din viața lor și să intre într-o insulă de bine și de bucurie măcar

pentru câteva ore. Viața este așa cum vrem noi să o vedem, iar eu aș vrea să-i inspir să descopere că, de fapt, sunt mult mai multe lucruri pe care oamenii le adoră, decât le-ar putea numi la un prim gând”.

În show-ul ADOR, care durează mai bine de 3 ore, Loredana „schimbă” 14 ținute – look-uri spectaculoase care ilustrează perfect fiecare moment artistic; emoționante sunt cele dedicate artiștilor dispăruți (Marina Scupra, Adrian Enescu), dar și reinterpretările moderne ale unor hit-uri din anii '80. “ADOR este un spectacol foarte personal și emoționant pentru mine și sunt foarte bucuroasă că, împreună cu Agurida, putem să-l dăruim și spectatorilor din țară care nu au putut ajunge în București, la Sala Palatului. Publicul din aceste orașe m-a ajutat enorm atunci când eram la începutul carierei și e o mare bucurie să mă întorc să le dăruiesc din muzica mea” - spunea Loredana despre proiectul turneului național cu show-ul său manifest.

Loredana a spus prin ADOR o poveste despre bucuria vieții, despre recunoștința față de cei care te însoțesc în experiențe, despre

familie, iubire și despre curajul de a te arăta așa cum ești. Cu ocazia concertelor a fost lansat și prezentat publicului CD-ul cu același nume, care conține 12 dintre șlagărele anilor '80, rezultate din colaborarea cu genialul compozitor Adrian Enescu, în variantele lor originale, așa cum s-au regăsit pe albumele “Bună seara, iubito” – la 30 de ani de la lansare (cel mai bine vândut din istoria muzicii ușoare românești, cu peste 1,5 milioane de unități – pe vinil) și “Un buchet de trandafiri”

“Visul meu este să fac oamenii fericiți și să fiu iubită” – declara vedeta, după succesul uneia dintre cele mai mari producții marca Loredana

Acesta este cel de-al patrulea turneu național al vedetei din ultimii ani, artista făcându-și o datorie de credință pentru publicul său din țară de a le prezenta show-ul anual în care se redefinesc ca artistă, îmbinând tehnologia de ultimă oră cu costume spectaculoase, cu invitați unul și unul, cu prime audiții, dar și cu hiturile sale cele mai mari.

Oana GEORGESCU

Mult? Puțin?

Lumea în general, "poporul", opinia publică, a fost și este întotdeauna atrasă de clasamente, mai ales de titluri care încep cu "Cel mai", în orice domeniu, de la medicamente, automobile, case, până la bucătari, sportivi sau cântăreți. Evident, cele mai prizate (nu numai la noi, fiți liniștiți!) sunt cele de tip monetar: Cine are cel mai mare salariu, sau Cine a dat lovitură la Loto. Nu este de mirare că instituții sau publicații cu profil financiar publică mereu astfel de clasamente, de unde aflăm cât câștigă LeBron James sau Simona Halep. Cele mai veridice și prestigioase

topuri apar în revista Forbes, care ne spune întotdeauna cine este cel mai bogat om din lume sau din România.

În domeniul muzical apar puzderie de ierarhii de acest fel, mai mult sau mai puțin credibile sau exacte. Căci pentru realizarea unui astfel de top financiar, revistele de profil nu se joacă, investighează permanent participă la diverse firme, acțiuni la companii, cursuri bursiere, având specialiști în domeniu. Pe care publicațiile muzicale nu-i au, aproximând după alte criterii. Totuși și în acest domeniu există o excepție - prestigioasa revistă americană Billboard (al cărei corespondent pentru România a fost mult timp Octavian Ursulescu), care lucrează cu agenții specializate, publicând clasamente extrem de solide și bine documentate. La finalul fiecărui an ne oferă zeci de clasamente totalizatoare anuale, de la succese în topuri sau vizualizări pe youtube până la număr de discuri vândute. Spre exemplificare iată câteva spicuri din "Top Grossing Tours", adică "Cine a câștigat cel mai mult din concerte în 2017" (atenție, în ciuda cifrelor uriașe, este vorba doar de concerte pe teritoriul S.U.A.!).

Pe locul 1, cu încasări de 316 milioane de dolari, formația U2, cu 2,7 de milioane de bilete vândute (!) la prețul mediu de 116,47 dolari în 50 de show-uri. Pe locul 2, cu câștig de 292,5 milioane de dolari formația Guns N'Roses cu 75 de show-uri, preț mediu 109,16 dolari (vă rog observați exactitatea analizei, la zecimală). În continuare: 238 milioane de dolari - Coldplay, 200,1 - Bruno Mars, 152,8 - Metallica, 141,1 - Depeche Mode, 132 - Paul McCartney, 124,1 - Ed Sheeran, 120 - The Rolling Stones, 101,4 - Garth Brooks, apoi Céline Dion, Justin Bieber, Roger Waters, Lady

Gaga. Topul reflectă evident gusturile americane (diferite de alte teritorii), cu mult rock "clasic", country, ceva pop. Este interesant că topurile radio sunt dominate de hip-hop, rhythm-and-blues, pop-dance, dar concertele arată alte preferințe. O singură observație: am citat prețul la biletele concertelor unor super-staruri, cam 430 lei, pentru a observa că la aceleași staruri cântând în România biletul costă la fel sau chiar mai mult! (la un salariu minim probabil de 30 ori mai mic ca în State...).

De fapt, am făcut această incursiune zărind în ziarul "Libertatea" articolul "Top 5 câștiguri din muzică în 2017" (desigur, se referă la România). Cotidianul nu este nici Forbes, nici Billboard, nu e în categoria "quality papers", așa încât sursele de informare nu sunt, probabil, cele mai exacte, scrise, ci mai mult orale: discuții cu muzicieni, impresari, organizatori. Chiar și așa, topul merită cercetat. Pe cele 5 locuri se află 16 titulaturi și anume 4 formații, grupul vocal 3 Sud Est, 6 soliste și 5 soliști (ca să fim corecți, termenul "solist" nu mai e exact în cazul concertelor, încep să dispară cazurile "solist cu negative pe CD", mulți dintre cântăreți având propria formație de acompaniament, "trend" inaugurat de Ștefan Bănică și Loredana, urmași de Elena Gheorghe, Smiley, Delia și alții). Ne permitem să reluăm câteva din cifrele de acolo, ca mijloc de comentarii, sub rezerva exactității lor.

Pe prima poziție se află formația Voltaj cu 400.000 euro câștigați numai din muzică (la noi onorariile se negociază în euro, nu în lei!), populari datorită unor șlagăre pop-rock extrem de fredonabile. Așadar, câștigurile formației se datorează doar muzicii, concertelor, fără concursuri TV sau reclame - bravo lor! Urmează, cu 300.000 euro, solistele a căror cotă a crescut ca urmare a prezenței în juriile concursurilor TV - Delia (la Antena 1 - "X Factor" și

"iUmor", onorariul per concert i-a crescut astfel la 9000 de euro), Andra (la Pro TV - "Vocea României junior" și "Românii au talent" - onorariu concert 7000 de euro) - este inexplicabilă fixația producătorilor pentru aceleași persoane în juriile tuturor show-urilor, de parcă aceste persoane s-ar pricepe la orice. Oricum, estimarea câștigurilor din acest top s-a făcut numai pe concerte, la care se adaugă însă în buzunarele celor amintiți sume apreciabile de la "jurizări" și reclame. Ciudat, pe aceeași treaptă se află - în scădere - formația direcția 5 (altă dată

lideră, dar acum cu puține concerte) și - într-o creștere inexplicabilă (dac-o fi reală) - Lidia Buble. Abia acum, în coborâre aparentă față de alți ani, urmează nume de top cum ar fi Loredana (jurat la "Vocea României"), Ștefan Bănică Jr. (jurat la "X Factor"), cei doi care-și completează veniturile cu onorariile TV, Holograf și cu o ascensiune uimitoare și oarecum ciudată, formația de mascați Carla's Dream din Republica Moldova (și liderul ei a fost plasat în

lui Laurențiu Duță), Ștefan Hrușcă (care câștigă acești bani aproape într-o singură lună - decembrie), Elena Gheorghe (care apare numai cu band-ul său, toată stima!) și două noi apariții în top - Lora și Dorian Popa. Surprinde lipsa din acest clasament a lui Tudor Gheorghe.

Trebuie spus că din cele 16 "nume" doar Lidia Buble, Carla'Dream, Dorian Popa și oarecum Lora sunt noi, ceilalți fiind "veterani" ai topurilor. Dar și aici, spre deosebire de americani, nu apar titlaturile "clasice" ale rockului nostru - Compact, Phoenix, Cargo, Celelalte Cuvinte. Desigur, una e să câștigi 300.000 de euro solo și alta e să împarți cu membrii formației, dar calitatea show-ului este alta. Apare o întrebare, nu degeaba am făcut o "inspecție" introductivă în show-biz-ul de peste ocean, acolo unde tot câștigul se obține prin bilete VÂNDUTE, contabilizate clar și strict. Așadar, câte din aceste nume autohtone din top ar putea câștiga 200.000 de euro numai din concerte cu bilet plătit? Căci grosul câștigurilor muzicienilor amintiți se obține din spectacolele de tip "Zilele Orașului" plătite de Consiliile locale și Județene, cu spectatori neplătitori. Câțiva pot umple Case de cultură sau Sala Palatului de câteva ori - Loredana, Bănică, Hrușcă, Voltaj, direcția 5, Fuego - dar nici ei nu obțin grosul câștigurilor din vânzarea biletelor. Articolul din Billboard începea așa: "Multe s-au schimbat pe mapamond în 2017, dar un lucru rămâne la fel - oamenii își cumpără bilete la concerte". Uite că la noi nu e așa....

Ștefan Bănică

jurii la "X Factor", așa că onorariul le-a crescut la 8-9000 de euro). Pe treapta a treia s-ar afla Smiley (care "lucrează" însă și la "Românii au talent" și "Vocea României" de la Pro TV, așa că veniturile sale se dublează probabil) la egalitate cu Fuego (Paul Surugiu) - muzician care și-a consolidat cu modestie o ascensiune sigură fără ajutorul unor jurii TV, lansând șlagăre de mare impact care sfidează ironiile. Pe ultima treaptă de top, a cincea, la nivelul estimativ a 150.000 de euro, se află trio-ul vocal 3 Sud Est (trăind prin valoarea

Florin-Silviu URSULESCU

N.B. Chiar și așa, un lucru este evident: banii plătiți de autoritățile locale artiștilor trec printr-o casierie, printr-o contabilitate, deci sunt impozitați. Ce ne facem însă cu milioanele de euro plătiți maneliștilor la nunți, paranghelii, botezuri, pe care statul nu reușește (?) să-i impoziteze?

Crizantema de argint

Chiar dacă, în mod tradițional, festivalurile de romanțe cam au loc toamna, mai ales cele în titulatura cărora figurează crizantema, iată că la Chișinău s-a reluat, în februarie, după o întrerupere de câțiva ani, Festivalul-concurs de Creație și Interpretare a Romanței "Crizantema de argint", ajuns la ediția a 22-a. După cum se știe și se poate constata, festivalul basarabean este un "pui" al "Crizantemei de aur" de la Târgoviște, care anul trecut a marcat jubileul celor 50 de ediții consecutive și unde de fiecare dată compozitorii și interpreții din Republica Moldova au fost invitați pentru recitaluri sau au participat la concurs. Așa încât nimic mai firesc ca din țara noastră să urce pe scena Filarmonicii Naționale din Chișinău, pentru aplaudate recitaluri, dar să facă parte și din juriul de Interpretare, două artiste cu carte de vizită impresionantă: Alina Mavrodin Vasiliu, directoare artistică a "Crizantemei de aur", directoare a Centrului cultural pentru UNESCO "Cetatea romanței" Târgoviște, respectiv Matilda Pascal Cojocărița, directoare a ansamblului profesionist "Dor românesc" din Bistrița. De asemenea, reprezentanții României au intrat în palmares la ambele secțiuni, fiind vorba de compozitorii Marin Voican Ghioroiu (piesa "Uite salcâmul a înflorit"), Constantin Bardan, Marcel Morărescu, de interpretele Rodica Angheliescu (premiul 2 la Interpretare) și Mariana Claudia Filipescu (cu piesa "Scrie-mi și tu, iubite, o scrisoare" de Moise Mitulescu) sau de... textiera Marina Voica. Una din frumoasele sale poezii, "Dacă cerne o ploaie gri", a fost pusă pe muzică de compozitorul Marcel Morărescu și a cucerit una din distincțiile secțiunii de Creație. Ambele jurii au avut-o în frunte pe Svetlana Bivol, muzicolog, directoare generală a Filarmonicii Naționale "S. Lunchevici", președinte al Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova, Maestru în Artă. La secțiunea de Creație co-președinte a fost Artistul poporului Petre Neamțu, dirijor al orchestrei "Folclor", care a realizat acompaniamentul muzical.

Lelia PRUNDU

Cele 5... "semifinale"!

Chiar să nu știe nimeni de la TVR ce înseamnă o SEMI-finală? Să presupunem că toți cei de acolo au chiulit de la orele de matematică, dar măcar puteau fi consultați cei din redacția sportivă, care ar fi putut explica lejer ce înseamnă optimi de finală, sferturi sau semifinală. Oricum ai lua-o, "semi" sau "demi" înseamnă jumătate, deci cele 5 concursuri au fost preliminarii sau faze de preselecție, orice, numai semifinale nu! Cum au fost selecționate 60 de melodii, la fiecare concert s-au prezentat 12 în fața juriului. În ce-l privește pe acesta din urmă, s-a precizat că este alcătuit din "cinci artiști legați prin experiența participării la cel mai mare concurs muzical din lume", dar în cazul unora nu ne este deloc clară această experiență. Componența: Viorel Gavrilă (singurul membru al UCMR), doi muzicieni pop-rock, Marian Ionescu și Nicu Patoș, Ilinca Băcilă (tânăra care ne-a reprezentat anul trecut), textiera Liliana Ștefan. Fiind un an aniversar-centenar (sloganul oficial: "Eurovision unește România", ca să vezi!), selecțiile s-au plimbat prin țară și cu siguranță deloc pe bani puțini,

din Timișoara, în decorul fostului... manej imperial. Doina Gradea, director general interimar al TVR, declara cu acest prilej că până în 2021, când orașul va fi "Capitală culturală europeană", își dorește să organizeze aici și finala internațională. Unde

oare, tot în... manej? Ne-am fi dorit, dacă tot vorbim de Eurovision ROMÂNIA, să fie acceptați doar autori și interpreți din țara noastră, așa cum este absolut normal, și să fie interpretate cât mai multe cântece în limba română, care a devenit o cenușăreasă la posturile radio-TV. În afară de concurs, însă, se înțelege că e loc pentru oricine, așa încât la Timișoara am avut rock (cu trupa Cargo), hituri sârbești (cu Neda Ukraden) și acorduri romanes (Lavinia Răducanu). De asemenea, portughezul Ricardo Caria,

mai ales cea desfășurată... într-o salină, la mare adâncime, dar cine suntem noi să scotocim prin finanțele TVR, care atunci când a câștigat Ovidiu Anton n-a avut dreptul, din cauza datoriilor, să-l trimită pe acesta în marea finală europeană, iar acum recurge la proiecte faraonice?

Primul concert a fost foarte inspirat programat într-o sală de teatru-bijuterie, "Maior Gh. Pastia", și mai ales într-un municipiu cu performanțe concertistice excepționale, Focșani. Regizat de Cezar Ghioca, ale cărui producții au putut fi aplaudate între altele la Teatrul de revistă "C. Tănase", spectacolul a inclus și momente în afară de concurs: Luminița Anghel, cu o clasare memorabilă, locul 3 în 2005 (de această dată cu o "Horă din Moldova", e adevărat de peste Prut, alături de ansamblul local "Țara Vrancei") și grupul Pasărea Rock. Dintre cele 12 piese, nici una cântată în limba română (!), juriul a reținut "Walking on Water" (Alexia & Matei), "Mirror" (Echoes), "Mesom romales" (Eduard Santha). În comunicatul TVR apare că Alexia ar fi "câștigătoare a premiului I la categoria interpretare la festivalul Sanremo în 2011" (măi să fie, trebuie să le comunicăm italienilor, ca să afle și ei!). Formația Echoes datorează mult talentatului compozitor și regizor muzical Liviu Elekeș.

A doua preselecție a avut loc într-un spațiu neobișnuit, sala 2 a Teatrului național "Mihai Eminescu"

stabilit de 14 ani la noi, a reamintit piesa câștigătoare anul trecut în interpretarea lui Salvador Sobral, "Amar pelos dois". S-au calificat piesele interpretate de Jukebox & Bella Santiago, MIHAI, Rafael & Friends. În schimb, în concertul următor, de la Craiova, de la Teatrul Național "Marin Sorescu", au susținut recitaluri Florin Ristei și grupul FreeStay, respectiv Dan Helciug, acesta cu un omagiu (se uită că în românește

"tribut" înseamnă cu totul altceva, dragi colegi de la "comunicare.corporate&tvr.ro"!)). Cele trei melodii alese de juriu au fost interpretate de Erminio Sinni & Tiziana Camelin, Xandra (la egalitate de puncte), Vyros. În 1993 italianul Erminio Sinni, pe atunci în vârstă de 32 de ani, a câștigat un premiu special pentru compoziție la Sanremo

(de această dată verificat!), în concursul celor tineri (se cuvine precizat, competiția "mare" e altceva), "Giovani", pentru piesa "L'amore vero". Xandra a avut în copilărie piese scrise pentru ea de Jolt Kerestely, dar în toate cele trei

prezențe consecutive la Eurovision România a apelat la... autori străini. Iar Vyros (Vladimir Cioban) este din Republica Moldova.

Greu de înțeles de ce s-a decis desfășurarea unuia din concertele de preselecție în mina Rudolf, la Salina Turda, la 90 de metri sub pământ, poate doar pentru că, se știe, acolo se tratează afecțiuni respiratorii, de care și cântăreții se lovesc adesea... Trambalarea a 20 de tone de echipamente în

acel spațiu a presupus eforturi uriașe, inclusiv financiare, dar asta e, se pare că banii nu mai sunt în prezent, după o perioadă de recesiune, o problemă la TVR. Elena Gheorghe, finalista noastră din 2009 (cu "The Balkan Girls"), a susținut un recital dinamic, cealaltă prezență în afară de concurs fiind a grupului pop-opera Ad Libitum Voices. Referitor la aceștia, serviciul de comunicare al postului public TV o dă iar în bară, anunțând că vor cânta "Copacul" (Aurelian Andreescu) și "Nunta" (Phoenix), când de fapt aceștia sunt doar interpreții primelor versiuni, compozitorii fiind Jolt Kerestely, respectiv Nicolae Covaci! Așa cum tot domnișoarele (bănuim) de acolo ne anunță vesele: "Claudia Andas, Tiri și Feli AU CÎȘTIGAT semifinala", când de fapt doar prima a câștigat, în rest fiind vorba doar de calificări... Tiri a absolvit clasa de compoziție la Conservator, este înscris la Master, colaborează cu Loredana Groza și, spre cinstea lui, nu și-a uitat limba maternă, cântând despre un "Deșert de sentimente".

Ultimii 3 calificați au fost aleși în sala de spectacole "Mihai Eminescu" din Sighișoara, pe scena mică unde cu

aproape nouă decenii în urmă concerta George Enescu. De această dată fericții au fost The Humans, Teodora Dinu și Dora Găitanovici. Ne bucurăm înainte de toate pentru

aceasta din urmă, nu numai pentru că a cântat în românește, dar foarte tânăra buzoiancă a oferit încă o confirmare a talentului ei, după victoriile spectaculoase înregistrate anul trecut la festivalul de la Amara și mai ales la puternicul concurs "MuzicADA" de la București. La această ultimă preselecție recitalul a fost susținut, însă pe o scenă amplasată în Piața Cetății, de formația Direcția 5, în felul acesta și Marian Ionescu, asemeni colegul de juriu Nicu Patoi (cu "Pasărea Rock"), urcând pe scenă. Și ca să încheiem acest paragraf sub semnul bune-dispoziții, din comunicatul TVR aflăm că Sighișoara, situată în județul Mureș, este... "capitala Băniei"!!! Credem că le sări tare țandăra oltenilor, tare le mai sări!

Finala națională s-a desfășurat în Sala Polivalentă din București, cu sprijinul consistent al Primăriei Capitalei. De această dată au votat telespectatorii, dar numărul mic de voturi, doar vreo 20 de mii în total, nu este chiar edificator. Cu 3277 de voturi s-a calificat la finala internațională The Humans, trupă cu numai un an vechime, cu melodia "Goodbye" (deja?). Compozitori: Alexandru Matei și Alin Neagoe, pe versurile solistei vocale Cristina Caramarcu, ceilalți membri ai formației fiind Adi Tetrade, Alex Cismaru, Adrian Tănase. În continuarea clasamentului s-au clasat Alexia & Matei (3114), Feli (2862), Jukebox, Rafael, Găitanovici (foarte bună clasare, bravo!), MIHAI, Andas, Xandra, Dinu, Echoes, TIRI, Sinni & Camelin, Santha, Vyros. Primele concluzii se referă la faptul că "importul"

(nejustificat la o finală... națională) de autori și interpreți a dovedit că talentele autohtone sunt net superioare. În ceea ce-i privește pe interpreți, aceștia au trecut în bună parte în anii anteriori pe la concursurile muzicale de la posturile private, care și-au arătat (și ei, și competițiile respective) limitele. Ce n-am înțeles este faptul că postul public a apelat la doi moderatori, Diana Dumitrescu și Cezar Ouatu, fără nici cea mai mică experiență anterioară în moderarea unor spectacole muzicale, aduși în plus de la televiziuni comerciale, deci concurente! Alături de ei, în roluri secundare și din păcate neconvingători, au fost reprezentanți ai TVR.

Regretabil, nivelul componistic, literar și interpretativ la Eurovision România este scăzut datorită neimplicării valorilor autentice ale genului. Dintre compozitori doar Cristian Faur sau Mihai Alexandru mai participă din când în când, iar dintre soliști la ediția actuală au fost doar Mihai Trăistariu, Rafael (fost solist la Iris), Johnny Bădulescu, Dan Manciușea, Mareș

Până (toți trei cu succese la concursuri de muzică ușoară), Tavi Clonda, Romeo Zaharia. Puțin, foarte puțin, dar nu putem decât să sperăm că orientarea organizatorilor și a juriilor va fi de bun augur la Lisabona. A mai surprins și

alegerea recitalurilor, doar unele având legătură, așa cum ar fi fost normal, cu Eurovision. Grăitoare sunt și rândurile publicate în "Click" de un bun observator al concursului, George Stanca: "Mare deranj pentru un concurs în care te votează o Europă organizată pe tot felul de găști, gusturi, dialecte, vecinătăți, zone, alianțe politice, religii, credințe și alte eresuri. Cam zgomotos. Prea mult pentru un cântec cu care te duci plin de speranțe și vii dezumflat pe locul 13-15, dacă... Mult zgomot de iarmaroc cu "Ia, neamule, gogoșa înfuriată!". Așteptam de la comperi o prezentare elevată. Nu ca aia de acum câțiva ani, cu ciubucari neaveniți, dar... Cezar Ouatu ne-a rămas dator. Să încercăm cu Jaroussky? Apropo, ideea de prezentator a cam dispărut la noi. O face solistul. El centrează, pasează, marchează, el ia și banu'! Simplu. Vine vedeta și țipă ascendent. Ca la box. Dar și acolo sunt meseriași cu voci de-ți cade colesterolul! Nu mai pricep ce se întâmplă în lumea muzicii pop. Asta Eurovizionară. Plină de curente, tendințe, citate clasice or folclorice, show, lampioane, lasere, balet

ilustrative, dansuri senzuale, figuri sugestive explicite cu întrevederi, intersecări de buci, țâhoance săltărețe, șoldii,

kamasutrerii, acrobații sexuale stroboscopite să crească șoul, confetti, abur, ceață, focuri, ambiguități, chestii-socoteli... Era să uit: și ceva voce... Ceva melodie. Dar nu textul contează. Nu cântecul. Nu mesajul. Nu vocea amplă, stinsă, șoptită, sentimentală, romantică. Șoul primează! O babilonie unitară... într-un joc de noroc zis "de-a eurovisionu". O humorescă alandalescă ce aduce perfect cu ordinea europeană... ăsta e Eurovisionul, azi! Asta-i Euro-viziunea lui! Un ghiveci european condimentat, asezonat și cu invitați acceptați din Asia vecină și prietenă... Mă și tem să zic cine mi-a plăcut. Dar o fac, riscând cu gustul meu de "expirat". Da, au fost cei de la The Humans, învingătorii, cu o voce specială, la care s-a pus prea mult accent pe craci, mai ales de către estetul Ouatu, expert în euro-rateuri. Dar parcă mai sensibil, mai liric și mai divin-comercială a fost prestația lui Feli. Apoi Claudia, planturoasa, a luat un nemeritat loc 8. Ce mai, Europa e cu zgaibaracele-n sus. În rest, mi-au rămas pe creier o prezentare țipată, un banal exces de solemnitate. Și... Dar e gustul boborului. Vox populi, bădie! Ca eveniment, Primăria Capitalei s-a întrecut pe sine". Evident, articolul de mai sus, așa cum se și precizează, este un pamflet, unul plin de

umor, dar și de adevăr. După care nu ne putem împiedica să ne întrebăm: dar MUZICA, în toate astea, unde a fost?

Doamna Doina Gradea, venită după câte am înțeles de la ProTV, ceea ce explică multe, a mai anunțat ceva, legat de acest mirific an centenar: o ediție festivă a "Cerbului de aur", la 50 de ani de la prima ediție (că în acest răstimp festivalul mai mult nu s-a ținut nu mai contează), ceea ce ne bucură. Dar n-ar fi rău dacă TVR ar dovedi, cu această ocazie, mai mult respect față de înaintași. Cineva ne spunea că doar privind în fugă câteva din panourile fotografice instalate pe culoarele instituției, la parter (altminteri o inițiativă absolut laudabilă) a remarcat că marele compozitor Radu Șerban apare drept... R. Șerbănescu, iar arh. Armand Crintea, care între altele a creat celebra statueta a "Cerbilor" înmânați la Brașov, a devenit... Cristea. Nici nu vrem să ne gândim ce ar fi descoperit la o viziune mai atentă!

Ana-Maria SZABO, Marius GHERMAN

Tur de orizont

“Lupii tineri” sunt ca de obicei foarte activi, încercând să urce în ierarhiile subiective ale publicului, dar “maturii” contraatacă tot mai decizi, fără a mai vorbi de revenirea “veteranilor” de la Iris.

The Motans lansează single-ul „Jackpot”, împreună cu videoclipul piesei, produs de Loops Production. Versurile piesei sunt semnate de Denis Roabeș, muzica - Denis, Sebastian Barac, Marcel Botezan, iar videoclipul a fost regizat de Alexandru Mureșan și Bogdan Păun. Primul album The Motans, „My Gorgeous Drama Queens”, a fost lansat la Teatrul Elisabeta din București.

Prima colaborare The Motans a fost cu Delia pentru piesa „Weekend” # byron lansează videoclip-ul piesei “Anima”, una dintre piesele compuse și înregistrate în ianuarie 2018 în songwriting session-ul avut la Transylvania Guesthouses în Cincșor, jud. Brașov, piese care vor apărea pe viitorul album de studio. Videoclipul „Anima” este realizat de BlueCat Studio, iar piesa este mixată de Dan Georgescu, la UNDA Recording # Luna Amară a pornit în turneul național „Nu știi, nu iau, nu sunt” primul turneu

organizat în parteneriat cu Asociația culturală „Sunetul Muzicii”. Noua piesă „Nu știi, nu iau, nu sunt” face parte de pe viitorul album electric. Stilistic, piesa semnalează intenția de a rămâne în zona alternative metal dar cu introducerea de „layere” electronice (suprapuneri de straturi de linii melodice) asigurate de Marius (de la Baba Dochia). Videoclipul filmat pe scena Teatrului Național Cluj este realizat de Anya Dimitrov și beneficiază de aportul actorului Ionuț Caras # “Să vină un înger” este noua piesă lansată de formația ALTAR, evidențiată prin

realizarea unui videoclip cu dansatorii Alla Pop și Adi Popa, finaliști ai concursului “Români au talent”, videoclipul fiind dedicat memoriei victimelor din clubul Colectiv și realizat de Filip Gheorghe (Maximage). Înregistrarea audio a piesei a generat și o colaborare inedită între ALTAR și DJ Planet H, producător muzical, Mixaj și masterizare - Adam Whittaker. Muzică și text: Teo Peter, Jr. # După lansarea cântecului „Amiral”, Alex & The Fat Penguins revin cu o nouă piesă, „Grind My Will”. Piese lansate până acum abordează diverse teme sociale: „Just A Fool”, „The Anatomy of My Soul”, „Regele și Dragonul”, „Broken Heart In A Motel” sau „Amiral”. Alex & The Fat Penguins înseamnă Alex (voce, chitară), Mihai (bass, voce), Andrei (chitară, voce) și Gămanu (baterie) # IRIS a lansat un nou single, „Poveste fără sfârșit”. Piesa vine la 3 luni de la lansarea precedentului single, „Poți spune orice”, și este al doilea material IRIS compus și înregistrat în noua formulă a formației: Nelu Dumitrescu (baterie, membru fondator), Nuțu Olteanu (chitară, membru fondator), Relu Marin (claviaturi), Costi Sandu (voce), Alin Moise (chitară) și George Costinescu (chitară bass). Single-ul beneficiază de un videoclip produs de TOS Media Productions, filmat în mai multe locații din țară, dar și în studioul Stage Expert. În toamna anului trecut, IRIS a aniversat 40 de ani de activitate cu un concert aniversar care a marcat și începutul unui nou capitol # Proiectul

VIDEO CONTENT “Video Content – Indiscret Social” este un proiect de re - poziționare artistică a videoclipului. În cadrul proiectului au fost implicate organizațiile Salvați Copiii, Samusocial, Estuar și Carusel, precum și formațiile Toulouse Lautrec, Grimus, Luna Amară și The Pixels. În cadrul proiectului, artistul Cătălin Rulea a realizat, în colaborare cu formațiile, o serie de videoclipuri care abordează lumea paralelă cu sistemul de idealizare mediatică a realității. Realitatea, prin mediatizare, căpăta o aură ireală: produsul artistic la intersecția dintre cultura pop, campanie mediatică de sensibilizare și arta angajată social. Videoclipul piesei “Departee de lume” a fost realizat în parteneriat cu Fundația Estuar. “Actorii” sunt persoane cu probleme de sănătate și integrare socială. Videoclipul piesei “O lume mai bună” a fost realizat în parteneriat cu Samusocial din România. “Actorii” din videoclip au probleme reale de locuire, hrană, sănătate și în ultimă instanță de supraviețuire. Ambele piese au fost înregistrate, mixate & masterizate la studioul Greenville Music.

Gabi MATEI

“E spectacol în oraș”, în regia lui Vasile Muraru

De fapt, cea mai nouă și prima premieră a Stagiunii 2018 este un concept ce aparține în totalitate cuplului Vasile Muraru – Valentina Fătu, care semnează textele și scenariul, regia fiind semnată de îndrăgitul actor. “Idea de a realiza acest spectacol s-a născut cu ocazia deplasărilor și turneelor pe care le-am făcut prin țară împreună cu Valentina Fătu” – mărturisea acesta. “Mai ales atunci când plecăm în turnee, când suntem pe drum, în mașină, noi discutăm despre proiecte, spectacole și roluri sau repetăm. Pentru că atunci avem timp! Valentina a fost cea care a propus titlul: E spectacol în oraș! - și mi s-a părut foarte inspirat. Este o poveste frumoasă, cu un fir narativ, pe care am creat-o și scris-o împreună cu Valentina Fătu. După întocmirea distribuției, ca regizor, am dat ...alarma și am adus în echipă câțiva oameni valoroși, alături de care am colaborat foarte bine și la alte producții - coregrafa Oana Cocârță, scenografa Francesca Cioancă, compozitorul Cristian Faur, care semnează muzica, dar și pe actorul Eugen Cristea. A fost foarte mult de muncă, au fost zeci și zeci de ore de repetiții, s-a lucrat la foc continuu în atelierul de croitorie, la decoruri, scenografie, efecte speciale... Important este că am reușit să păstrăm spiritul Revistei, gen unic în lume în peisajul teatral românesc, Dumnezeu ne-a ajutat și de data aceasta și sperăm că o va face și de-acum încolo!”.

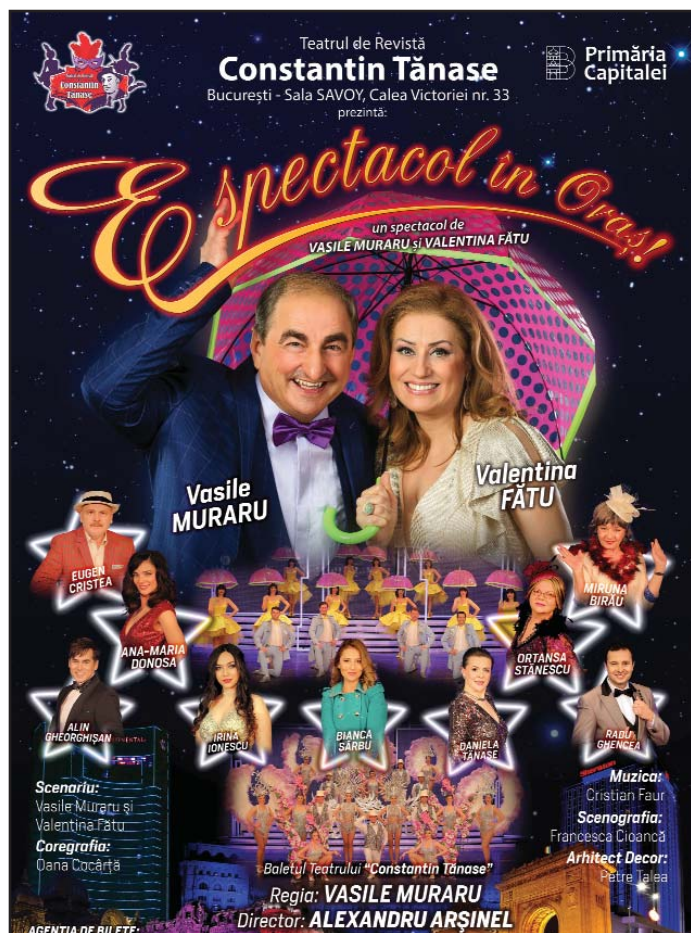
Din distribuție fac parte Vasile Muraru și Valentina Fătu, Eugen Cristea, Ana Maria Donosa, Alin Gheorghisan, Ortansa Stănescu, Miruna Birău, Bianca Sârbu, Daniela Tănase, Radu Ghencea și Irina Ionescu. Trebuie menționat aportul și meritul extraordinar ale coregrafei Oana Cocârță

Vasile Muraru, Valentina Fătu

(senzațional Baletul Teatrului de Revistă “Constantin Tănase”), scenografei și creatoarei de costume Francesca Cioancă, ale lui Petre Țalea (arhitect decoruri) și compozitorului Cristian Faur. Remarcăm și elegantul program de sală

“Atunci când Vasile Muraru mi-a propus acest proiect, am simțit și am știut că E Spectacol în Oraș! are deja rețeta succesului” – a spus directorul teatrului, marele actor Alexandru Arșinel, “și că are de toate pentru genul revuistic: fast, strălucire, culoare, umor de calitate, muzică originală românească, sonorități diferite, balet, costume și decoruri spectaculoase, efecte speciale... La toate acestea se adaugă

dăruirea, talentul, inspirația, profesionalismul și valoarea întregii echipe pe care a adunat-o în jurul său, ca actor și regizor, Vasile Muraru”.

Actrița Valentina Fătu aduce un argument infailibil, o pledoarie pentru succesul de casă pe care “E spectacol în oraș” îl face la Sala Savoy: “Spectacolul de azi este clădit pe tot ce-am învățat ieri de la marii artiști ai acestui gen. Un <<ieri>> care se-ntinde pe douăzeci de ani, petrecuți pe această scenă... Așa că, în teatru, ca și în viață, voi prețui mereu tot ce-a fost bun în trecut și voi privi cu încredere într-un viitor care se conturează cald și luminos, azi”

“E spectacol când iubesc” și “Șapte inimi” (Alin Gheorghisan), “Zile senine” (Irina Ionescu și Radu Ghencea), “Un ideal” (Bianca Sârbu), colajul muzical cu Irina Ionescu, Daniela Tănase, Bianca Sârbu, Radu Ghencea și Alin Gheorghisan sunt melodii compuse special de Cristian Faur pentru acest spectacol. “Sunt foarte bucuroși că noua producție de Revistă semnată de Vasile Muraru și Valentina Fătu mi-a dat mână liberă creației muzicale și că poartă titlul piesei care deschide show-ul. Este ca o călătorie muzicală de-a lungul căreia spectatorii descoperă o paletă largă de sonorități, de la motive simple, din folclor și refrene celebre din muzica ușoară românească, până la orchestrațiile cinematice, ample, ce îmbracă momentele de balet. <<E Spectacol în Oraș! >> înseamnă pentru mine o nouă bijuterie muzicală din colecția sufletului meu!”. Două frumoase “excepții” muzicale interpretate de Bianca Sârbu și Daniela Tănase completează tabloul “Ploaia”, cu un balet (costume și coregrafie) senzațional: “Ploaia” (Vasile V. Vasilache) și “Într-un colț de cafenea” (Marina Voica).

Protagoniștii călătoriei pline de întâmplări și momente amuzante prin Bucureștii de-acum, evocând

Alin Gheorghisan

atent, respectuos, gata de orice sacrificiu și de nesfârșite ore de repetiții, toate spre bucuria spectatorului. Mulțumesc domnului Arșinel, vechi și constant prieten, domnului Vasile Muraru, care m-a îndrumat cu dragoste și eleganță pe parcursul repetițiilor, doamnei Valentina Fătu, pentru discreție, pentru talent și bucuria de a lucra împreună, întregului colectiv de care deja mă leagă o prietenie și o admirație, sper, total reciproce. Am remarcat cu bucurie seriozitatea din repetiții, dăruirea cu care fiecare creator al spectacolului participă la aparițiile scenice. Un mănunchi de oameni talentați, alături de care mă simt nemaipomenit, nădăjduind din tot sufletul că minunata noastră colaborare **VA CONTINUA**”

Cuplul Vasile Muraru – Valentina Fătu este cuceritor, fiecare scenetă (“Nunta”, “La Cofetărie”, “Sabia Nordului” “Șatra TV”, “Oșanul la doctor”) este plină de haz, umor, culoare și savoare, iar sala izbucnește de fiecare dată în hohote de râs, în timp ce aplauzele nu mai conțin până la **FINAL** (Foto: Dragoș Constantin, Ruslan Chetrosan)

Oana GEORGESCU

Bucureștii de altă dată, sunt actorii Miruna Birău, Ortansa Stănescu și Eugen Cristea, un “trio formidabil”. “Cuscrele la film”, “Cuscrele se rătăcesc...”, “Cuscrele la Romexpo” sau “Cuscrele la Teatru” sunt tablouri în care cei trei își demonstrează talentul și hazul.

“Revin pe scena Teatrului Tănase după mai bine de 28 de ani, când debutam într-un admirabil musical, <<Prostul>>” – spune actorul Eugen Cristea... “Și m-am întors cu același drag într-un spectacol care se bucură de un mare succes de public. Este o adevărată explozie de talente, de bună dispoziție, de muzică de cea mai bună calitate, de un splendid recital al excepționalei trupe de balet, de momente de umor de o calitate. Totul este nou, totul este proaspăt, totul este tineresc, într-un cuvânt, sunt toate ingredientele necesare unui spectacol de înaltă ținută. Am lucrat alături de un colectiv unit,

Danjea Tănase, Bianca Sârbu, Irina Ionescu, Radu Ghencea

Bârna din ochiul altuia

Primum la redacție o epistolă semnată de Ștefan Mardale – chitarist, interpret, conducător al formației Cri Gri (cu 4 albume la activ), în egală măsură poet cu volume publicate (de altfel textele formației sale sunt extrem de interesante). Mardale a luat parte nu o dată și la spectacole folk, fiind chiar câștigător al cunoscutului concurs “Om bun”, iar în prezent predă cursuri de chitară și voce la școala privată “Rock School”. După cum se poate constata, o persoană autorizată, care nu o dată ne-a semnalat prigonirea evidentă a muzicii românești în programele Radio... România. După înlocuirea fostului președinte-director general, care impusese la postul public de radio play-list-uri specifice unui post comercial, FM (de unde și venise, de altfel), s-a sperat că lucrurile se vor schimba în bine, dar iată că nici vorbă de așa ceva. Explicația ne-a furnizat-o chiar cineva din interior: “Degeaba nu mai este dl. Miculescu președinte, dacă absolut toți oamenii aduși de el au rămas și sunt în continuare “la butoane”, deși unii nu au studii muzicale sau pregătire specifică!”. Dar iată fragmente din scrisoarea primită de la muzicianul Ștefan Mardale: “Duminică 18 februarie 2018, la Radio România Cultural am urmărit emisiunea “Cine știe câștigă”. Subiectul a fost Tudor Mușatescu, ocazie cu care a fost evocat și orașul său natal, Câmpulung-Muscel. Nu știam că și poetul Ion Barbu era născut aici sau că Topârceanu și-a petrecut vacanțele copilăriei în același cochet orașel. Bineînțeles că emisiunea a avut și trei cortine muzicale. Firesc, ne așteptam la ceva cântece pe versurile poezilor menționați mai devreme sau altceva în aceeași cheie. La prima melodie soția mi-a spus: “Închide radio-ul,ăștia își bat joc!”. Prietenii, cum spune o reclamă, știu de ce: melodia avea bineînțeles textul în engleză, text din care nu reușeam să prindem “șpilul”, piesa nefiind una care să te facă să uiți de vorbe. Totuși n-am renunțat. Și celelalte două cortine muzicale au fost în aceeași cheie! De prea multe ori am ascultat la Radio România Cultural aceste încercănate potriviri ale nucii în perete sau melodii cu bum-bum-bum, ciki-ciki și o, o, o!, ca să nu mai zic de hip-hop-urile în franceză sau italiană. Astfel, nu pot uita o discuție telefonică transmisă în luna decembrie, cu poeta Ana Blandiana, despre Memorialul de la Sighetu-Marmației. Și atunci ambele cortine muzicale au fost absolut jenante. Astfel de “nuci împerețite” abundă pe acest canal care altminteri afirmă explicit, într-un “jingle”, că ar face... cultură!”. (Red.)

Gramofonul cu amintiri

În fiecare lună Teatrul "Alexandru Davila" din Pitești oferă publicului, cu sala arhiplină, un spectacol cu adevărat memorabil: un concert de muzică ușoară românească intitulat "Gramofonul cu amintiri", prezentat până acum cu același succes uriaș și în alte localități. Scenariul și concepția întregului spectacol aparțin lui Paul Surugiu-Fuego, mare iubitor și promotor al creației românești de gen din toate timpurile. Gramofonul de pe scenă ne aduce aminte câte melodii vechi nemuritoare a dat muzica ușoară românească și cât de neglijate, de rar difuzate la Radio și Televiziuni sunt ele azi. Dar așa cum posturile TV au fost nevoite să țină seama de cerințele publicului, difuzând filme artistice românești mai vechi, așa se vor petrece lucrurile, sperăm, și cu creațiile marilor noștri compozitori. Deocamdată asistăm la o primă victorie: în toată țara au loc tot mai multe concerte în cheie nostalgică, "vintage", începutul făcându-l același Paul Surugiu-Fuego cu ani în urmă, prin concertul închinat lui Dan Spătaru și șlagărelor acestuia. "Gramofonul" său este foarte bine și elegant structurat, implicând și forțele teatrului - orchestră, balet, soliști, actori. Dintre soliștii piteșteni i-am remarcat pe Marius Bălan, absolvent al Universității Naționale de Muzică din București (cu "Merit eu" de Vasile Veselovschi), Cristina Neacșu ("Casa mea" de Ion Cristinoiu, "Frunza mea albastră" de Marian Nistor), Cristi Lincan ("Noapte albastră" de Ionel Tudor). Paul Surugiu a regizat perfect, alternând momentele muzicale în așa fel încât să-și pună în valoare și invitații, în primul rând vedetele Stela Enache și Marina Florea, dar să fie susținută și o diversitate ritmică. Rând pe rând sunt omagiați, în diferite formule (solistic, duet, duet cu backing), compozitorii Marius Țeicu ("Dormeau pe-o frunză două stele", dar și un colaj cu celebre refrene), Ionel Tudor ("Te-aștept să vii"), Marian

Marina Florea, într-o formă de zile mari, alături în micro-recitalul său un șlagăr vechi al lui Ionel Tudor, "Stele perechi", unuia recent compus de Mihai Alexandru, "Astăzi seara ta". Alături de ea, protagonistul concertului îl omagiază pe primul său dascăl, George Grigoriu, în vibrantul duet pe piesa "Nu vreau să te pierd, iubire!". Iar un alt compozitor emblematic al muzicii noastre ușoare, Florin Bogardo, este evocat, firește, de Stela Enache (cu melodiile "Balada pescărușilor albaștri" și "Diminețile mele"), dar și alături de Fuego, într-un colaj din care nu lipsesc "Ani de liceu" sau "Să nu uităm să iubim trandafirii". Paul Surugiu încântă cu piese de ultimă oră, dar și de la începuturile sale ("Te iubesc", "Eu nu te-ntreb"), dar ne și reamintește că a absolvit o facultate de teatru, recitând cu

patos și fervoare emoționantă poezie a lui Aurel Storin "Actorul", pe care o leagă inspirat de tulburătoarea sa reverență făcută tuturor artiștilor, "Lăsați-mi muzica!".

Timp de două ore și jumătate publicul stă cu sufletul la gură, aplaudă, cântă, suspină, lăcrimează, se bucură și

Nistor ("Mulțumesc, iubită mamă!"), Temistocle Popa ("Eu, tu și-o umbrelă", dar Dan Spătaru este evocat și prin "Trecea fanfara militară"), Jolt Kerestely ("Copacul" - magistrală versiunea lui Fuego!), Petre Gălușanu ("Am încredere-n dragostea ta"), Horia Moculescu ("Inima ta").

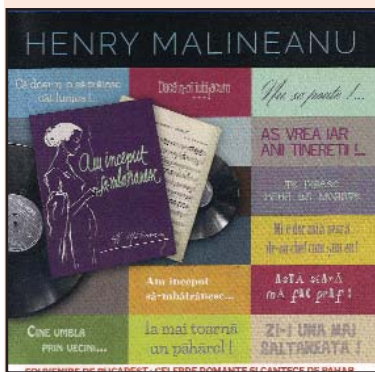

Fuego, Marina Florea

mai ales este fericit ca niciodată, invitat fiind, așa cum glăsuiește prima piesă a recitalului lui Paul Surugiu Fuego, "În grădina bucuriilor". O grădină virtuală, înmiresmată de cele mai parfumate flori ale muzicii ușoare românești... Cineva spunea că un asemenea uriaș efort muzical trebuia făcut de Ministerul culturii, TVR, Radio România, dar până una-alta și-a asumat acest laudabil demers un artist tânăr, de 40 de ani. Francezii au niște premii care se cheamă "Victoires de la musique". Îi acordăm și noi unul similar lui Paul Surugiu, pentru că acest concert proclamă o mare victorie a muzicii ușoare românești de ieri și de azi!

Octavian URSULESCU

Henry Mălineanu: „Romanețe și cântece de pahar”

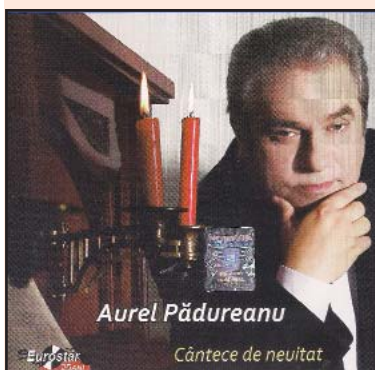
În urmă cu câțiva ani se lansa în aula Palatului Cantacuzino "Fundatia Henry Mălineanu", păstorită de fiii reputatului compozitor. Promisiunea de atunci a fost ținută și fundația a acordat premii speciale la câteva importante competiții muzicale. Între acestea, an de an, la festivalul internațional al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște, unde a fost lansat și albumul de față, cu o inspirată grafică aparținând nepotului compozitorului, Alexandre Malignan, un foarte talentat pianist. Discul include 11 titluri notorii, între care "Am început să-mbătrânesc", "Nu se poate!", "Dacă n-oi trăi acum", "Aș vrea iar anii tinereții", "Că doar n-o să trăiesc cât lumea", "Cine umblă prin vecini", "Zii una mai săltăreață!", "Ia mai toarnă-un păhărel!". Sunt menționați compozitorii și textierii, dar lipsesc diacriticele (păcat al multor tipografii...) și mai ales, inacceptabil, interpretii. Dincolo de toate, însă, un album de colecție.

Ioana Sandu: „Iubire dulce, nu pleca!”

Ioana Sandu este nu numai una din interpretele cu voci foarte bune din muzica noastră ușoară, dar este și o campioană a aparițiilor discografice, surprinzându-ne aproape în fiecare an cu noi albume de excepție. Cel de față respectă colaborarea exemplară cu casa de discuri Eurostar și cu compozitorul-orchestrator-masterizator Francisc Reiter. Acesta are patru frumoase compoziții pe disc, între care cea titulară (pe versurile protagonistei), alte noutăți fiind cele semnate de Ionel Bratu Voicescu (cu care Ioana Sandu a colaborat cu succes la festivalul romanței, "Crizantema de aur") sau Marcel Iancu. Sunt și melodii din repertoriul internațional, comentate profesionist în booklet de Titus Andrei. Dar adevărata mostră a talentului interpretei o dau versiunile unor mari șlagăre ale genului: "Ploaia și noi" (V. V. Vasilache), "Fericirea are chipul tău" (Marcel Dragomir), "De-ar fi să vii" (Alexandru Vilmanyi). Un album care ne-o prezintă pe interpretă la apogeul maturității sale artistice.

Aurel Pădureanu: „Cântece de neuitat”

Chiar că este o colecție impresionantă de refrene de neuitat pe acest album editat de casa de discuri Eurostar! Fidel crezului său, acela de a reda ascultătorilor de azi frumusețea inegalabilă a șlagărelor de altădată, Aurel "Mitică" Pădureanu, solist cu voce caldă, învăluitoare, ne reamintește câteva din aceste bijuterii. Între ele: "Sunt vagabondul vieții mele", "Măicuța mea" (ambele de Temistocle Popa), "Am strâns toamnă după toamnă" (Aurel Giroveanu), dar și cântece de joc și voie bună. Un inspirat colaj de cântece vechi poartă titlul melodiei din 1939 a lui Gherase Dendrinu, "Mai spune-mi că nu m-ai uitat", în timp ce un altul, de tangouri celebre, este pus sub titlul creației din 1959 a lui Henry Mălineanu, "Adevărata mea dragoste". Și pentru că avem de-a face cu o familie de artiști (soția sa este Cornelia Catanga), Aurel Pădureanu a ținut ca ultima piesă de pe disc să ofere o mostră a talentului de pianist de jazz al fiului, Alexandru Pădureanu, cu "My Heart Alone". Un remember plin de căldură, nostalgie, emoție sinceră, tandrețe și...dragoste paternă. (Hortansa BIBIRE)

Nikos Vertis Live - de două ori sold-out la Sala Palatului

Și de data aceasta, Nikos Vertis - superstarul muzicii grecești - a dovedit nu doar că este cel mai popular artist al Eladei, dar și unul dintre cei mai iubiți și admirați artiști în România. Pentru concertul programat la jumătatea lunii martie, biletele s-au vândut într-un timp record, așa încât, *"la insistențele publicului"*, organizatorul evenimentului, celebrul Anghel Stoian, a programat încă un spectacol. Și acesta s-a jucat cu casa închisă, biletele epuizându-se rapid. Doar agenda plină a artistului grec a limitat numărul de concerte la două și al spectatorilor care au avut privilegiul să îl asculte, să îl aplaude, să cânte și chiar să danseze pe acordurile muzicii sale, la peste 10.000...

Nikos Vertis, alături de orchestra sa, a pregătit un show spectaculos, special pentru toate româncele - sărbătorile lunii Martie, cu piese noi, de excepție, *"un spectacol construit cu dragoste și pasiune"*, dar mai ales cu respect pentru fanii din România, care și-au manifestat atât de intens dorința de a-l revedea pe celebrul artist grec, considerat și cel mai sexy. Concertul *Nikos Vertis Live* de la Sala Palatului a cuprins cele mai apreciate piese din repertoriul artistului, care a fost acompaniat de propria orchestră de muzicieni.

"Tot ce îmi doresc este ca muzica mea să atingă cât mai multe suflete și să bucure cât mai mulți oameni. Pentru mine, satisfacția publicului reprezintă succesul. Le mulțumesc tuturor românilor care îmi iubesc muzica și îi asigur că dragostea lor mă onorează și mă obligă. Vă aștept pe toți la Sala Palatului, să cântăm, să dansăm, să trăim împreună momente de neuitat" - declara Nikos Vertis înainte de turneul din România, și iată că dorințele i s-au împlinit.

Interpret, compozitor și textier, Nikos Vertis are la ora actuală o carieră internațională de mare succes, cu turnee efectuate în Australia, SUA, Europa, Israel. A lansat cinci albume de studio, un single și două albume ediții speciale în format CD/DVD. El a revenit în România după succesele din noiembrie 2015, când, tot la Sala Palatului a susținut concertul intitulat *"Tu ești steaua mea"* urmat de cel din mai 2017.

Parcursul lui Nikos Vertis în lumea muzicii a început spectaculos, primul său album, din 2003, obținând titlul de Albumul de Debut al Anului, iar primul său single (*"Pes To Mou Ksana"* - *"Spune-mi iar"*, 2005), Discul de Platină. Nikos Vertis s-a impus ca una dintre cele mai bune voci ale Greciei, iar albumele sale au continuat să fie distinsse cu Discuri de Platină și de Aur pentru vânzări record. *Laika*, stilul muzical abordat de Nikos Vertis, este o îmbinare de muzică tradițională grecească cu pop și dance. Vocea specială a lui Vertis și emoția pe care o transmite asigură succesul tuturor concertelor live pe care le susține, acesta fiind recunoscut nu doar drept cel mai popular artist, dar și acela cu un respect deosebit pentru public.

Născut în Olanda, la Gorinchem, Nikos Vertis s-a mutat (avea 6 ani) împreună cu familia la Salonic, în Grecia. De la 7 ani a început să cânte bouzouki, iar de la 15 ani a început să

studieze canto. Un an mai târziu revine în Olanda pentru a urma liceul, apoi se întoarce în Grecia pentru a efectua stagiul militar. După aceasta Nikos Vertis hotărâște să se dedice muzicii, începând să cânte în cluburi și localuri din Salonic, dar și din zona grecească a Macedoniei. Capătă notorietatea și succesul binemeritate la popularul club *"Rodon"*, care îi prelungește contractual până în 2003, când artistul semnează un contract cu Universal Music Grecia și își lansează primul album - *"Se face repede seară"*. Cântecul *"Asteri Mou"*, *"An Feigeis"*, *"San Trelos Se Agapao"* și cel care dă titlul albumului devin rapid hituri difuzate la radio și TV, iar Peggy Zina face cu el două duete - *"Eimaste Horia"* și *"Hanomaste"*, special pentru albumele ei. Tot atunci se mută la Atena unde cântă solo sau alături de celebra interpretă în clubul *"Apollon"*. La cea de-a treia gală anuală a *Arion Music Awards*, din 2003, Vertis câștigă premiul pentru *"Cel mai bun debut"*. În septembrie 2004 își lansează cel de-al doilea album, *"Pame Psihi Mou"* - *"Să mergem, sufletul meu"*, cu melodii compuse de Giorgos Theofanos. Piesele *"Pos Tolmas"*, *"Thimamai"* și *"Se Mena"* devin rapid șlagăre.

Revine la clubul său de suflet din Salonic (*"Rodon"*), dar începe să cânte la clubul *Posidonio*, unde se bucură de un succes imens, fiind supranumit *"Noul mare interpret Laika"*. La cea de-a patra ediție *"Arion Music Awards"*, din 2004, Vertis e nominalizat în categoria *"Cel mai bun interpret Laika"*. Între 2005 - 2006 continuă să cânte la *"Posidonio"*, în decembrie 2005 își lansează cel de-al treilea album, *"Pos Perno Ta Vradia Monos"* - *"Cum petrec singur serile"*, CD ce conține muzica lui Kiriakos Papadopoulos, pe versurile lui Ilias Filippou. Albumul primește din nou

Discul de Platină, alte piese devin hit-uri, iar la începutul lui 2006 Vertis relansează albumul într-o ediție specială, cu un DVD bonus ce conține 7 clipuri video. Urmează succese după succese de public, dar și discografice: *"Mono Gia Sena"* - *"Doar pentru tine"* (2007) incluzând un DVD bonus, distins cu dublu Disc de Platină (2008) și *"Ola Einai Edo"* - *"Aici e totul"* (2009). După ce a cântat patru ani la rând la celebrul club *"Posidonio"*, în ultima seară, pe 14 ianuarie 2008, Nikos Vertis a cântat alături de invitații săi Antonis Remos, George Dalaras sau Antonis Vardis. Din acel an, artistul a început primul său turneu mondial, cu 20 de concerte în SUA, Canada, Australia și Europa; a durat fix un an și s-a încheiat pe 17 ianuarie 2009 la Londra, pe celebra scenă a *HMV Hammersmith Apollo*.

Cel de-al cincilea album de studio (Universal Music) al lui Vertis, *"Ola Einai Edo"* - *"Aici e totul"*, cu piese compuse de Christos Nikolopoulos, Antonis Vardis și Dimitris Dekos. a fost anunțat inițial a fi lansat în februarie 2009, dar a apărut la începutul lui aprilie în trei versiuni: un album standard de 12 piese inclus într-o casetă de bijuterii, o altă ediție cu un CD bonus *"Mega-Mix"* cu 13 dintre cele mai mari hituri de-ale sale și o versiune a albumului ce includea o revistă dedicată carierei sale.

Cariera celui mai popular, celui mai talentat și celui mai sexy artist din Grecia continuă cu zeci și zeci de spectacole, cu turnee în întreaga lume, dar și cu lansarea în fiecare an de albume și hit-uri de mare succes.

Un IL DIVO la București - Carlos Marin

După turneul mondial de mare succes "Carlos Marin International Tour 2017", încheiat în decembrie anul trecut în Japonia (Tokyo și Osaka) și apoi în Rusia, la Moscova, Carlos Marin a poposit la început de an la București. Celebrul bariton spaniol, membru al grupului IL DIVO, a susținut la Sala Palatului "un show vibrant, într-un pur stil Las Vegas" - așa cum îl numea organizatorul Stoian Anghel.

Născut în Germania, baritonul spaniol Carlos Marin și-a început cariera de foarte tânăr, înregistrând primul său album intitulat "Micul Caruso" la vârsta de opt ani. Tot atunci, el susținea la Granada, în Spania primul său concert în fața a 800 de spectatori. Doi ani mai târziu, înregistra cel de-al doilea album intitulat „Mama mea dragă” și începea studiul pianului și al teoriei muzicii. Printre profesorii și măestrîi săi s-au

alături de Innocence

sa, France Larrosa, a fost balerină, iar tatăl său este celebrul magician Carlos Corda. Supranumită și "artista cu incredibili ochi verzi", ea a pozat de mică în reclame, a prezentat show-uri de televiziune, a jucat în producții spaniole ("Beltenebros" de Pilar Miro, 1991, "Eres mi heroe" de Antonio Cuadri, 2003) și franțuzești ("Colette", TF1). A fost atrasă însă mai mult de muzică, pasiune căreia i s-a dedicat în exclusivitate. A studiat canto la Madrid cu María Luisa Castellanos, la Londra cu Mary Hammond și la Paris cu George Bizet Monjol, dar a urmat și cursurile Școlii de Dans Clasic "Carmen Roche" (Madrid) cu John O'Brian.

numărat de-a lungul timpului Pedro Lavirgen, Suso Mariategui, Alfredo Kraus, Montserrat Caballé și Jaime Aragall.

După ce a locuit scurt timp în Olanda, unde era deja supranumit "Carlos, the Little Caruso", la doisprezece ani s-a mutat definitiv cu familia la Madrid. A început să câștige premii la concursuri de interpretare („Jacinto Guerrero", „Francisco Alonso", „Julian Gayarre") și să fie invitat special în cele mai de succes show-uri de televiziune.

Carlos Marin a jucat și în musicaluri celebre, precum "Mizerabili" (Marius - rolul de debut, 1993), "Don Quijote - Omul de la Mancha", "Peter Pan", "Grease", "Frumoasa și bestia", "Broadway Magic". A cântat în "Traviata", "Bărbierul din Sevilla", "Boema", "Lucia di Lammermoor" și "Madama Butterfly", a fost vocea lui Henry Selick în filmul de animație "The Nightmare Before Christmas", cu Tim Burton, și cea a Prințului în filmul Disney "Cenușăreasa".

În 2003 a devenit membru al celebrului cvartet IL DIVO, alături de Urs Buhler (Elveția), Sebastien Izambard (Franța) și David Miller (SUA). Primul album - "IL DIVO", lansat în 2004 a cucerit mai multe Discuri de Platină, a ocupat locul IV în topul Billboard și s-a vândut în 12 milioane de exemplare, depășind recordul de vânzări stabilit în Anglia, în aceeași perioadă, de Robbie Williams. Au urmat albumele "Ancora" (2005, Anglia), "Siempre" (2006, SUA), "The Promise" (2008, Anglia), "O seară cu Il Divo" (2009, "Live in Barcelona") ș.a.

În 2011 - anul în care au desemnați "Arțiștii Deceniului" la Classical Brit Award și în timp ce pregătea un nou album

marca IL DIVO, Carlos Marin a profitat de pauza dintre concertele grupului pentru a cânta în orașul său de suflet, Madrid. A imaginat și regizat un spectacol de excepție, "ca în Las Vegas", cu patru reprezentații ce s-au jucat la *Compac Gran Via Theater* cu casa închisă. De atunci, Carlos Marin combină perfect cariera solo și seria de concerte "Carlos Marin in concert" cu spectacolele și turneele pe care le face împreună cu membrii celebrului quartet. La sfârșitul anului 2015 vânzările discurilor IL DIVO au depășit 40 de milioane de exemplare, iar în 2016 Carlos Marin a revenit pe scena *Compac Gran Via Theater*, unde șase concerte au fost declarate sold-out în numai câteva zile. Tot atunci și-a lansat și primul său album. Turneul mondial *Carlos Marin International Tour 2017* (SUA, Mexic, America de Sud, Europa) s-a încheiat în decembrie cu succese răsunătoare în Japonia (Tokyo, Osaka) și Rusia (Moscova) și a continuat în 2018 la București. Invitata în concert a lui Carlos Marin a fost INNOCENCE, fosta lui soție, pe numele său Geraldine Larrosa, o binecunoscută cântăreață și actriță spaniolă.

A jucat în musicaluri celebre - "Fantastici" (Luisa, 1996), "Grease" (Sandy, 1998), "Frumoasa și bestia" (1999), "Magia de pe Broadway" (1999), "Peter Pan" (Wendy, 1999), "Memory de Hollywood a Broadway" (2000) și în rolul mai multor personaje celebre: Coco - "Fama", María - "West Side Story", Cosette - "Mizerabili", Marilyn Monroe - "Bărbații preferă blondele", Cristine - "Fantoma de la Operă", "Lion King". A jucat și la Paris, în "Zorro", o producție Folies Bergere.

Geraldine Larrosa a hotărât, în urmă cu zece ani, să se dedice unei cariere solo cu numele de scenă INNOCENCE, abordând aproape toate genurile muzicale, de la pop la rock simfonic. Primul album a fost un succes internațional, fiind lansat în același timp în Spania, Mexic și Japonia, unde în prima săptămână s-au vândut peste 25.000 de exemplare. Primul său single - "The show must go on" a fost Numărul 1 timp de 11 săptămâni în top-urile celor mai vândute albume din Spania. În 2008 a lansat primul CD și DVD cu seria de concerte din Spania și Portugalia, unde a fost acompaniată de cor și orchestră simfonică. Au urmat alte albume de succes, concerte și turnee internaționale până în 2012, când o naște pe Scarlett, fiica sa și al lui Sergio Arce, de care a divorțat în 2014.

Pe 26 martie 2013 a lansat single-ul "Houdini Girl" (dedicat tatălui său, magician!), cu un remix pentru Brian Cross, alături de care a lansat albumul "This is Love". Cel mai recent album al lui INNOCENCE "Peep Show" (Sony Music), conține piese pop-dance, iar producător muzical este chiar Carlos Marin, alături de care cântă de câțiva ani! Single-ul are și un videoclip excepțional, care ne introduce în atmosfera spectacolelor de cabaret din secolul XVIII...

Pagini de Oana GEORGESCU

Jazz și aduceri aminte

Dacă ar exista mai multe instituții de cultură care să-și în serios menirea, cum este Centrul european cultural și de tineret pentru UNESCO "Nicolae Bălcescu" (CECTUNB) al sectorului 4 al Capitalei, cu siguranță peisajul artistic bucureștean ar fi mult mai diversificat și mai atractiv. Sala Pictură a Teatrului Național a găzduit un spectacol cu adevărat remarcabil, ce a încheiat oficial prima ediție a Festivalului Mărțișorului 2018, intitulat "BucurEȘTI, un suflet de oraș" (conceptul: Andrei Slăvuțeanu), în care și-au dat mâna armonios muzica și pantomima. Un proiect artistic original și spectaculos, având în prim-plan orchestra condusă de pianistul Marius Vernescu, despre care celebrul Quincy Jones spunea, în momentul în care îi înmâna Trofeul festivalului de jazz de la Montreux, Elveția, că este "unul dintre cele mai mari talente de jazz ale Europei". În palmaresul lui Marius Vernescu mai strălucesc victoria la concursul "Niedersachsen jazz" (Germania), Marele Premiu la Festivalul internațional de jazz "Django Reinhardt" (Italia), premiul pentru "cea mai valoroasă performanță externă a unui muzician român" la Gala premiilor de Jazz. De asemenea, valorosul pianist a concertat în cadrul Festivalului "George Enescu", precum și în Italia, Austria, Ungaria, Spania. Pe scenă, alături de el au strălucit Raluca Stoica (interpretă de jazz și teatru muzical), Gabriel Stănescu (vioară), Alex Tomaselli (chitară), Nicu Gioroiu (percuție), Cătălin Răsvan (chitară bas), Beatrice Roman Vernescu (clape), Bogdan Roman (saxofon), actrița, cântăreața și prezentatoarea Crina Matei, actorii Alexandru Pribeagu și Alexandra Aga. Între altele, spectacolul a inclus și fragmente din "The Fly", concept unic bazat pe o compoziție a lui Vernescu și pe dialogul pian-pantomimă - un duo efervescent, plin de umor și fantezie, un "art fusion" prin care Marius Vernescu și Alexandru Pribeagu explorează creativ diverse linii de expresivitate. Spectacolul a venit la mai puțin de o lună de la succesul concertului despre care am scris, "Poveste din Bucureștiul de odinioară", organizat tot de CECTUNB, în parteneriat cu Primăria sectorului 4. Primarul acestui sector, Daniel Băluță, are meritul de a fi acordat deplină încredere echipei conduse de tânăra directoare Alexandra Dobre, rezultatul fiind două concerte-eveniment. Dacă la primul am avut café-concert, poezie, muzică ușoară retro și operetă, cu Valentin Albeșteanu și formația sa, actrița-cântăreață Miruna Ionescu, soprana Ramona Păun, baritonul Marius Nine, de această dată registrul s-a schimbat, numitorul comun fiind reprezentat de jazz și de melodiile nemuritoare ale Bucureștilor, cu farmecul lor inegalabil, "montate" într-o poveste fascinantă despre un oraș cu suflet și personalitate. Un oraș în care viitorul este reprezentat, artistic vorbind, de copiii talentați,

trei dintre aceste fete, membre ale Clubului de excelență al Fundației "Dan Voiculescu" pentru Dezvoltarea României, încântând cu talentul lor pe tărâmul muzicii ușoare. Raisandra (Ariana Raisa Andra Dinu), 10 ani, cu performanțe în Italia și Georgia, a interpretat "De-ai fi tu salcie la mal" a lui Horia Moculescu, în timp ce celelalte două soliste au făcut apel la creații aparținând lui Marcel Dragomir: "Fericirea are chipul tău" (Georgiana Maria Răducanu, 10), respectiv "E bine, bine, e foarte bine!" (Raisandra, în duet cu Sabina Tomulescu, 11, elevă la Colegiul național "George Enescu", unde studiază pianul,

percuția și canto). Remarcabilele precedente muzicale are și solista Raluca Stoica, fosta elevă a lui Mircea Tiberian, cu care a debutat în jazz în anul 2005. A luat parte la cele mai importante manifestări de gen și a colaborat cu importanți jazz-men, din țară și de peste hotare. Proiectele cele mai rezonante în care a fost implicată includ turneul european "PROMS Jazz & Classic" și colaborarea cu orchestra federală de jazz a tineretului din Germania, "Bujazzo". Este membră fondatoare a sextetului vocal "Jazzappella", iar în urmă cu 2 ani

a creat, împreună cu chitaristul Alex Tomaselli, "Bluesette Duo", cu reprezentații în Norvegia și Germania. De asemenea, talentat vocalistă a avut apariții în câteva spectacole de mare succes ale Teatrului de operetă și de musical "Ion Dacian". În repertoriul ei din acest show a inclus, cântate de sensibilitate, piesele "Vrei să ne-ntâlnim

Primăria Sectorului 4 prin
Centrul European Cultural
și de Tineret pentru
UNESCO „Nicolae Bălcescu”

vă prezintă spectacolul

BucurEȘTI, un suflet de oraș!

Artiști:
Marius Vernescu - pian
Alexandru Pribeagu - actor, pantomimă
Raluca Stoica - voce
Gabriel Stănescu - vioară

Invitați:
Alexandra Aga - actriță
Alex Tomaselli - chitară
Nicu Gioroiu - percuție
Cătălin Răsvan - bass
Beatrice Roman Vernescu - clape
Bogdan Roman - saxofon

Prezentator: Crina MATEI

Marius Vernescu, Crina Matei, Gabriel Stănescu, Cătălin Răsvan

sâmbătă seara?" de Ion Vasilescu, "Frumos ești, București!" de Radu Șerban, "Undeva pe-o stradă mică-n București" de Temistocle Popa, precum și standarde de jazz. Pianistul Marius Vernescu a oferit câteva inspirate compoziții proprii ("La drum", "The Fly", "Ghiveci balcanic", o "Doină" în aranjament propriu), standarde de jazz și de muzică ușoară ("La vie en rose", "Por una cabeza"). Autorul conceptului și al dialogurilor, Andrei Slăvuțeanu, ne-a propus câteva gustate momente poetice, în timp ce tinerii actori Alexandru Pribeagu și Alexandra Aga s-au "duelat" încântător pe parcursul întregului spectacol. Un rol extrem

de important l-a jucat talentat actriță și cântăreață Crina Matei, care a fost nu numai recitatoare și moderatoare plină

de farmec, dar ne-a și încântat cu înzeștrările sale vocale binecunoscute, în piesele "Coșarul" de Nicolae Kirulescu, "Zaraza" de Benjamin Lara și "Fetițe dulci ca-n București" de Ion Vasilescu, aceasta din urmă într-un savuros duet cu Raluca Stoica.

Sinceri să fim, nu ne-am fi așteptat ca la un concert atât de special sala să fie arhiplină, receptivă, caldă. Alexandra Dobre merită toate felicitările pentru osârdia cu care urmărește promovarea repertoriului românesc original și a tinerelor talente. Și ne-a mai impresionat ceva, în această perioadă când a devenit aproape o rușine să fii patriot, să-ți iubești țara și valorile ei: concertul a fost deschis de interpretarea, de către toți participanții, a Imnului Național al țării noastre. Jos pălăria în fața Centrului european cultural și de Tineret pentru UNESCO "Nicolae Bălcescu" al sectorului 4! (foto: CECTUNB)

Octavian URSULESCU

Alexandru Pribeagu și Alexandra Aga alături de formația Marius Vernescu

Despărțiri

Cu întârziere aflăm de dispariția unui valoros muzician din diaspora - **Adrian Marcel Albușescu** (n. 28 august 1955). Chitarist și violonist foarte apreciat, a colaborat cu mai multe formații, dar s-a impus cu Columna (Mihai Elekes - voce, ch. bas,

Adrian Marcel Albușescu

Dinel Tolea - claviaturi, voci - și el decedat, Adrian Albușescu - chitară, voci, Constantin Raducu - tobe, Adrian Daminescu - voce). Columna a activat și repetat la Universal Club din București. Căsătorit cu solista Ligia Oancea, au avut numeroase contracte de turneu în Europa. A părăsit țara definitiv profitând de un turneu și a ajuns la Vancouver. A devenit muzician de studio, dar și orchestrator, compunând piese pentru soliști din zonă, dar și muzică de film. A predat vioara și a susținut concerte de muzică clasică alături de studenții săi, dar și concerte de vioară și pian alături de soția sa.

Hugh Masekela, 78 de ani, cancer la prostată, faimos trompetist de jazz și pop, figură proeminentă a luptei anti-apartheid, numit și "the father of South African jazz". Faima i se datorează stilului aparte - Afro-Jazz sound și hit-urilor precum „Soweto Blues”, devenit în 1977 un imn al mișcării anti-apartheid. Născut în Witbank, părăsește Africa de Sud și se întoarce după exilul de 30 de ani în S.U.A. în 1990 la eliberarea lui Nelson Mandela. În 1967 a cântat la istoricul Monterey Pop Festival, iar în 1968 cântecul său instrumental „Grazing in the Grass” ocupă locul prim în topuri. A cântat în 2010 la ceremonia de deschidere la FIFA World Cup în Soweto's Soccer City.

Hugh Masekela

Didier Lockwood, 62 de ani, deces subit, violonist francez, numit de Președintele francez Emmanuel Macron "un prieten cu imens talent". Lansat cu formația Magma, având apoi 20 de albume la activ. Invitat la mari festivaluri, a parcurs stiluri ca jazz fusion, progressive rock, clasică, fiind celebru pentru experimente cu vioara electrică. Căsătorit cu soprana Patricia Petibon cu care are 3 fete.

Didier Lockwood

Peter Overend Watts, 69, cancer la gât. chitarist bas în formația engleză Mott The Hoople. Debut discografic în 1969, dar abia cu ajutorul lui David Bowie obțin afirmarea prin albumul „All The Young Dudes”. A devenit producător muzical și a participat la reunirea din 2013 a formației „Mott The Hoople”.

John Wetton, 67 de ani, cancer la colon, solist vocal, ch.bas, compozitor. Devine cunoscut în 1972, alăturându-se faimoasei formații britanice King Crimson. Cântă și cu Roxy Music sau Uriah Heep, formează grupul U.K. apoi obține succese comerciale cu super-grupul Asia, cu 6 albume de top.

Ray Thomas, 76 de ani, cancer la prostată, flautist, solist vocal, compozitor și fondator al cvintetului Moody Blues în 1964. Formația britanică a marcat stilurile pretențioase progressive rock și simfonic-rock prin albume memorabile precum „Days of Future Passed”, „A Question of Balance” sau nemuritorul hit „A Whiter Shade of Pale”.

Ray Thomas

Dan CHIRIAC

Dor de public

Într-o discuție pe care am avut-o cu ea cu câteva luni înaintea demarării proiectului discografic "Mi-e dor", Anastasia Lazariuc îmi mărturisea scepticismul legat de editarea de discuri: "Pentru cine să le mai facem? În standurile de specialitate, puține și acestea, noi n-avem loc, pentru că nu cântăm manele. Iar la posturile de radio nici atât, alte interese comerciale fac și acolo "jocurile"...". Evident, tristețea sa este perfect îndreptățită, fiind comună tuturor interpreților de muzică ușoară românească (ce absurd și jignitor, să nu putem asculta în țara noastră muzică în limba maternă!) tradițională, chiar și al celor care au statutul de vedetă. Dacă acest minunat album dublu a fost până la urmă editat este pentru că de 27 de ani încoace o casă de discuri, Eurostar, redă speranța și încrederea tuturor compozitorilor și interpreților de muzică ușoară, care și-au lansat sub această

Romcescu sau Gheorghe Gheorghiu. Nu ne ocupăm în aceste rânduri strict de conținutul muzical al discurilor, acesta urmând a face obiectul altui articol, pentru că lansarea a fost absolut impresionantă, spulberându-i astfel Anastasiei Lazariuc orice îndoială că muzica ei nu ar mai avea destinatari. Un public extrem de numeros a făcut neîncăpător magazinul "Muzica" de pe Calea Victoriei,

N. Caragia, A. Lazariuc, Venera Stîngă, E. S. Mihai Gribincea

I. Sadovnic, Giorgio Ciabattoni, S. Enache, A. Lazariuc, M. Florea, D. Irimia

etichetă cele mai valoroase lucrări, pe care de altfel le-am recenzat cu regularitate. Practic, toate numele de rezonanță ale genului au cel puțin un album Eurostar, campion absolut fiind până în acest moment, cu peste zece titluri, Marius Țicu. Muzician ca formație, Paul Stîngă este un producător cu fler și gust, așa încât succesul acestor discuri este cât se poate de firesc.

Albumul dublu "Mi-e dor" este, practic, o culegere a celor mai mari succese ale solistei sau, ca să fim mai exacti, a unei părți din acestea, dintr-o carieră remarcabilă. Evident, majoritatea pieselor aparține unor creatori basarabeni, dintre aceștia Nicolae Caragia fiind... cu un picior dincolo de Prut și cu unul (cel mai... puternic!) dincoace, dar nu lipsesc nici autori bucureșteni, cum ar fi Adrian

popularitatea artistei fiind încă o dată confirmată. Invitat de onoare, venit special de la Chișinău, a fost, ca și la Eugen Doga, cantautorul Iurie Sadovnic, care a cântat în duet cu Anastasia una din melodiile de pe album. Iurie colaborează de-o viață cu Anastasia, fiindu-i și "cumătru", el fiind nașul de botez al Ilenei Lazariuc. Din public a fost încurajat de bunul său prieten Mircea Baniciu, pe care l-a invitat la scurtă vreme la festivalul "Basarabia Folk" de la Chișinău. "Detășamentul" basarabean i-a mai inclus pe Ianna Novac, Nicolae Caragia, promotorul Ioan Gauzin, ei fiind extrem de onorați de prezența Excelenței Sale Mihai Gribincea, ambasadorul Republicii Moldova la București, care a rostit la rândul dânsului un mic discurs. De fapt, mai toți cei prezenți s-au

Anastasia Lazariuc, Iurie Sadovnic

perindat la microfon, într-o impresionantă solidaritate de breaslă și mai ales a artiștilor de la Eurostar. Au dat la rândul lor autografe și s-au fotografiat alături de sărbătorită și de admiratori Stela Enache, Adrian Romcescu, Miki,

publice, TVR și Radio România nefiind nicidecum, după cum se vede, interesate de un eveniment de o asemenea importanță. Păcat... O lecție le-au servit-o însă redactorilor de azi două din autenticele vedete de altădată ale acestor

posturi, două doamne de poveste, mereu alături de artiștii de frunte ai țării: Ioana Bogdan și Lucia Popescu-Moraru, realizatoare de marcă, cărora instituțiile respective ar trebui să le ridice statui. Spectacolul a continuat la "Casa Jienilor", unde promotorul Dorin Irimia, împreună cu Livia și Vali Gauzin, i-a invitat pe Anastasia Lazariuc, Iurie Sadovnic, Stela Enache, Marina Florea să cânte alături de valorosul pianist și cântăreț italian Giorgio Ciabattoni, cunoscut pentru aparițiile sale pe scena festivalurilor de la Sanremo și "Castrocaro". A fost, evident, o superbă seară de muzică româno... italiană, impresionant fiind faptul că muzicianul peninsular cunoștea bine câteva melodii autohtone de mare succes!

Au fost evocați, în aceste ore de muzică adevărată, Ion Aldea și Petru Teodovici,

Ioana Sandu, Silvia Dumitrescu, Aurel Moga, Marina Florea și Natalia Guberna (ambele cu albume în pregătire la casa de discuri Eurostar), Camelia Florescu, așa cum o mare surpriză a furnizat Sergiu Cioiu, sosit pentru câteva evenimente artistice tocmai din Canada și ținând să fie alături de grațioasa sa colegă. N-au lipsit nici de această dată poeta Rodica Elena Lupu (atât de legată de muzica ușoară prin numeroase colaborări), geograful Cristian Hristea, "psihologul vedetelor", Ilie Marinescu, compozitoarea și poeta Elena Răileanu, venită de la Chișinău. Au filmat întregul eveniment și au supus participanții la un tir de întrebări echipele de televiziune de la Antena 1, Kanal D, Antena Stars, Agro TV. Ca de obicei, au strălucit prin absență cei de la posturile

Grigore Vieru, Eugen Doga, Anatol Dumitraș, Daria Radu, Maria Stoianov, Dumitru Matcovschi, cu emoție sinceră și cu un gând curat pentru cei care nu mai sunt printre noi. Iar Anastasia Lazariuc și-a ostoit, de curând, dorul de publicul care o adoră, dovadă și primirea formidabilă rezervată ei de cei 4.000 de spectatori, la Sala Palatului, la spectacolul excepțional realizat de Stoian Anghel, "Fată dragă-In memoriam Mădălina Manole". La urma urmei, și acestora le-a fost dor de Anastasia... (Foto: Gabriel Boholț)

Camelia RENȚEA

Caritabil

Mare lucru să mai întâlnești în ziua de azi suflete bune, generoase, pline de compasiune! Un asemenea exemplu ne oferă, și nu de ieri, de azi, valoroasa catantautoare Corina Elena Badea, cu multe discuri și succese la activ. Medic

Corina Elena Badea

apreciat în viața de zi cu zi, artista a găsit o formulă elegantă, ne-jignitoare, pentru a o ajuta pe una din pacientele sale cu mari probleme de sănătate, oferindu-i toate încasările de la spectacolul de lansare a remarcabilului album "Autograf de cantautor" (Cântece cu chitara și cu aromă de cireșe amare pentru prieteni speciali), editat de casa de discuri Eurostar. Iar prietenii speciali au venit să urmărească frumosul spectacol conceput de ea pe scena Teatrului "Jean Bart" din Tulcea, în care cuvântul de ordine a fost "diversitate". După cum se știe, deși este de origine aromână doar după mamă (medic și aceasta), Corina

Badea cântă perfect și are numeroase compoziții în dialect, așa încât a invitat în concert numeroși interpreți talentați ai etniei: binecunoscutul Vanghele Gogu, Gabriela Șișcu, Camelia Bizdu, Călin Paraschiv, Alessia Lungu, unii dintre ei fiind copii

de mare viitor, păstrători ai tradițiilor. Între invitați s-au numărat nume repute din diverse zone ale muzicii cum ar fi Elena Chirică, Aurel Sava, Elena Plătică, Georgeta Nichifor, Costel Atanasof, Rodica Nicoleta

Liliana Cornilă

Stoian, copilul Nicu Ionuț Răducan sau două valoroase ansambluri – cel al lipovenilor din Jurilovca, "Juraveli", și cel al tineretului elen din Tulcea, "Odyseea" (coordonator: Ciprian Pelivan). S-a cântat și muzică ușoară (fosta laureată de la Mamaia, Liliana Cornilă, sau Mădălina Artem), și

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

George BALINT

Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: George BALINT

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Petruța MĂNIUȚ-COROIU, Mariana POPESCU,
Mihaela Silvia ROȘCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ,
Cristina ȘUTEU

Semnează în acest număr:

Daniel Aron ALIC, Loredana BALTAZAR, Cornelia BRONZETTI,
Corina BURA, Lavinia COMAN, Grigore CONSTANTINESCU,
Oana GEORGESCU, Alexandru LEAHU, Florian LUNGU,
Carmen MANEA, Florența Nicoleta MARINESCU, Doița MOGA,
Despina PETECEL-TEODORU, Mădălin Alexandru STĂNESCU,
Mircea ȘTEFĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU,
Daniela VLAD

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x

Vanghele Gocu, Corina Elena Badea

populară, Cornel Oprea și Kony au dinamizat atmosfera, dar firește cel mai așteptat a fost recitalul protagonistei. Acompaniindu-se la pian sau la chitară, Corina Elena Badea impresionează printr-o căldură aparte, de sorginte folk, prin gingășie și feminitate, nu degeaba la începuturi era cunoscută sub apelativul "Elena di vreami" (Elena de dragoste). Într-o lume tot mai agitată și mai agresivă, artista aduce o necesară notă de eleganță și noblețe... Iar spectacolul ei a ajutat-o nu doar pe pacienta cu probleme, dar și pe noi, dăruindu-ne clipele de visare și romantism de care aveam atâta nevoie...

Octavian URSULESCU